INDEX RHETORICUS ET ORATORIUS,

Scholis & Institutioni tenerioris ætatis accommodatus.

Cui Adjiciuntur,

FORMULÆ ORATORIÆ, ET INDEX POETICUS.

Opera & Studio
THOMÆ FARNABII.

Editio novissima prioribus emendatior.

SENEC. 64. Epist.
Etsi omnia à veteribus inventa essent: hoc tamen semper novum erit, usus & inventorum ab aliis scientia & dispositio.

LONDINI,
Typis Excuduntur pro *Mat. Wotton*, ad insigne *Trium Pugionum* in vico vulgò dicto *Fleetstreet*, & *G. Conyers*, ad insigne *Annuli Aurei* in vico vulgò dicto *Little-Britain*. 1696.

BODLEIAN
12 OCT 1962

Illuſtriſſimo Viro,

Dominico Molino,

Senatori Veneto.

MAturius ſolicitare Gratias, felicius ciere Muſas, jamdudum oportuiſſe me ſenſi; & debui certe, tam gratis invitamentorum, tam Muſæis literarum beneficiis, neque privatis tantum iis, ab Excellentia tua toties cohoneſtatus: Sed & has invitas funeſtaſſe, & illas præcipites traduiſſe me vereor, qui virum in excelſiſſima virtutum & honorum arce extra omnem ingenii aleam poſitum, à ſummo prudentíſſimæ Eloquentiæ faſtigio in ludi hujus Rhetorici pulverem, nec eruditum ſatis, devocare auſus ſim. Cujus ex præceptis, ſi, ut fabricæ hujus veſtibula honeſta eſſent, aditusque illuſtris, iniquam Nominis tui rationem habuiſſe viſus fuero; Tu pro ſingulari tua humanitate veniam indulge, ut ſi gratiam, quam indipiſci volueram, aſſequi neutiquam liceat, offenſam tamen eluctari detur. Quod ſi inter lemniſcatas illas tibi à tot claris ingeniis, Italis, Gallis, Belgis, delatas lauros, & noſtras haſce Helicone procul ſub Arctoo ſidere natas hederas non dedignatus ſerpere patiaris; ad uberioris gratiæ ſpem ales tenuem utcunque muſam illius, qui eſt, erit uſque

Excell. Tuæ ſervus humil.

THO. FARNABIUS.

AD

LECTORES.

Vernulam è famulitio Rhetorico Troposchematologum ante annos viginti manu emiseram. Rudi quidem illum versu conditum; inconcinnum, fateor, & incomptum. Sed in quem, postquam publicum indeptus obtinuerat, jamque in precio esse, & lucelli aliquantulum spondere cœperat, involavit plagiarius quidam; eumque, sub nullius nomine aut patrocinio errantem, in servitutem asseruit, suæque adscripsit familiæ, non cessurus ipsi patrono, peculium suum in libertatem secundum vindicias postulanti. Cujus editionem ut anteverterem, & frustratui haberem, videbam mihi properandum. Consilium itaque tanquam gladiator in arena cepi, & temere vel sic non pauca immutavi, alia quædam ejusdem generis adjeci, quæ olim à me congesta recensui, ex patribus majorum minorumque in hac arte gentium, Aristotele, Hermogene, Sopatro, Dionysio Halicarnassensi, Demetrio, Phalerio, Menandro, Aristide, Apsino, Longino, Theone, Apthonio, aliisque Rhetoribus & Sophistis Græcis, tum Cicerone imprimis & Fabio Quintiliano, nec non Martiano Capella, Curio Fortunatiano, Mario Victorino, Sulp. Victore, Emporio, Aur. Augustino, Ruffino, G. Trapezuntio, P. Ramo, L. Vive, Cypriano, Soarez, Jul. Cæs. Scaligero, Sturmio, Strabeo, Keckermanno, Alstedio, N. Caussino, J. Ger. Vossio, Andræa Valladero, aliisque innumeris. A quorum institutionibus sicubi recesserit hoc compendium; si in genere Judiciali, Inventione, Dispositione parcior visus fuero, pressiorque; scient juxta mecum eruditi non sine causa & ratione id factum: immutari quippe Oratoriæ scenam, in alio nos foro litigare, exolevisse causas forenses, quibus olim studebant & præparabantur juvenes; Demonstrativas & Suasorias delegari pueris, quibus instituendis hæc qualiacunque præcepta sunt accommodata. Proinde iis elaborandum diligentius in Elocutione & ejus partibus, propterea, quod invenire & collocare sententias, proprium sit ingenii magis & prudentiæ quam artis. Si ergo in præceptis de verborum delectu habendo, compositione, periodo, ornatu, stylo formando, acuendo, exercendo, fusior, prolixiorque fuerim, agnoscent, consilium meum viri diserti; cui expediendo, si haud quaquam par cesserit facultas, ignoscent candidi. Nam quod ogganniunt Lucumones inepti inquientes, Quid loqueris nobis de præceptis artis & stylo? Nos non curamus ut puer consumat tam multum laborem & tempus, discere Linguam bestiæ, neque legere profanos autores & poetas

& poetas qui fuerunt destructio multorum hominum. Erit sufficienter aptus ire ad Universitatem, si potest mediocriter intelligere Latine, & loqui congrue : *securus unice nil moror quid dicant, quid sentiant (dicunt tamen ut plurimum contra quam sentiunt, ultra quam intelligunt) malevoli isti ignarures, buccones maledici, qui inertia sua velum sanctimonia obtendentes, autoritates sua, si Diis placet, facibus scientiarum turbam summovent ; artes omnes, tanquam profanas, atque simplici, quam profitentur, sinceritati officientes, è sacris suis arcent. Et quia vulpibus hisce caudam, fugæ clavum, corporis ornamentum decurtaverit propria stupiditatis, inopia, aut pravitatis laqueus ; cæteris etiam persuasum eunt, oneri hanc esse iis & impedimento. Verum enim vero ita demum rem suam sartam tectam volunt, si quod ex pelle Theologica desit, è cauda Padagogica assuant. Memini, me puero multis adeo per transitorium hoc docendi forum patuisse iter ad sacra illa penetralia. Jam vero, Inverso rerum ordine & in Mandrabuli, quod dicitur, morem, præposteri & retrogradi cedunt. Namque ubi jam in Academia plus satis morati fuerint, ibique annorum potius progressu, quam animorum profectu stadia & spatia confecerint Milones isti, fidemque fecerint proverbio ;* Posse eum ferre bovem qui vitulum tulerit : *Inde jam vel furcillis ejecti, vel nauseantis quasi Matris vomitu exputi, mox etiam & Ecclesiæ futuri propudia & rejicula, Sacris se sacramento obligant ; quibus tamen se postmodo indignos, impares, & ineptos fatentur. Sive enim infirmitatis suæ deterriti conscientia ; sive exhausta quam aliunde utendum sumpserant supellectile ; sive quod iis ex animi sui sententia non cedat promotio, aut amplioris alibi fulgeat lucelli spes : stiva sacra, cui manum admoverant, renunciant, & post terga respiciunt. Quorum alii tanquam* ἀμφίβια *terra & aqua alternis victitant, culeo sane digni puericida, qui dividunt operas quarum alterutra totum poscit hominem : alii prorsus deficiunt ab equis, ut aiunt,--- Dionysii, qui se impares regendis viris experti transferunt ad imperium puerorum. Sed & justum videri laborat defectum, causasque irreligiosa religione invenit eorum* ὑπόκρισις. *Dii melius, quam ut illa sit hac Rhetorica Actio! Non est. Imo nec contemplatio quidem ; sed Factio & mera Dissimulatio : qua se insinuant mulierculis, quibus se viros approbant ; & cerdonibus ; quibus cœperunt esse in precio & verendi : deinde libidine quadam nativa, & sua, calumniandi, jacto hoc fundamento artis pessima, quam solam callent optime. Ne cujus famæ parcant ; fore enim ut quamvis consolidetur vulnus, maneat cicatrix ; nullius sui meriti aut virtutis conscii, ex censura quam sibi assumunt, homines moribus improbi, studiorum rudes, literarum profani, expertes artium nisi sordidarum, audent de rerum summa, & in qua ipse felicitatis articulus, & recte vivendi cardo vertitur, juventutis nimirum educatione decernere & præscribere. Jamque in viros literatos, qui, dum publicum in privato agunt, de republica & literaria merentur optime, scholarum moderatores, clandestina calumnia tragulam adornant, eorumque famam depeculatum eunt. Hunc tumidum nuncupant Pædantium*

dantium

dantium, proterva insolentem adolescentia, neque eum cujus gravitas feveriores à licentia deterreat; illum annis provectiorem & locupletiorem, quam qui laborem hunc ferre possit, aut etiam velit: Hunc supercilio tristi severum causantur, vultu tetrico austerum, esse suis terrori & odio; illum dissoluta comitate futurum discentibus contemptui & exemplo malo: hunc insimulant eruditionis parum probatæ; illum religionis suspectæ. Deinde ubi vident graphici isti Sycophantæ se clancularius susurris detraxisse aliquid de aliorum fama, veneno huic aliquid de suo latice admiscent: operam pollicentur suam festivi & meraco scientiæ juxta atque sanctitatis incocti succo, artem venditant suam. Heu docentium impia, discentium misera conditio! ubi, dum foventur custodes isti à doctrina simul & pietate alieni, Et succus pecori, & lac subducitur agnis.

Sed modus sit. Neque enim è dignitate Artis aut Eloquentiæ est, iram utcunque justam distringere in pecudes inertes, animalia spurca, sacerrima capita: quorum nequitia tamen nihil iniquius, quorum imperitia nihil impudentius, quorum ignorantia nihil arrogantius. Neque si falsarios istos duces, hæreseos suæ convictos, in gyrum doctrinæ ducere jussit recta Ratio, velit tamen rude vulgus supra se sapere & injuria sua litare: quin malit sibi os oblini & naso suspensos instar ursorum trahi, quam auribus duci ad saniorem mentem ab Herculis Ogmii catena. Decipiant ergo illi, desipiant hi cum venia. Vos autem si sapitis, Mercurialem admittite Indicem, qui vobis primum quidem una Synopsi & quasi per compendii transennam copias & opes Oratorias commonstret, deinde Partitiones Oratorias elucidet, mox digitum ad ipsos fontes intendat. E quibus plenos sumite haustus; ut seu Jurisprudentiæ foro, seu Theologiæ choro præparamini, Suadelæ virtute ac viribus instincti, relinquatis in audientium animis aculeum: Hermetis instructi, caduceo pectora mulceatis, animos regatis, doceatis, servetis. Quod ut fiat, transibunt præcepta in vota; ut benigno vobis dextroq; numine adsit Deus; Suadam, Gratiamque inspiret suam; vosque quos esse jussit Oratores, faciat.

THO. FARNABY.

INDEX

INDEX RHETORICUS.

Rhetorica est facultas de unaquaque re dicendi bene, & ad persuadendum accommodate:

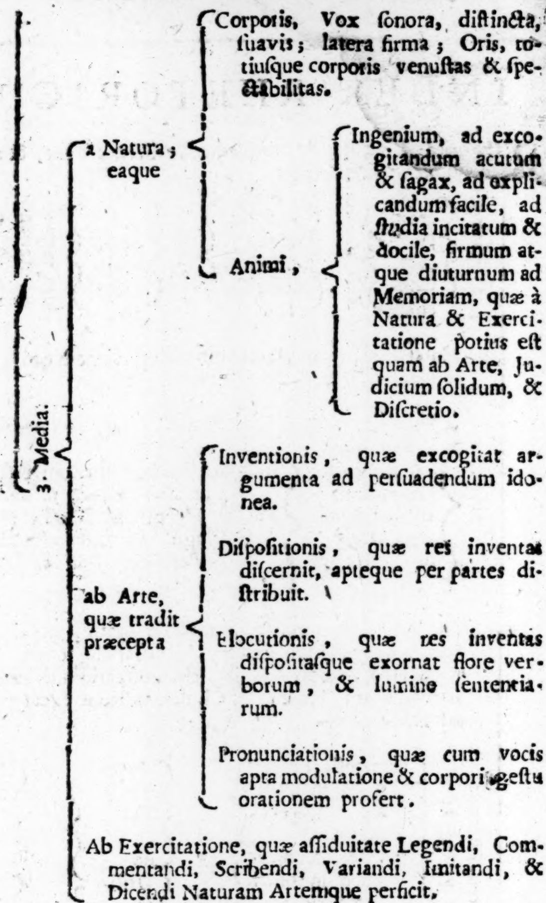
1. Officium est { Delectare, Docere, Concitare } ad { conciliationem, fidem, movendos affectus. } gratia { suavitatis, necessitatis victoriæ. } Ubi requiritur orationis { lenitas, acumen, vis.

2. Materia est, quæcunq; res sub disceptationem cadit, poteſtque persuaderi, Quæ & *Quæstio* dicitur; estque

vel { Simplex, unius scilicet thematis; ut, de *Virtute, conjugio, bello, pace.*
Conjuncta; Pronunciati alicujus quod argumentis probatur: eaque { Infinita, Thesis: quæ universaliter quærit; ut, *An ducenda sit uxor.*
Finita. Hypothesis: quæ universalem restringit ad circumstantias; ut, *Sitne Philosopho, seni, indotata, extera, uxor ducenda.* }

Atque Finita hæc quæstio est materia oratoris maxime propria. Verum examinandi, explicandi, ornandiq; causa, hanc orator subinde revocat à Finita, circumstantiis suis exuta, ad Infinitam: ut in Practica & Civili quæstione excurrit aliquando ad Theoreticam.

Cujus { Hypotheseôn ceu Finitarum Quæstionum tria sunt genera: { Demonstrativum, quod in laude aut vituperio versatur.
Deliberativum, quod in futuri temporis provisione suadet aut dissuadet.
Judiciale, quod in præteriti disceptatione accusat vel defendit } quorum proposita sunt { Honestas, Turpitudo } { Utilitas, Inutilitas. } { Æquitas. } finis { Delectatio, aut Detestatio. } { Spes, aut Metus. } { Clementia vel Sævitia. }

3. Media.

a Natura; eaque

Corporis, Vox ſonora, diſtincta, ſuavis; latera firma; Oris, totiuſque corporis venuſtas & ſpectabilitas.

Animi, Ingenium, ad excogitandum acutum & ſagax, ad explicandum facile, ad ſtudia incitatum & docile, firmum atque diuturnum ad Memoriam, quæ à Natura & Exercitatione potius eſt quam ab Arte, Judicium ſolidum, & Diſcretio.

ab Arte, quæ tradit præcepta

Inventionis, quæ excogitat argumenta ad perſuadendum idonea.

Diſpoſitionis, quæ res inventas diſcernit, apteque per partes diſtribuit.

Elocutionis, quæ res inventas diſpoſitaſque exornat flore verborum, & lumine ſententiarum.

Pronunciationis, quæ cum vocis apta modulatione & corporis geſtu orationem profert.

Ab Exercitatione, quæ aſſiduitate Legendi, Commentandi, Scribendi, Variandi, Imitandi, & Dicendi Naturam Artemque perficit.

Inventio.

Inventio eſt excogitatio argumentorum, quæ ad perſuadendum ſunt idonea. Argumentum eſt probabile Inventum ad fidem faciendam.

Argumenta

Argumenta sunt

- *Ἔντεχνα Artificialia.*
  - Ad Fidem, ex locis docentibus λόγοις.
    - Certis, unde fiunt Demonstrationes.
    - Ratiocinantibus à Causis, efficiente, materiali, formali, & finali; ab Effectis, Subjectis, Adjunctis, Definitione, Divisione, Genere, Specie, Toto, Partibus, Comparatis, Paribus, & Similibus, Oppositis, Relatis, contrariis, privantibus & contradicentibus, &c. quorum disciplina petenda à Dialecticis.
    - Probabilibus, & verisimilibus.
  - Ad Motum, ex locis Patheticis, quæ versantur in
    - Excitandis vel sedandis affectibus; Amore, odio, ira, contemptu, lenitate, metu, pudore, gratia, misericordia, indignatione, invidia, æmulatione.
    - Summi erit artificis, nosse; Qui & erga quos; & quibus de causis, hoc vel illo affectu soleant homines commoveri.
  - Ad Conciliationem, ex Moribus
    - Oratoris: In quo requiruntur; Prudentia, Probitas, Benevolentia, Modestia.
    - Nationis, aut Civitatis in qua degit. Respiciat ergo in
      - Republica, libertatem.
      - Democratia, legum disciplinam.
      - Aristocratia, divitias.
      - Monarchia, custodiam Principis.
    - Auditorum, qui differunt
      - Affectibus; ira, lenitate, misericordia, lætitia, spe, dolore, metu, odio, æmulatione, &c.
      - Habitibus; virtutibus & vitiis.
      - Ætate; juventute, senectute.
      - Fortuna; qua nobiles, Potentes, divites, fortunati, &c.

Ἄτεχνα, *Inartificialia.* Quæ non parit ars Oratoris, ſed aliunde ad ſe delata tractat; cujuſmodi ſunt Teſtimonia Divina, Oracula ſc. & vaticinia, vel Humana: atque hæc vetera, ex Autoribus recepta proverbia, ſententiæ, apophthegmata; aut nova, ore tenus, jusjuranda, aliaque Inſtrumenta forenſia, Leges, Pacta, Teſtes, Tabulæ, ut & Signa, Circumſtantiæ, exempla; quorum copia inſtructus debet eſſe Orator.

Trium generum communes loci ſunt.
- Poſſibile & Impoſſibile, ut doceatur potuiſſe aut non potuiſſe fieri.
- Magnum & parvum, ut oſtendatur Comparative, aliud alio eſſe utilius, honeſtius, &c.

Fidem tantum facere, præ ſe ferendum eſt: Conciliatio & Motus in exordio quidem & Peroratione proprium habent locum; ſed in perpetua oratione, ſicut ſanguis in corpore, fuſa eſſe debent.

De Genere Demonſtrativo.

Perſonæ,
- à Perſonæ locis & circumſtantiis.
  - 1. Admirabilibus, quæ divinitus miſſa prodigiis, auguriis ſeu oraculis, ſignificata præceſſerunt. 2. Patria. 3. Genere ſeu natalibus. 4. Sexu. 5. Singularium ætatis partium inſtitutione, educatione, diſciplina, ſtudiis, conſiliis, rebus geſtis. 6. Morte & eventis poſt mortem, jactura & luctu.
- à Tribus generibus bonorum.
  - Fortunæ: ut ſunt, opes, honores, amici, affines, liberi.
  - Corporis: qualia ſunt, forma, robur, valetudo, agilitas, corporis habitus.
  - Animi: ſuntq; bona
    - Inſita; indoles, ingenium, judicium, induſtria, docilitas, memoria.
    - Acquiſita; virtutes.
      - Moris; Juſtitia, Temperantia.
      - Mentis; Prudentia, Fortitudo.

Laudantur : aut à contrariis vituperantur.

Atque in his explicandis ſequendum aut ætatis atque rerum geſtarum ordinem, aut virtutum diſtributionem & certa rerum capita : Hic, *Artificialis*, ille *Naturalis ordo* dicitur.

Virtus ſola per ſe ipſa laudabilis eſt, ſine qua nihil recte laudari poteſt : Auditu vero jucundiora ſunt, quæ aliis fructuoſa, ſibi laborioſa; aut certe gratuita. Natura & Fortunæ bona tractantur, quod in eorum uſu ac moderatione virtus maxime cernitur, prout quis iis recte vel male uſus ſit : ſi non habuerit, ſapienter caruiſſe; ſi amiſerit, moderate tuliſſe.

Cautio eſt, ne ementitas laudes adſciſcamus, neque iis quæ multis competunt, aut rerum leviorum laudationibus immoremur.

Facta
- Ab honeſto; qui proprius eſt Demonſtrativi generis locus, continetque Decorum, Legitimum, *i. e* æquum in homines, pium in Deos, Juſtum & Glorioſum; ab utili, Difficili, & cæteris Deliberativi generis locis, quos vide ſuo loco.
- A Circumſtantiis; Perſona, Re, Cauſa, Tempore, Loco, Modo : unde Amplificationi præbeatur anſa : quod quis primus fecerit, aut ſolus, aut cum paucis aut præcipue, aut tempore maxime neceſſario, aut ſæpe, &c.

Res, ut loca, regiones, urbes : & animi habitus, virtutes.
- A cauſa efficiente, & Definitione : ab antiquitate, origine, honeſtate, à ſingularibus cujuſque rei aut loci virtutibus, ſitu, amœnitate, utilitate, voluptate. Subjectis item, adjunctis, effectis.

Et Comparative inter ſe tractantur Perſonæ, Facta, Res, idque vel
- Collatione ſimilium.
- Contentione diſſimilium.

[illegible]

Hæc oratio ad populum habita, ad animi motus non ad fidem faciendam accommodata, expositionem factorum, non argumentationem requirit: Estque illustranda verbis insignibus, translatis, floridioribus: nec non luculentis per διατύπωσιν expressionibus, digressionibus, amplificationibus.

Amplificantur Res & Facta, 1. Ascendendo ab Hypothesi ad Thesin: vel contra. 2. Individuorum exemplis illustrando, quod generatim dictum est. 3. Circumloquendo, per definitiones, aut descriptiones, easque conglobando. 4. Usurpando species aut partes pro toto. 5. Adjiciendo causas, effecta & accidentia. 6. Comparando à simili aut dissimili, pari aut impari. 7. Ab oppositarum & inter se pugnantium rerum conflictione. 8. A testimoniis stipatis condensatisque. Vide Amplificationem infra in Confirmatione.

Arist. Rh l. 1. c. 9. Aut. ad Heren. 2. l. Cic de Invent. II. Cic. Partitiones. Quint. 3. l. 9. c. Menand. Rh. γ̔ενεθλίων διαίρεσις τῶν ἐπιδεικτικῶν. M. Capella 5. l. Theon. Apthonius, R. Hiperius. 2. Soar. l. c. 42. Voss. l. 2. c. 15. Alst. Or. l. 4. c. 6. Caussin. l. 10. qui & exempla adjicit, ut & Dresserus & Vossius.

a *De genere Deliberativo.*

Deliberantur, id est, suadentur aut dissuaderentur res quælibet contingentes, & positæ in nostra potestate: Publice vero, Pecuniæ ceu vectigalia, Pax & Bellum, regionum Præsidia. Quæ exportantur aut importantur, Leges in deliberationem veniebant.

a *Arist. Rh. l. 1. c. 4. Auctor. ad Heren. 2. l. Cic de Invent. 2. l. de Oratore 2. l. Quint. l. c. 10. Emporius. Rh. M. Capell. 5. l. Soarez. l. 1. c. 10. Dresser. l. 1. p. 216. Hier c. 3. p. 333. Voss. 1. l. 5. c. Alst. Or. l. 4. c. 6. Caussin. l. 12. c. 1.*

Loci sunt:

- Honestum: de quo, in Genere Demonstrativo.
- Utile: ex laude natum, semperque cum dignitate conjunctum, consistit in conservatione præsentium & comparatione sequentium commodorum: atque in eorum, quæ his contraria sunt, evitatione. Atque hic locus Deliberativi proprius est.
- Necessarium; quod aliter fieri non potest: vel sine quo salvi esse non possumus.
- Jucundum: quod delectationem voluptatemque animi aut corporis, aut utriusque adfert.
- Eventus: cujus profectio & consideratio testatur Dilemmate.

Facile:

Facile: quod comprehenditur ſub Poſſibili, generali omnium cauſarum Loco.

Dialectici: à proprio, adjuncto, ab effectis, ab antecedentibus, connexis, conſequentibus, comparatione, à majori, minori, contrario; à teſtimonio: Maximè autem hic dominantur, quaſi familiam ducunt, atque utramq; faciunt paginam Exempla, ſi appoſita ſint, neque ex iis ſolis conſtet oratio.

a *De Genere Judiciali.*

a *Ariſt Rh.l.1.c.3. Auth ad Heren.2. lib. Cic. de Invent. 2.l. de Orat. Quintil. l.3. c.11. Capella. l.5. Grot. l.4.c.1. Kecker.lib.1, Sp. Rhet c.9. Voſſ.l.1.c.6. Cauſ. 12.l.13.*

Accuſator reum arguat facti quod in controverſia poſitum eſt.

Depellat defenſor, opponatque aut		Ex accuſatoris autem intentione & defenſoris depulſione naſcitur Status	
	1. Non eſſe factum.		1. Conjecturalis.
	2. Si factum fateatur, non eam vim, non id nomen habere, non id eſſe quod criminetur.		2. Finitivus.
	3. Jure id eſſe factum.		3. Qualitatis ſeu Judicialis.

Reperto Statu ſubjiciet Reus rationem, quam depellendi cauſa adfert.

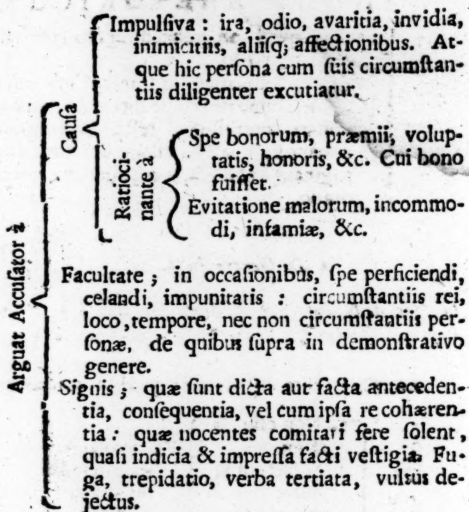
Accuſator contra adferat firmamentum, quo Rationem illam infirmet.

Ex rationis autem & firmamenti confectione Judicatio conſtituitur, in Finitivo, & Qualitatis ſtatu.

b 1. Status Conjecturalis; in quo quæſtio eſt: An res facta ſit, necne?

b *Cyrus* περὶ διαφορᾶς στάσεως. *Hermogenes* περὶ στάσεων. *Auth. ad Heren. Quint. 3.l.c.6. M.Capell. 5.l. Fortunatianus. l.1. Sulpic.Vict. Alcuinus, Caſſiodorus, Suarez. l.2. c.11. Alſt.Or.4. l.7.c. Voſſ. l.1.c.6. Cauſſ. lib.2.c.30. Valladerius lib.7. diſp.2.*

Arguat

Arguat Accusator à

Causa

Impulsiva : ira, odio, avaritia, invidia, inimicitiis, aliisq; affectionibus. Atque hic persona cum suis circumstantiis diligenter excutiatur.

Ratiocinante à

Spe bonorum, praemii, voluptatis, honoris, &c. Cui bono fuisset.

Evitatione malorum, incommodi, infamiae, &c.

Facultate ; in occasionibus, spe perficiendi, celandi, impunitatis : circumstantiis rei, loco, tempore, nec non circumstantiis personae, de quibus supra in demonstrativo genere.

Signis ; quae sunt dicta aut facta antecedentia, consequentia, vel cum ipsa re cohaerentia : quae nocentes comitari fere solent, quasi indicia & impressa facti vestigia. Fuga, trepidatio, verba tertiata, vultus dejectus.

Defensor

Infirmet Causas & Facultates.

Diluat & refellat Signa & Consequentia, Absolutione vel Inversione.

2. Status Finitivus, in quo quaestio est de nomine rei, & quid sit.

Definiat uterque, quam maxime potest, ad communem sensum, ac vim verbi ; deinde adductis similibus exemplisq; aliorum qui ita locuti sunt, suam definitionem, sententiamque confirmet, & contrariam infirmet.

Accusatori locus est: Minime concedendum ut is, qui de re confitetur, verbi se interpretatione tueatur.

Defensor aequitate nitatur: & ea cum secum faciat, non re sed verbi depravatione se urgeri queratur, Quo in genere utetur Similibus, Contrariis, Consequentibus.

3. Status Qualitatis seu Juridicialis, est vel

Rationalis, de jure facti. (*b*)

Legalis, de sententia legis aut scripti. (*c*).

(*b*) Defen-

(b) Defendat Reus.

- Absolute: cum simpliciter quod factum est, recte factum esse defendimus: jure scilicet naturæ, legis, consuetudinis, judicati, æqui, pacti
- Assumptive.
  - Comparatione: cum alterutrum necesse fuerit fieri; hoc satius.
  - Relatione: cum culpa transfertur in ipsum qui malum accepit.
  - Relatione: cum culpa rejicitur in rem aliam, legem, vel personam.
  - Concessione: cum non defendit factum sed ignosci sibi postulat.
    - Purgatione: qua excusat factum esse non voluntate, sed Necessitate, Fortuna, vel Imprudentia.
    - Deprecatione: à meritis & spe futura.

(b) Legitimi species sunt.

- Leges contrariæ: cum lex eadem secum, vel duæ leges inter se videntur pugnare.
- Scriptum & sententia: cum scriptoris voluntas, à scripto videtur dissidere.
- Ratiocinatio: cum quod nulla propria lege cautum est, ex aliis conjicitur.
- Ambiguum: cum scriptum plures accipit sententias, dubii accentus, aut vocis divisæ junctæve ratione.
- Translatio: cum reus accusatorem, judicem, tempus, locum mutandos dicit.

Atque hactenus quidem de tribus generibus universè & in genere: habent tamen sibi subjectas alias species, quæ particularem considerationem & disciplinam desiderant.

Panegyrica vetus. In qua laudatur qui ludo præest. 2. Gens vel urbs. 3. Certamina & ludi, cum ortu eorum, comparatione cum aliis, loci & temporis ratione. 4. Præmia. 5. Princeps certaminum præses. 6. Voto denique clauditur, Panegyrica nova, exorsa ab occasione quæ nos ad dicendum movit, progreditur ad Principis laudationem ex locis Demonstr. ad publicæ felicitatis prædicationem, clauditur voto & exhortatione ad lætitiam, obsequium, & concordiam.

Vide Dionys. Halicarnassensis τέχνην περὶ τῶν πανηγυρικῶν. *Menandri Rhetoris* γενεθλίων διαίρεσιν τῶν ἐπιδεικτικῶν. *J. Cæs. Scalig. 3. l. poet.* 100. *c. N. Causs.* 10. *l. 9. cap. & J. Ger. Vossium l. 2. Institut. Or. c. 13. & l. 2. Partitionum. c.* 17. *Vernul. c. 5 l. 2.*

Nuptialem,

Nuptialem, ut & Epithalamium, auſpicamur à Diis Genialibus, naturæ & legum inſtituto; conjugii mox enumerantur commoda, privata, publica: laudatio ſequitur ſponſi, & ſponſæ: concipiuntur vota utriuſque nomine, ut fœliciter cedant nuptiæ mutuo amore conſtantique junctis, ut videant liberos, nepotes, & qui naſcentur ab illis; ſuper quibus etiam omen, præſagium, & votum.

In Natalitia, ſive quis ſit prole recens auctus, ſive provectus ætate mactetur oratione anniverſaria, reſpicitur tempus nativitatis, annus, menſis, dies, hora, locus; virtus parentum, familia. Subſequitur ſpes, gratulatio, precatio, & votum.

Funebris ordicur à querimonia, exclamatione, aut interrogatione, ratio deinde perſonæ ad quam dolor pervenit, habetur; laus defuncti ex locis Demonſt. generis; mortis genus; deſiderium, cujus teſtes dolor & luctus; his ſubjicitur conſolatio.

Gratiarum actio, beneficium acceptum læta agnoſcit; amplitudinem & commoditatem ejus prædicat atque amplificat: ſpondet vicem referendi parem gratiam: aut, id ſi minus ſuppetat, animi grati memoriſque officium: adeoque ad vota confugit.

Propemptica, Apopemptica, Hodœporica, Monitoria, Suaſoria, Adhortatoria, Conſolatoria, Conſultatoria, Petitoria, &c. carmine frequentius & epiſtolis quam orationibus celebrantur. Eorum itaque præcepta cum exemplis expreſſis aut citatis videbit qui volet apud Menandrum Rhet. Dionyſium Halicarnaſſ. Eraſmum, libello utiliſſimo de conſcribendis Epiſtolis: Julium Cæſ. Scaligerum 3. lib. Poetices cap. 303. & 304. J. Lipſium de re Epiſtolica. Bar. Keckerman lib. 1. Rhet. Special. cap. 14. &c. J. Ger. Voſſium lib. 2. Inſtitut. Orat. cap. 13. & Partition. l. 2. cap. 19.

(a) *Diſpoſitio.*

Invenire præclare, enunciare magnifice, interdum etiam barbari ſolent: diſponere apte, commode, varie, niſi eruditis negatum eſt. Pulſatis itaque omni-

(a) *Ariſt. Rh. l. 13. c. Hermogenes περὶ εὑρέσεων τομ. α'. Cic. de Inventione, l. 1. & ad eum, Marius Victorinus. Cic. de Oratore l. 2. Partitiones Cic. Quintil. l. 7. Fortunatianus, l. 2. Sulp. Victor. p. 4. 7. Martianus Capella. 5. l. p. 179. ex ed. H. Grotii, Soarez. 2. l. 1. c. 2. Dreſſerus l. 1. p. 52. Hiperius 4. 405. Kecker. Syſt. Rh. lib. 1. p. cap. 9. Cauſſinus 6. lib. Voſſius 2. lib. 1. cap. Vallad. l. 4. diſp.*

bus omnium locorum, tam qui circumſtantiarum & cauſarum ſingularum proprii ſunt, quam dialecticorum & communium, foribus; luſtrataq; omni materiæ ſylva; ubi ſupellectilem congeſſeris variam, eamque vel memoriæ firmiter impreſſam, vel una chartæ facie, quaſi, ſynopſi, delineatam tibi ſubjeceris; acre adhibendum eſt judicium, conſilium ſolidum, & electio accurata. Rejiciantur omnino quæ levia ſunt, utpote vitioſa, aperte falſa, contraria, communia, futilia. In iis etiam quæ adhibenda videntur vel ad probandum vel ad movendum, delectus eſt habendus, proprius cuique locus aſſignandus: ut firmiſſima quæq; ſint prima ad conciliationem, ubi auditor maxime attendit expectatque: æque valida reſerventur in exitum ad victoriam; quia quæ poſtremo dicuntur maxime inhærent: mediocria in medium agmen conjiciantur, ſpecie & numero pugnatura. *b* Diſcernendum itidem, ut quod boni habet cauſa, id exornes, ibi tabernaculum conſtituas, ibi commoreris: ſi quid habet cauſa vitii, id vel diſſimules; vel, ſi quid cauſæ fauces premat, totum illud bono tuo exaggerando obruere labores; caveaſq; ne tanquam prævaricator in hoſtium caſtris verſeris, neq; veluti deſertor terga vertas; ſed vel locum ſtrenue tuearis, vel cum ſpecie quadam & pompa dicendi recedas, teque eo conferas, quo vel argumentanti, vel conciliantí, vel permoventi patet confugium.

b *De diſponendis argumentis Julius Severianus. Antonius apud Ciceronem 2. de Orat[ore].*

c Diſponat autem Orator rem ſuam, vel ex
- Arte, quæ, præſcribente ipſa Natura, docet præfari, exponere, noſtra probare, contraria refutare, concludere.
- Judicio; quod, dictante Prudentia, artis ſuperſtitionem & partes, prout poſtulant circumſtantiæ, tranſponit vel etiam omittit.

c *De judicio & conſilio Quintil. 6. l. 6. Fortunatianus 3 l. p. 69. Sulp. Victor. p. 246. Alſt. Orator. l. 1. cap. 15. Vallader. 4. l. diſp. c.*

Orationis partes traduntur *d* ſex: Exordium, Narratio, Propoſitio, Confirmatio, Confutatio, Peroratio.

d *Sunt qui ſtatuunt quinque partes, ſunt qui quatuor, & in contentione includunt propoſitionem, confirmationem, & confutationem.*

Exordium.

Exordium.

Cic.2. de Or. praecipit post omnia de Exordio cogitandum, contra Fab.3. l. 12. c. & Vall. l. 4. dis. 3. q. 3. περὶ παντός προοιμίου καὶ ἐκ πόσων μερῶν συνέστηκε ἐκ προτάσεως κατασκευῆς, ἀποδόσεως, βάσεως, &c. Hermogen. περὶ εὑρέσεων τομ. α΄.

Causa diligenter perspecta, locisque inventis, considerandum ultimo loco quod in primo ponendum est, quo sit utendum Exordio. Nimirum, ut non sit alienum à causa & quaestione, non commune quo adversarius uti potest; non grande & inflatum, non vulgare, non affectatum, non longum: neque vulgi sententiam, neq; tamen artificii oleat myrothecia: verum & ex re nata, & ipsis causae visceribus sumptum, sit accuratum, acutum, instructum sententiis, floridum verbis, causae proprium, verecundum, conciliationi natum, circumstantiis accommodatum, sequentibus connexum. Vestibula, honesta sint, aditusque illustres.

De ratione conficiendi Exordii & cat. partium Orationis in omni genere, vide Valladetum, l. 8.

Estque
- Principium; quo in causa Honesta statim & aperte Benevolentia, Attentio, & Docilitas parantur.
- Insinuatio; qua, in causa Turpi, Dubia, Humili vel obscura, turpitudinis partem diluimus, professique nos dicturos de rebus magnis, necessariis, novis, utilibus, jucundis, praeparamus Auditores, reddimusq; benevolos, attentos, dociles.

Ducitur que in genere
- Judiciali, à Persona (*a*) Oratoris, (*b*) Rei, (*c*) Judicum, Auditorum, (*d*) Adversarii, a Prolepsi, cum ea quae obstare possunt orationi, praeoccupantur, amoventur, & solvuntur; vel etiam ipsa Re.
- Deliberativo, à Criminatione, Depulsione, Amplificatione, Diminutione, vel Ornatu.
- Demonstrativo, à Laude, Vituperatione, speciosa aliqua historia, naturali observatione, Fabula, Similitudine, Contrario, Apophthegmate, Sententia, Exemplo, Allusione, vel generali pronunciato; unde ad propositam Quaestionem commode transeatur.

(a) *Qui si vir bonus credatur, non studium Advocati videtur afferre, sed pene testis fidem. Existimetur venisse ad agendum ductus officio aliquo, vel necessitate, &c. Quintil. 4. l. 1. c.* (b) *In Reo commendatur dignitas, infirmitas, merita. Multum agit sexus, aetas, conditio.* (c) *Mores judicum velim nosci. Nam prout asperi, lenes, jucundi, graves, duri, remissi erunt, aut assumere in causam naturas eorum, qua competent, aut mitigare, qua repugnabunt, oportebit.* (d) *Adversarii persona prope eisdem omnibus, sed contrario ductis, impugnari solet. Nam & potentes sequitur invidia, & humiles abjectosq; contemptus, & turpes ac nocentes odium.*

Narratio.

Narratio est rerum gestarum utilis ad persuadendum id quod intenderis commemoratio; sedes & fundamentum fidei, atq; argumentorum seminarium.

In deliberativo, ubi de futuris consultatur, supervacua est Narratio, nisi quæ extrinsecus incidat: ut & in Demonstrativo, quæ continua quasi Narratio est. In judiciali etiam omittitur, sicubi parum pro nobis faciat, aut ante innotescat (*a*).

Narrationis virtutes; vitia, typos expressos, atque exempla vide apud Caussinum, lib. 6. Eloq. Humana.

(a) *Si adversarius, prior narraverit, non ita ut quæ acta sunt, nude, sed rem exasperavit, adjecitq; invidiam: nos eadem, sed non eodem modo exponemus, alias causas, alias circumstantias referemus. Verbis elevare quædam licebit.*

Sitque
- Perspicua; verbis propriis & usitatis, ordine temporum, prout res gestæ sunt, servato: non interrupta.
- Verisimilis; circumstantiis naturæ, legi & moribus consentanea, ad rumorem & opinionem accommodata.
- Suavis; quæ contineat nova, inexpectata, magna, gravia, exitus jucundos.
- Brevis; re non altius petita, non extra causam: ita tamen ut nihil desit.

(*a*) Narratione expositâ licebit excurrere in lætum aliquem & plausibilem locum, quæstioni prævium, aut rei amplificandæ animisque excitandis idoneum, sed caute & modeste, ne materiæ modum excedamus, aut tædio auditores satiemus.

(a) Δειναὶ δὲ καὶ ἔκφυλοι αἱ παρεκβάσεις, *&c. Longinus, c.* περὶ φαντασίας. *De egressione Fatius 4. l. 3. c. & Val. l. 4. dis. 3. quæst. 13. & eundem de Transitionum varietate, l. 4. disput. 2. quæst. 1.* παρέκβασις *est aliena rei, sed ad utilitatem causæ pertinentis, extra ordinem excurrens tractatio, Quintil. l. 4. c. 3.*

Propositio.

Est vel
- Simplex; qua status & summa totius causæ breviter comprehenditur.
- Sejunctio; quæ tantum in genere Judiciali adhibetur per quam statuimus quid nobis cum adversario conveniat, & quid in controversia relinquatur.
- Partitio; qua in omnibus causarum generibus uti licebit: qua enumeramus, quot & quibus de rebus simus dicturi, atque is ut plurimum in dicendo servabitur ordo, qui hic exponitur.

Facillime auditor discit, & quid agatur intelligit, si neque prudentiam ejus impedias confusione partium, neq; memoriam multitudine. Cic. Partit.

Partitio, commendatur brevitate, absolutione & paucitate partium; trium scilicet, aut ad summum, quatuor.

Confirmatio.

Etsi fidem tantum facere præ se ferendum sit oratori: quoniam tamen duæ sunt animi auditoris partes in quibus tractandis versatur flexanima & Ψυχαγωγὸς Πειθώ. *Intellectus*, qui, quasi animæ oculus, reficiendus est colore, illustrandus est lumine rationis & veri, quod proprium est Intellectus pabulum; & *Voluntas*, quæ tactus more, mollium rerum aut durarum oblatione flectitur trahiturque: usu venit ut causa quandoq; cadat orator nihilq; consequatur, si voluntas, quæ libera est, neq; statim obtorto collo in jus rapitur, cervice quasi obfirmata non obsequatur. Quocirca caduceus iste geminis armandus est anguibus, qui inter vestes lapsi & levia pectora, volvantur attactu nullo, fallant sensus, se in mentis intima præcordia insinuent, & quem volunt affectum ossibus ac medullis implicent. Neque enim Oratori satis erit Dialecticis lacertis, utcunq; validis, mittere ferro præfixas hastas; nisi & eas artificii nitore exornet, (a) Motus amento instruat. Arida illa argumentorum ossa, corpus firmamentorum exangue, horridum quasi nudarum rationum sceleton, ne tædio sint & terrori, Argumentationum carne investiat Orator, Motuum nervis firmet, Delectationum musculis solidet, Artis succo & sanguine distendat. Confirmandi itaque sibi comparet cum Materiam tum Formam. Materia, sunt (b) Argumenta, hoc est, probabilia inventa ad faciendam fidem, quæ non secus atque metalla è fodinis, aut pharmaca ex Apothecis suis singula, petuntur è Locis Insitis & assumptis, Artificiosis & artis expertibus, Dialecticis & Rhetoricis certis, probabilibus, atq; verisimilibus. (c) Circumstantiis, de quibus supra in præceptis Inventionis & generum singulorum dictum Neque solum ex armamentariis Dialecticorum promat argumenta quæ Doceant: sed & ex Ethicorum fontibus atque

(a) *Ut faveat Oratori is qui audit, movendi sunt Affectus, Lætitia, Dolor, Spes, Timor, Amor, Odium, Ira, Mansuetudo, Gratia, Contemptus, Invidia, Commiseratio, Indignatio, Æmulatio.*

(b) *Quid Argumentum distet ab Argumentatione, & de speciebus Argumentationis, vide Jul. Scalig. l. 3. poetic. 70. De inven. arg. & Locis, Cic. de Invent. l. 1. & 2. Atque ad eum Marius Victorinus 2. de Orat Topica ad Trebatium. Anth. ad Heren. 1. & 2. Quintil. 5. l. 10. c. & 13. Mart. Capel. 5. l. p. 154. Soarez. l. 1. c. 12. &c. Dresserus l. 1. pag. 46. Hiper. c. 2. Voss. Inst. l. 1. c. 2. Caussinus l. 4. c. 2. Vall. 3. disp. 4.* (c) *Hermogenes, περὶ εὑρέσεων, τομ. γ. c. περὶ ἐπιχειρημάτων. Theon. περὶ διηγήματος, Val. l. 3. disp. 3. qu. 3. & Rhetores omnes.*

Rhe-

Rhetorum hauriat quæ concilient, quæ moveant: Ne sit Hospes in Humanitate neque peregrinus domi, sed norit omnino (*a*) mores, qui dicentem deceant, qui Reip. in quâ degit, iis apud quos dicit, insideant, vel à natura insiti, vel ab ætate aut fortunis quasi acquisiti. Norit Affectuum maria, quibus quæq; ventis concitentur, sedentur: discernat, qui affectus, in quantum, quibus, & erga quos, sint movendi; quibus de causis, & qua ratione incitantur animi facultates Concupiscens & Irascens, ad appetendum ea quæ videntur bona, ad aversandum ea quæ apparent noxia; quomodo disponatur ad ea vel præsentia vel absentia, Amore, Gaudio, Odio, Dolore, Spe, Ira, Metu; dominari sciat in affectuum regno atque *fœdere certo, Et premere & laxas dare habenas*, ut ait poeta: hoc est, in lætitia dilatare corda audientium, in mœrore contrahere.

(*b*) Argumentationis ergo, quæ tractandi argumenti est forma, varia sunt genera: perfectissima tamen atque usitatissima ex iis sunt, Epichirema sive Syllogismus Rhetoricus, Enthymema, Inductio, & Exemplum, atq; hæc quidem versantur circa Fidem, docent probantque: circa Affectus vero commovendos, illa quæ Amplificatio dicitur.

(*c*) Epichirema sive Syllogismus Rhetoricus constat ex 1. Propositione Majori, cui subjicitur ipsius 2. Ratio, una pluribusque instantiis probata: Deinde 3. Propositione Minori seu Assumptione, quæ & 4. Rationem suam habet adjunctam; 5. Complexione denique seu Conclusione; ut,

(a) *De Mor.* Ἔθεσι, *Affectibus* πάθεσι *lenibus & gravibus, & de iis movendis, Arist.* 2. *l. Rhet. totus. Hermog.* μεθοδ δειν. *Apsini* τέχνη ῥητ. *Aut. ad Her* 2. & 3. *l. Cic. de Orat: l.* 2. *Quint.* 6. *l.* 3. *c.* & 12. *l.* 2. *c. Mart. Capel.* 5. *l.* 162. *P. Keck. Sp. Rh. l.* 1. *c.* 9. & *c. Rh. Eccl. l.* 1. *c.* 3. *Jul. Sev. Dresser. l.* 1. *p:* 109. *Hiper. c.* 10. *p.* 422. *Voss. Inst. l.* 2. *totus. Caus. El. l.* 8. *Val.* 1. 3. *disp.* 4.

(b) *Jul. Sc. l.* 3. *Poet. c.* 70.

(c) *Hermogenes* περὶ εὑρέσεων. τομ. γ. περὶ ἐπιχειρημάτων καὶ τάξεως αὐτῶν, & *Minuc. l.* περὶ ἐπιχειρημάτων. *Autor ad Heren. l.* 2. *Quint.* 5. *l.* 14. *c. Soarez. l.* 2. 17. *c. Dress. l.* 1. *Hiper. c.* 8. *Val. tab. Rh. p.* 21. *Sandersoni dial.* 3. *c.* 7. *Eras. de conscrib. epist. Voss. Inst. lib.* 3. *c* 5. *Causs. El.* 6. *l.* 25. *c. Val.* 4. *l.* 2. *disp.* 3. *quæst.*

1. *Melius accurantur, quæ consilio geruntur, quam quæ sine consilio administrantur.* 2. *Domus ea quæ ratione regitur, omnibus rebus est instructior, quam quæ temere & nullo consilio administratur. Rursum, Navis optime cursum conficit, quæ scientissimo gubernatore utitur: eadem est Exercitus & cæterorum ratio.* 3. *Nihil autem omnium rerum melius quam Mundus administratur.* 4. *Nam & signorum ortus obitusq; definitum quendam servant ordinem: & diuturnæ nocturnæq; vicissitudines immutatæ perstant.* 5. *Consilio igitur regitur mundus.*

(*a*) Va-

(a) *Val. ad 4. l. disp. 2. q. 9. & 12.*

(*a*) Varietatis gratia, ne cognoscat artem qui audit, adeoque defatigetur similitudinis satietate, invertantur subinde argumentationum partes: quandoque etiam vel alterius Propositionis Ratio, vel ipsarum Præmissarum altera tanquam pro manifesta ac concessa omittatur: Adjiciatur aliquando Exornatio aut Amplificatio. Interrogatoriè proponatur pars una aut altera: argumentorum puncta occulantur. Artis est celare artem.

(b) *Arist. Rhet. l. 2. c. 23, 24, 25, 26. Hermogenes, περὶ εὑρέσεων τομ. γ. Apsini τέχνη ῥητορική. Soarez. c. 19. Caussi. l. c. 28. Voss. l. 3. c. 5. Vall. l. 4. disp. 2. quæst. 5.*

(*b*) Enthymema, est imperfectus Syllogismus; in quo nimirum Major Minorve desideratur, *Pius fuit fortis, sapiens. Deum quippe coluit, hostes contudit fortunam utramque moderate tulit, imo superavit.* Optimum est illud Enthymema, quod ex contrariis conflatur; quodque, ut acutius sit, per interrogationem non raro effertur; ut, *Quem alienum fidum invenies si tuis hostis fueris?*

(c) *Quint. 5. l. 11. c. Soarez. 2. l. 20 c. Vos. l. 3. c. Causs. 4. l. 56. c. Vall. 4. l. 2. 7. quæst.*

(*c*) Inductio est Illatio ex enumeratione præcipuarum partium: vel collatione illustrium aliquot individuorum; ita ut ex multis singularibus probetur universale; ut, *Plebs Romana optimè de Milone sentit, Equester ordo optime sentit, senatus optime sentit. Totus ergo populus Romanus optime de Milone sentit.* Clarior tamen est illa Inductio Socratica, quæ, per Interrogationem vel Subjectionem, adversarium premit: ut, *Quodnam pomum est generosissimum? Nonne quod optimum? Et quis equus generosissimus? nonne qui velocissimus? Quis autem ager? certe qui fertilissimus. Ita & hominum, non qui natalium splendore, sed qui virtutis gloria præstant, habendi sunt generosissimi.*

(d) *Ar. Rh. l. 2. c. 21. & περὶ γνωμῶν. c. 22. Apsini τέχνη ῥητορική. Quint. 5. l. c. 11. Eras. cop. rer. Soarez. 2. l. c. 21. Caussin. l. 4. c. 55. Exempla illustrant, potius quam probant.*

(*d*) Exemplum est Inductio imperfecta, seu probatio & mensura à simili quod utrique convenire arguitur, quando scilicet ex uno singulari aliud singulare probatur; ut, *Jure occisus est Saturninus res novas moliens; sicut Gracchi.*

In Judiciali genere præcipuum instrumentum est Enthymema; in demonstrativo dominatur Amplificatio; in Deliberativo familiam ducunt & utramque paginam faciunt Exempla.

Cautio est, ne tota oratio sit conflata ex condensatis Exemplis aut Testimoniis. Neq; ipsa argumenta conferto agmine stipentur. Magisq; ex usu & re nostra fuerit, dum affectus movemus, sententiis quam argumentis uti. Segnius enim moventur Affectus in castris cordis ad volendum; quamdiu in arce capitis Intellectus occupatur in excutiendo vero.

An

(a) *Amplificatio est gravior quædam affirmatio ad ciendos affectus potens.*

ἃ Περὶ αὐξήσεως καὶ τῆς ἰδίαν αὐτῆς. Longinus περὶ ὕψους. Hermog. περὶ μεθόδου δεινότητος. Cic. de Orat: comprehendit Amplificationem sub Elocutione. Quint. 8. l. c. 24. Soar. l. 1. 2. c. 34. ad 41. Streb. l. 2. c. 2. Cauff. l. 3. c. 2. Chytræus addit Hypothesin reductam ad Thesin. Sturm. de rat. El. c. 30. & 25. Keck. Syst. Rh. l. 1. c. 7. Vos. Inst. 3. l. c. 5: Cauff. l. 5. totus: ubi octo modi ponuntur; quos etiam habuit Eras. lib. de copia rerum.

Amplificatur

- Verbis, illustribus, superlatis, asyndetis, iteratis, relatis, ad superiora gradatim ascendentibus, synonymis.
- Rebus
  - Incremento: gradibus ad summum, ac etiam supra, insurgendo; ut *Facinus est vincire civem Romanum, scelus verberare, prope parricidium necare: quid dicam in crucem tollere.*
  - Comparatione à minoribus, ad majora argumentando; ut, *An vero vir amplissimus P. Scipio Pontifex Max. Tib. Gracchum mediocriter labefactantem statum Reipub. privatus interfecit: Catilinam orbem terrarum cæde atque incendio vastare cupientem, nos Consules perferemus?*
  - Ratiocinatione: ex iis quæ dicta sunt, quidpiam reipsa majus innuendo; ut, *Tu istis faucibus, istis lateribus, ista gladiatoria totius* (a) *corporis firmitate, tantum vini exhauseras, ut tibi opus esset vomere,* &c.
  - Congerie: aliis atque aliis modis eandem rem efferendo; ut, *Quid enim tuus ille, Tubero, districtus in acie Pharsalica gladius agebat? cujus latus mucro ille petebat? quis sensus erat armorum tuorum? quæ tua mens? oculi? manus? ardor animi? quid cupiebas? quid optabas?*

(a) Amplificationis præcipui loci sunt, Causa, Effectum, Subjectum, Adjunctum, Partes, Comparata.

Extenuatur à præceptis contrariis.
Vide & quæ supra in calce generis Demonstrativi super hac ipsa re dicta sunt.

Confutatio.

Confutatio, est dissolutio argumentorum quæ objecta sunt vel objici possunt, iis quæ causæ nostræ fauces premere videntur, ad primam impressionem, occurrens, vel etiam arte deludens, aut cuniculis rem agens.

Huc & Hypotyposin referunt nonnulli.

Huic

Huic fere cum Confirmatione communia sunt Natura, Utilitas, & Tractatio.

Reprehenditur, sc. Adversarii argumentatio si ostendatur, vel Materia, vel Forma esse vitiosa.

Argumenta adversarii refutantur,
- Si, ex iis quæ sumpta sunt, non concedàtur unum aliquod aut plura.
- Si ostendimus falsa esse pro veris assumpta.
- Si ex his concessis id consequi negetur.
- Si contra firmam argumentationem, alia æque firma aut firmiora adducantur.
- Si, quibus seriò respondere haud in promptu est, elevemus (*a*) joco, atque ipsos contemptu aut increpatione delusos, salsè faceteque derideamus.

(a) *De facetiis, ridiculis, leporum aspergine, & quasi jocandi arte, Arist. Rh. 3. l. c. 10. 11. & 18. Cic. 2. de Orat. Quint. 6. l. 4. c. Castilionis Aulicus 2. l. Voss. Instit. 3. l. 5. c. Val. 3. l. disp. 4. qu. 5. & dis. 5. qu. 4.*

Accedendo ad singula argumenta, & primum validiora discutiendo, universa infringentur melius.

Confutatio præmittitur confirmationi, quando arx causæ requirit ut via muniatur ad veram sententiam.

Peroratio.

Estque vel
- Enumeratio, quæ potissima argumenta rerumque capita (*b*) recenset: idque vel simpliciter vel per Interrogationem, Ironiam, aut Collationem. Atque hac in Judiciali uti licet; in Demonstrativo & Deliberativo, rarissime.
- Affectuum concitatio, ad quam valent in
  - Demonstrativo; quæ in laudatione expectationem, amorem, admirationem, voluptatem, æmulationem moveant: in vituperatione, odium invidiam, contemptum.
  - Deliberativo, bonorum, ac malorum enumerationes & exempla.
  - Judiciali; accusatori, quæ (*c*) ad indignationem; defensori, quæ ad misericordiam.

(b) *Ordine sc. quo tractata erant, in confirmatione & confutatione idq; breviter.*

(c) *Exaggeratur crimen à circumstantiis, exemplo malo, indignitate rei per Apostrophen, & Hypotyposin. Defensor contra Reum, non ex voluntate sed infirmitate, necessitate, aut fortuna errasse arguens, misericordiam implorabit.*

In

In affectibus movendis adhibenda sunt quæ magna habentur. { Natura. / Usu. { Charitate. / Honestate. / Utilitate.

Atque hic omnes eloquentiæ fontes sunt aperiendi.

Huc facit amplificatio, de qua supra in genere demonstrativo & Confirmatione.

Sit Peroratio brevis, acris & aculeata: ne tædium pariat aut indignationem.

a *Elocutio consistit in* 1. *Elegantia*, 2. *Compositione*, & 3. *Dignitate*.

a Arist. Rh. 3. l. Dem. Phalereus περὶ ἑρμηνείας. Cic. de Orat. 3. l. & Partition. Quintilian. 8. lib. Mart. Capella 5. l. 165. p. Fortunatianus l. 3. Soarez. l. 3. c. 1. Sturm. de rat. Elocutionis. Keck. Rh. Syst. l. 2. c. 1. Alst. Or. l 4. c. 16. Caussin. 7. l. Voss. 4. l. 1. c. Vall. l. 5. Streb. l. 1. de delectu & collocatione verborum Vincent. specul. Doct. l. 4. c. 108.

1. *Elegantia munus est ut* dicatur *Pure* & *Perspicue*.

PUre, verbis sive illa simplicia sint, sive conjuncta, puris lectisq; urbis alumnis, aut civitate certe donatis; non obsoletis, intermortuis & conclamatis; non obscœnis, peregrinis aut barbaris: antiquata vero & multis annis desita tanquam scopulos declinet: nec Grammatice tantum, servata casuum, temporum, generum & numeri structura, adhibito spiritus & accentus justi temperamento; sed *b* Latine, quoad phrasim & locutionem; ex authoritate & more probatissimorum autorum, atq; eorum præcipui qui in virili Romanæ eloquentiæ ætate, floruerunt, Ciceronis imprimis, deinde qui eum proxime accedunt, Cæsaris, Livii, Velleii, Curtii, Fabii, mox etiam Terentii, Plauti, Salustii, Agellii, Taciti.

b *Cicero de Or.* 3. *l. Dress l.* 2. *Hiper.* 13. *c. p.* 430. *Alst. Orat.* 4 *l.* 7. *c. Causs.* 7. *l.* 2. *c. Voss. l.* 1. *c. Vallad. l.* 5. *d.* 1. *quæst.* 3.

Plane & c *perspicue*, verbis usitatis ac proprie significantibus, citra verbi aut sermonis ambiguitatem; quam maxime oratoriis, non nimis longa verborum serie continuatis, nec tamen concise nimis: non durius translatis, non discerptis sententiis, non præposteris temporibus, non confusis personis, non perturbato ordine.

c *Quint. l.* 8. 2. *c. Alst. Orat. l.* 4. *c.* 8. *Voss.* 4. *l.* 2. *Vall. l.* 5. *disp.* 1. *qu.* 4.

a *Dionyſ. Halicarnaſſ. & Dem. Phal.* Περὶ συνθέσεως ὀνομάτων. *Autor ad Heron.* 4. *l.* *Cicero de Orat.* 3. *l.* *Fabius* 9. *l.* 4. *cap.* *Ac neſcio negligentia in hoc an ſolicitudo ſit pejor.* *Ruffinus verſus Sturm. l.* 3. *Elocution. Rhetoric. c.* 4. *Jul. Scal.* 4. *l. poetic.* 2. *c. Soarez.* 3. *l. c.* 31. & 33. *Strebæus* 2. *l. de electione & collocatione verborum c.* 3, 4, & 5. *Voſſ. l.* 5. *c.* 2. *Cauſſin* 7. *l.* 3. *c.* *Valla-der. l.* 5. *diſp.* 2. *quæſt.* 13. & 15.

2. *a* Compoſitio reſpicit *Juncturam*, *Ordinem*, *Periodum* & *Numerum*. *Junctura* ex molli elementorum, ſyllabarum, & vocum coagmentatione, reddit orationem cohærentem, lenem, æquabiliter fluentem, ſuavem, plenam, ſonoram. Cavet ſcilicet, ne in verborum commiſſione, hiulca ſit oratio propter colliſionem vocalium; ut *Rem anxie quærere, atque adeptâ egere, avari animi eſt*: Nec ſit horrida & aſpera propter concurſum diverſi inſtrumenti conſonantium; ut *Conſulum dignitas gravem tumultum civium repreſſi*; ſed ut priorem à vocali terminatam inſequens dictio à conſonanti inchoans excipiat, aut contra à conſonanti clauſam aperiat dictio incipiens à vocali vel conſonanti ejuſdem organi, labiorum ſcilicet, dentium, aut palati. Mollitiem quippe fluoremq; præſtat concatenata vocalium & conſonantium alternatim in claudendis aperiendiſque vocibus miſtura; ut, *E cujus ore melle dulcior effluebat oratio.*

Nec ultima præcedentis dictionis ſyllaba ſit eadem cum prima ſequentis; ut, *Æquora tuta tacent. Spuma maris riſit.* Quamvis hæc compoſitio quibuſdam è veteribus placuiſſe in tantum videtur, ut etiam in deliciis fuerit, atq; obtinuerit inter Schemata locum & nomen, Parechesis nuncupata. Vocabula denique mediocria præferantur longis continuatis, aut monoſyllabis condenſatis.

b *Soarez. l.* 3. *c.* 32. *Voſſ. l.* 5. *c.* 1. *Vall.* 5. *diſ.* 2. *quæſt.* 14. & 15. 3.

b Ordo cavit, 1. ne decreſcat oratio in amplificando, ſed inſurgit: *Non enim furem, ſed direptorem; non adulterum, ſed expugnatorem pudicitiæ; non ſacrilegum, ſed, &c.* in extenuando, contra ſubmittatur. 2. Ut præcedant minus neceſſaria, quæ item natura vel dignitate priora & præſtantiora ſunt: *Dies nocti, vir fœmina, oriens occidenti.* 3. Ut claudatur ſenſus verbo, quod tanquam ſententiæ clavis expectatur; niſi lex numeri vetet. 4, Ut Genitivus plerumque præcedat Nomen unde regitur, & eleganter interjiciatur Genitivus aut aliud aliquid inter Subſtantivum & Adjectivum: *Cujus vita turpitudinis conſcientia vacat ejus nomen ab invidioſa, quantum in nobis eſt, malevolentia vindicetur.* 5. Ut vocum inſuaviter ὁμοιοτελεύτων κακοφωνία declinetur, vel aliarum interpoſitione, vel ipſarum immutatione; dicaturque potius, *Clarorum conſilia virorum*; aut, *illuſtrium virorum*; vel *clariſſimorum hominum*, quam *clarorum virorum.*

Periodus

c Periodus sententiam Commatis & Colis juste perficit.

Comma, seu Incisum, est sensus non expleto numero conclusus, à duabus syllabis ad septem usque aut circiter extensus, è quibus Periodus non raro constat: ut, *Stetit soleatus Prætor P. R. cum pallio purpureo, tunicaque talari, muliercula nixus in littore.*

Colon seu Membrum, sensum numeris conclusum absolvit, sed à Periodo avulsum suspendit auditoris expectationem, ut non perficiens sententiam, progrediturque à duodecima syllaba ad decimam octavam, quandoque ad vicesimam quartam.

Periodus constat duobus Colis (quandoq; & Commatis) quorum prius vocatur πρότασις, posterius ἀπόδοσις, seu redditio: vel tribus, vel etiam quatuor constat membris, quæ aut æqualia sunt, aut in acri oratione postrema sunt breviora, in ornata productiora. Pulcherrima tamen est illa Periodus, quæ membris quatuor absolvitur, ut quæ animum suspendat & aures impleat: *Si quantum in agro locisque desertis audacia potest, tantum in foro atque judiciis impudentia valeret: non minus in causa cederet A. Cæcinna Sexti Ebutii impudentiæ, quam tum in vi facienda cessit audaciæ.* *d* Quid quod hic concinnitatem advertis & gratiam Periodo conciliatam ab εὐρυθμία ex ὁμοιοπτώτοις & ὁμοιοτελεύτοις? Quam & præstant ἀντίθετα, Opposita seu Contraposita; *Conferte hanc pacem cum illo bello, hujus prætoris adventum cum illius imperatoris victoria, hujus cohortem impuram cum illius exercitu invicto, hujus libidines cum illius continentia: ab illo qui cepit conditas, ab hoc qui constitutas accepit, captas dicetis Syracusas.* Ut & ἰσόκωλα seu paria paribus relata; *Bellum extrema hyeme apparavit, ineunte vere suscepit, media æstate confecit.* Est ubi omnes hæ in una periodo conspirant virtutes; ut, *Est enim hæc non scripta sed nata lex, quam non didicimus, accepimus, legimus; verum ex natura ipsa arripuimus, hausimus, expressimus: ad quam non docti, sed facti, non instituti sed imbuti sumus.* Neque interim gratia sua laudeq; carent quæ intertexta repetuntur: *Tenuerunt illum locum servi, fugitivi, barbari, hostes; sed neque tam servi illi dominorum, quam tu libidinum; neque tam fugitivi illi à dominis, quam tu á jure & legibus; neque tam barbari lingua & natione illi, quam tu natura & moribus; neq; illi, tam hostes hominibus, quam tu diis immortalibus.*

c Arist. Rh. l. 3. c. 9. Hermogenes περὶ εὑρέσεων τομ. δ'. & sequenti c. περὶ πνεύματος. Sturm. 3. l. c. 2. de ratione elocutionis. Dem. Phal. περὶ ἑρμηνείας. Cic. 3. de Or. Fab. l. 9. c. ult. Jul. Scal. l. 4. poetic. c. 25. Keck. Rh. l. 2. c. 22. Soar. l. 3. c. 37. Dress. 3. l. Streb. l. 2. c. 16. Voss. l. 5. c. 2. Caus. 7. l. 5. c. & de Period. implendæ artificio. 7. l. 13. c. Vall. 5. l. disp. 2. quæst. 17.

d De Concinnitate; videndi, Demetr. Phal περὶ ἑρμηνείας, Streb. de electione & collocatione verborum l. 2. c. 7, 8, 9, 10. Val. l. 5. disp. 2. quæst. 16. de Homoioteleutis, Homoioptotis, Paribus, Antithetis. Idem l. 5. disp. 1. quæst. 11.

Quæ deprecatio igitur est ei reliqua qui indignitate servos, temeritate fugitivos, scelere barbaros, crudelitate hostes vicerit. Atq; hic *bucca Noscenda est mensura tua*, ne brevior sit periodus quam aures expectent, neque longior quam vires & anima ferant, sed rotunda comprehensione & justa orbem suum conficiat.

a *Numerus* rationem habet quantitatis syllabarum quas in membrorum initiis & accuratius aliquanto in periodorum clausulis ad tres aut minimum duos pedes restringit, neque enim poterit illud placere quod statim quasi in vestibulo offendit, neq; laudem demereri quod non feliciter exeat: media quia latent, minus observantur: ubi tamen oratio concitata fluit brevibus syllabis, gravis retardatur longis, moderata temperatur utrisque.

a *Arist. Rh.* 3. *l. c.* 8. *Cic. de Orat.* 3. *l. Cic. Or. perfect. Dionys. Halicarn.* Περὶ συνθέσεως ὀνομάτων. *Fabius l.* 9. *c.* 4. *M. Capell. l.* 5. *Rufini vers. Caulerus* 5. *l.* 14. *c. Strebeus l.* 3. *c.* 12. *&* 13. *Soarez.* 3. *l. c.* 35. *&* 39. *Jovita Rapicii libri quinque super hoc argument. Kech. Rh. spec.* 2. *l. c.* 21. *Caus.* 7. *l.* 4. *c. Voss.* 5. *l. c.* 9.

In principiis laudatur Molossus, Sī quīs jūdices. Creticus. Quōd prĕcātūs à Diis immortalibus sum: Pæan primus, Pāucă sŭpĕr hac re. Dochimus Novēm crīmĭnātiones. Dichoræus, Si quīs antēa P. C. Quandoque Anapæstus, ănĭmădverti judices.

Ne claudatur Periodus termino versus notioris; Heroici, Pentametri, aut Asclepiadei. Optime cadunt, clauduntque sententiam hi pedes: Creticus præpositus Dichoreo. Glōrĭam cōmpărāvit. Choreus ante Molossum, Mēmbră firmāntur. Docŭimus, rĕipublĭcæ. Dispondæus Iambo postpositus, Rĕūm cōndēmnărunt. Pæan primus insequenti Spondæo, ĕssĕ vidĕātŭr.

Atque in his tamen alii pedes aliis præferendi, pro Characteris & Materiæ subjectæ majestate, acumine, vehementia, gravitate, aut alia ratione.

Ad cavendam satietatem & tædium, dissimulandum est artificium; & præ se ferendum numeros sponte fluxisse. Videndumque ne pes idem sæpius ducat, claudatve sententiam; ut absit odium similitudinis, qua nihil est in hac arte vitiosius.

Neque monosyllaba sæpius, neque productiora verba claudant sententiam.

3. *Dignitas præstat ut dicatur.*

- Ornatè
  - Tropis, qui vocem à propria & genuina significatione deflectunt ad alienam.
  - Schematibus quæ habitu & forma elegantiori figurant.
    - Verba, ex apta eorum inter se collocatione jucunde sonantia.
    - Sententias, ratione & pondere firmatas, aut animi motu affectas.
- Aptè, ut deceat; ex orationis facie, pro varia materia, formatæ propria Idea & charactere. ¶.

Volebam certe, quæ de Tropis & Figuris versu qualicunque compacta sequuntur oratione soluta, uti par fuerat, cæteris continuasse. Sed religio est aversari judicium vulgi, qui ista olim publicum indepta faventer excepit, excepta jam desiderat, (mira sane quæ populo placeant!) Feras igitur, lector benevole, quod corrigere est nefas, versus per tesqua & salebras, quod in technico doctrinali necesse est, quandoq; cæspitantes: atq; adlubescat cum eruditis sentire, cum vulgo loqui. Ausa tamen est hæc Editio Rhetoricas Figuras Oratoriis exemplis illustrare.

Tropi 4.

DAt propria similem translata *a* Metaphora vocem:
Cœptis aspirant. Irarum fluctuat æstu.
Læta seges. Gemmant vites. Duo fulmina belli.
Ingenii flumen. Mens ferrea. Classis habenas.

a Non est alius Tropus frequentior quam Metaphora, non florentior: quippe quæ lumen & stella sit orationis, brevis & contracta in unam vocem Similitudo, faciatque ad copiam, majestatem, evidentiam & festivitatem.

Atque Metonymia imponit nova nomina rebus:
I. Efficientis, ut Inventoris; *Marte, Lyæo.*
Autoris: *legitur Juvenalis. Livius ingens.*

Materiæ: *Pinus, Ferrum, æris acervus, arundo.*
Aut instrumenti: *gladius, lingua, arma, manusque.*
2. Effecti: *clades Libya, mors frigida pallet.*
3. Subjecti: a *Curii*, b *patera*, c *Germania*, d *Rostra.*
e *Ucalegon*, f *cor, os*, g *patronus*, h *nox*, i *Amaryllis.*
4. Adjuncti: k *fasces*, l *scelus*, m *ætas nulla*, n *libelli.*

a Subjectum pro accidente. *b* Continens pro contento. *c* Locus pro incolis. *d* Locus pro gestis in loco. *e* Possessor pro re possessa. *f* Sedes pro qualitate inhærente. *g* Patronus assumit personam clientis. *h* Tempus pro re in illo gesta, vel habitu ejus. *i* Signatum pro signo. *k* Signum pro signato. *l* Qualitas pro persona subjecta. *m* Tempus pro subjectis illius. *n* Locatum pro loco.

Confundit totum cum parte Synecdoche Partis:
o *Myrtoum Auster*, p *hyems, tectum, mucro*, q *Annibal*, r *Anglus.*
2. Totius: s *orator, color*, t *annus*, u *vixit*, x *Atrides.*

o Species aut individuum pro genere. *p* Pars pro toto. *q* Dux pro exercitu, velut pars primaria. *r* Numerus pro numero. Singularis pro Plurali, & contra. Finitus pro infinito: & contra. *s* Genus pro specie aut individuo. *t* Totum pro parte. *u* Antecedens pro consequente: hoc tamen alii Metonymiæ, alii Metalepsi adjudicant. *x* Patronymicum commune pro certo & determinato.

Contra quam sentit solet Ironia jocari.
Scilicet; egregiam laudem; pulchre; bone custos.

4. *Troporum Affectiones.*

Durior impropriæ est Catachresis abusio vocis:
Vir gregis, ultorem promisi: pulchra minatus.
Transcendit mediis gradibus Metalepsis ad altum.
Hinc movet Euphrates bellum. Mirabar aristas.

y Extenuans, *z* augensve excedit Hyperbole verum.
Astra ferit, pluma levior, volat ocyor Euro.

y Quæ dicitur Meiosis, diminutio. *z* Quæ dicitur Auxesis, sublatio, amplificatio.

Continuare tropos Allegoria adsolet: *Absque Et Cerere & Baccho Venus alget. Claudite rivos.*

Tropi falsò habiti.

a Antonomasia imponit cognomen; ut, *Irus: Impius: Æacides: Pœnus: Cytherea: Poeta.*

Non equidem laudo, est *b* Litotes: *nec munera sperno.*

a Species Synecdoches & Metonymiæ. *b* Species Synecdoches.

A soni-

O ſonitu voces c Onomatopœia fingit:
Bombalio; Clangor; ſtridor; taratantara; murmur.

d Antiphraſis vocis tibi per contraria ſignat:
Lucus; ſacra fames; Euxenus; Symphora; Parca.

Dat c Charientiſmus pro duris mollia verba:
At bona verba precor; ne ſævi magne ſacerdos.

d Aſtiſmus jocus urbanus, ſeu ſcomma facetum eſt:
Qui Bavium non odit, amet tua carmina, Mævi;
Atque idem jungat vulpes, & mulgeat hircos.

Inſultans hoſti illudit d Sarcaſmus amarè:
En agros metire jacens. Hinc nuncius ibis
Pelidæ referens. Satia te ſanguine, Cyre.

Æthiopem, lateremve lavare: e Parœmia dicta eſt

e Ænigma obſcuris tecta eſt ſententia verbis.
Filiolas Cadmi profert Nilotis arundo.
Quas ſerit è Cnidio diſtillans ſepia nodo.

c Metonymiæ ſpecies.

d Ironiæ ſpecies. Verum quam futile ſit hoc Grammaticorum ſcitum, quam intutum Etymologiſtarum aſylum, vide J. Cæſ. Scaliger. Poetic: l. 3. c. 90. G. Finkium l. 1. Schediaſm. 42. C. Becmanum de originibus Ling. Lat. & 9. Ger. Voſſ. l. 4. Inſtitut. orat. c. 13.

e Allegoriæ ſpecies.

Schemata Rhetoricæ dictionis.

Ejuſdem ſit f Epizeuxis repetitio vocis:
Ah Corydon, Corydon, me, me, bella, horrida bella.
Talis amor Daphnim (qualis cum feſſa juvencam
Per nemora atque altos quærendo bucula lucos, &c.)
Talis amor teneat, nec ſit mihi cura mederi.

Adeſte, adeſte, ſceleris ultrices Deæ. Sen Men.

Excitate, excitate eum, ſi poteſtis, ab inferis. Cic. pro Mil.

Crux, crux, inquam, infelici & ærumnoſo comparabatur. 7. in Ver.

Totum hoc quantumcunque eſt (quod certe maximum eſt) totum eſt, inquam, tuum. Cic. pro Marcello.

f Ad Emphaſin & affectum expreſſa: fit autem vel eadem voce repetita immediate vel una interjecta, aut pluribus per Parentheſin.

Eſt g Anadiploſis quoties ex fine prioris
Membri, principium fit dictio prima ſequentis:
Pierides, vos hæc facietis maxima Gallo:
Gallo, cujus amor tantum mihi creſcit in horas.

Hic tamen vivit. Vivit? imo vero in ſenatum venit. 1. Catilin.

Sed pater omnipotens adigat me fulmine ad umbras;
Pallentes umbras Erebi, noctemque profundam. Virg. 4. Æn.

g In vehementiori animi motu adhibita emphaſin habet.

Principum dignitas erat pene par: non par fortasse eorum qui sequebantur. Pro Ligario.

b Concinnat connectitq; venuste multas causas à se dependentes.

Continua fere est repetita gradatio *b* Climax. Cujus in Sorite usus est.

Quod libet, id licet his; & quod licet, id satis audent:
Quodque audent faciunt; faciunt quodcunque molestum est.

In urbe luxuries creatur: ex luxuria existat avaritia necesse est, ex avaritia erumpat audacia: inde omnia scelera ac maleficia nascuntur. Cic. pro Roscio Amer.

Si stas, ingredere: si ingrederis, curre: si curris, advola. Epist. 23. l. 2. ad Attic.

Quid enim, per Deos immortales, potest Reip. prodesse nostra legatio? prodesse dico? quid si etiam obfutura est? obfutura, dico? quid si etiam nocuit? Philippic. 12.

Mars videt hanc, visamque cupit, potiturque cupita. Ovid. 3. Fast.

Torva leæna lupum sequitur, lupus ipse capellam;
Florentem cytisum sequitur lasciva capella, 2. Eclog. Virg.

c Florida figura, quæ varias enumerationes dictat, asseverat, exaggerat.

Diversis membris frontem dat *c* Anaphora eandem.

Ter conatus ibi collo dare brachia circum;
Ter frustra comprensa manus effugit imago.

d Elegantissime geminatur cum res oppositæ inter se penduntur.

d *Tu pugnare potes, mihi sacri est consilii vis:*
Tu vires sine mente geris, mihi cura futuri est.

Nihil te nocturnum præsidium palatii? nihil urbis vigiliæ; nihil timor populi? nihil consensio bonorum omnium? nihil hic munitissimus habendi Senatus locus? nihil horum ora vultusque moverunt? Catilinaria, 1.

Accusant ii, qui in fortunas invaserunt: Causam dicitis, cui nihil præter calamitatem reliquerunt. Accusant ii, quibus occidi patrem Sexti Roscio bono fuit: causam dicitis, cui non modo luctum mors patris attulit, verum etiam egestatem. Pro Roscio Amer.

Sic oculos, sic ille manus, sic ora movebat. 3. Æn. Virg.

Flebile nescio quid queritur lyra; flebile lingua
Murmurat exanimis; respondent flebile ripæ. Met. Ovid. 11.

Complures clausas concludit *k* Epistrophe eodem Dicto: *Crede mihi, si te quoque pontus haberet;*
Te sequerer, conjux, & me quoque pontus haberet.
Doletis tres exercitus Pop. Romani interfectos? interfecit Antonius. Desideratis clarissimos cives? eos quoque eripuit vobis Antonius. Autoritas hujus ordinis afflicta est? afflixit Antonius. 2 Philippica.
Surgamus; solet esse gravis cantantibus umbra:
Juniperi gravis umbra: nocent & frugibus umbra. Virg. 10. Eclog.

k Festive & eleganter periodum concinnat.

Symploce eas jungit, complexa utramque figuram.
Quam bene, Caune, tuo poteram nurus esse parenti!
Quam bene, Cauno, meo poteras genere esse parenti!
Quis legem tulit? Rullus. Quis majorum populi partem suffragiis privavit? Rullus. Quis comitiis præfuit? idem Rullus. Cic. pro lege Agraria.
Quis postulavit? Appius. Quis produxit? Appius. Pro Milone.

Incipit & voce exit *l* Epanalepsis eadem:
Pauper amet caute, timeat maledicere pauper.
Vidimus tuam victoriam præliorum exitu terminatam: gladium vagina vacuum in urbe non vidimus. pro Marcello.
Multa super Priamo rogitans, super Hectore multa. Virg. Æn.
Victus amore tui, cognato sanguine victus. Æn. 12.
Una dies Fabios ad bellum miserat omnes.
Ad bellum missos perdidit una dies. Ov. 2. Fast.
Phosphore, redde diem; quid gaudia nostra moraris?
Cæsare venturo, Phosphore redde diem. Mart. 21. ep. l. 8. vide ep. 99. l. 9. *Rumpitur invidia.* & l. 4. ep. 91. & alia ejusdem ep. ut & Catulli in eodem desinunt versu à quo ordiuntur.
Una dies aperit, conficit una dies. Ausonii rosæ.

l Res graves cum majestate inculcat.

Prima velut mediis, mediis ita *m* Epanodos ima
Consona dat repetens: *Crudelis tu quoque mater,*
Crudelis mater, magis an puer improbus ille?
Improbus ille puer, crudelis tu quoque mater.
Gratiam qui refert, habet: & qui habet, in eo, quod habet, refert. Pro Plancio.

m Distinctiones & Argumentationes concinnat.

Ecquam putatis civitatem pacatam fuisse, quæ locuples sit? ecquam locupletem, quæ tibi pacata esse videatur? pro lege Manilia.

Demophoon, ventis & verba, & vela dedisti:
Vela queror reditu, verba carere fide. Ovid. Epist. 2.

n Eleganter in conversionibus jocatur, pungitque simul.

Voce parum mutata alludit significatum
n Paranomasia: *tu prædo, non prætor; amari*
Me juvat. Antanaclasis erit, *si nil sit amari.*
Estque ploce, *Corydon, Corydon est tempore ab illo.*

Inceptio est amentium, haud amantium. Terent. Andr.

Tibi parata erunt verba, huic verbera. Terent. Heaut.

Qui de hujus urbis, atq; adeo orbis terrarum exitio cogitent, Catilinaria 1. *Itaque plebiscitum, quo magis oneratus quam honoratus sum, primus antiquo abrogoque,* Liv. 22. *In quo motu, in quo metu; tam cito, tam scite. Sero, sed serio; quam tibi habe & have, In stadio & studio virtutis. Ab Exordio, ad Exodium. Petiisti & simul periisti. Confisis & confusis. Vero affectu, felici affectu. Mirari, non rimari. Ita Marsyas in pœnam cecinit & cecidit. Floruit, & corruit. Non* κτῆσις *sed* χρῆσις *mutant.* τόπον οὐ τρόπον· μωμεῖσθαι ῥάδιον ἢ μιμεῖσθαι. *Non fluere sed ruere videtur. Nisi quis aut cœnum aut cœlum dividere vellet.* Flor. 3. 17. *Amor & melle & felle est fœcundissimus.* Plaut. Cistel.

Nata salo, suscepta solo, patre edit. Cœlo. Auson. Epigr. 30.

o Pulchre exponit, contraponit, repetit.

Esto o Polyptoton, vario si dictio casu
Consonet: *arma armis, pede pes, densusque viro vir.*

Jam clypeus clypeis, umbone repellitur umbo.
Ense minax ensis, pede pes, & cuspide cuspis. Stat. 8. Th.

Res cum re, causa cum causa, ratio cum ratione pugnabit. pro Cœlio. *Cedere jussit aquam, jussa recessit aqua.* Ovid. 3. art.

Certus locus, certa lex, certum tribunal, quo hoc reservetur. Verrin. 7. *Sed pleni omnes sunt libri, plenæ sapientum voces, plena exemplorum vetustas.* pro Archia.

Huc & παρηγμένον referunt, ubi sc. voces variantur à derivatis vel conjugatis. *Is demum miser est, cujus nobilitas miserias nobilitat.* Actius. *Candidas ales modo movit alas.* Senec. Hippol.

Schemata

Schemata sententiæ ad Explicationem. — *Species Hypotheseos sunt.*

p Res, *q* loca, *r* personas, *s* affectus, *t* tempora, gesta.
Exprimit, atque oculis quasi subjicit *u* Hypotyposis,

p *Pragmatographia.* q *Topographia & Topothesia,* r *Prosopographia,* s *Pathopœia,* t *Chronographia,* u *Diatyposis energia, Characterismus.*

Descriptionum exempla, quia passim obvia, & longiora sunt quam quæ admittat instituta & professa hæc brevitas, nulla adjicio. Scias obiter plerisque transitoria hæc esse fora, ad digressiones. Operæ itaque pretium erit, hæc adnotare, & in usum reponere.

Explicat, oppositum addens *x* Paradiastole: *Obumbrat.* — x *Paralogismum consequentis arguit.*
Virtutem fortuna; tamen non obruit illam.
Fit magna mutatio loci, non ingenii, Cic. pro Quintio.
Non enim furem sed direptorem: non adulterum, sed expugnatorem pudicitiæ: non sacrilegum, sed, &c. 3. Verrin.
Opposita Antimetabole mutat dicta: *Poema*
Est pictura loquens; mutum pictura poema.
In dominatu servitus: in servitute dominatus: pro Deiotaro.
Vere dici potest, magistratum esse legem loquentem, legem autem mutum magistratum, Cic. 3. de legibus.
Ut qui pacem belli amore turbaverunt, bellum pacis caritate deponerent; Tacit. 2. hist.
Ut novorum optima erunt maxime vetera, ita veterum maxime nova. Quint. l. 10.
Inter viros fœmina, inter fœminas vir.

Librat in Antithetis contraria, *y* Enantiosis. — y *Comparando illustrat delectatque.*
Alba ligustra cadunt, vaccinia nigra leguntur.
Obsequium amicos, veritas odium parit. Terent. Andria.
Neque me pœnitet mortales inimicitias, amicitias sempiternas habere, pro Posthumo.
Ubi vivos homines mortui incursant boves. Plaut. Asinaria.
Sed quam urbs ipsa opportuna oppugnantibus erat, tam inexpugnabiles hostium animi. Liv. 3. 3.

Odit

Odit populus Rom. privatam luxuriam: publicam magnificentiam diligit. Cicero pro Muræna. vid. in eadem oratione Antithesin satis longam, *Vigilas tu de nocte, ut tuis consultoribus respondeas: ille, ut,* &c. & supra in Periodo, pag. 33, 34.

x Asseverat & exaggerat.

z. Synœceiosis duo dat contraria eidem: *Tam quod adest, desit, quam quod non adsit, avaro.*

Cum eo nimirum hoste res est, qui nec bonam nec malam fortunam ferre potest: seu vicit, ferociter instat victis: seu victus est, cum victoribus instaurat certamen: Annibal. de Marcello. Liv. 3. 7.

† Ludendo elevat, pungit tamen.

† Oxymoron *iners* erit *ars, concordia discors.*

Strenua nos exercet inertia. Hor. Ep. 11. l 1. γλυκυπικρόν. Ἐχθρῶν ἄδωρα δῶρα. Soph. Ajax. Χάρις ἄχαρις.

Insanientis dum sapientiæ consultus erro. Hor. 1. l. 34. ode.

Id aliquid nihil est, Ter. Andr. *Tu pol, si sapis, quod scis, nescias.* Eun. *Ut cum ratione insanias.* Ibid.

Arte opus est, ut tibi parma cadat. i. ut erret. Martial. 9. 39. *Innumeri numeri. Cum tacent, clamant.* Catilinaria 1. *Concordia discors.* Met. *Injustaque justa peregit.* 11. Met. Ovid.

His, ut quæque pia est, hortatibus impia prima est,
Et, ne sit scelerata, facit scelus. Ovid. 7. Met.

Tu non inventa, reperta es. Ovid 1. Met Sperabam me reperturum filiam meam virginem; reperi vaccam, quem locum & ipse Ov. interpretatur. 5. l. 6. fab. de Proserpina.

En quæsita diu tandem mihi nata reperta est:
Si reperire vocas amittere certius; aut si
Scire ubi sit reperire vocas: contra quam disputant magistelli apud Alex. ab Alexan. l. 1. c. 21. & quam L. Valla distinguit inter *invenire* & *reperire,* l. 5. el. c. 2.

Ad Probationem.

a. Resellenti congruit atque redarguenti.

Propositi reddit causas a Ætiologia.
Sperne voluptates: nocet empta dolore voluptas.

Intelligo quam difficili scopulosoq; verser loco: Nam cum omnis arrogantia sit molesta; tum illa ingeni atque eloquentiæ molestissima. Divin. in Verr.

Arguit allatam rem contra Inversio prose:
Imo equidem; neque enim si occidissem, sepelissem.

Romulo in cœna parcius bibenti: dixit quidam, Romule, si istuc omnes faciant, vinum vilius sit; is respondit, Imo vero carum, si quantum quisque volet, bibat: Nam ego bibi quantum volui. A Gel. l. 11. c. 14.

Anticipans, quæ quis valet objecisse, *b* Prolepsis. Diluit: *Hic aliquis mihi dicat, Cur ego amicum Offendam in nugis? Hæ nugæ seria ducent In mala, derisum semel exceptumque sinistre.*

Dicet aliquis, Hæc igitur est tua disciplina? sic tu instituis adolescentulos, &c. Prosapodosis seu Responsio. *Ego, si quis, Judices hoc robore animi atque hac indole, virtutes*, &c. Cic. pro Cælio.

Occupationis formulæ sunt: *Si quis adsit legum ignarus, qui--Si quis miretur---Ne cui vestrum mirum videatur---Hic forte mihi objiciat aliquis---Quod si quis me roget————Quid ergo? audacissimus ego ex omnibus————Quærat quispiam*, &c.

b Et Procatalepsis à priore parte dicitur Præsumptio, Objectio, Anteoccupatio: à posteriore, Subjectio, Anthypophora: Estque Prooemiis & confirmationib. accommodatissima.

Plane aut dissimulans permittit *c* Epitrope factum. *Cedo equidem: neque te teneo, neque dicta refello. I, sequere Italiam ventis; pete regna per undas.*

Sit fur, sit sacrilegus, sit flagitiorum omnium vitiorumque princeps: at est bonus Imperator & felix, &c. dissimulanter in Verrem. *Tribuo Græcis literas: do multarum artium disciplinam: non adimo sermonis leporem, &c. testimoniorum religionem & fidem nunquam ista natio coluit*, pro Flacco. *Habes Tubero, quod accusatori est maxime optandum, confitentem reum: sed tamen ita confitentem*, &c. pro Ligario.

Imo habeat, valeat, vivat cum illa: profundat, pereat, perdat, nihil ad me attinet. Ter. Adelph.

c Causæ fiduciam præ se ferens, consilio acquiescit suo: huic affinis est Synchoresis.

Ad Exaggerationem & Amplificationem.

Ad summum ex imo gradibus venit *d* Incrementum. *Non plebs prava jubens: solida nec mente tyranni Vis fera dimoveat justum; non turbidus Auster; Fulminei non dextra Jovis; non, si ruat orbis.*

Eo prorupturam esse audaciam, ut non clam, verum etiam hic in foro, ante tribunal tuum, M. Fanni, ante pedes vestros Judices, inter ipsa subsellia, cædes futuræ sunt. pro Rosc. Amer. *Miserum est exturbari fortunis omnibus, miserius*, &c. pro Quintio, vide supra in Amplificatione, p. 29.

d Supra in Confirmatione, vide Amplificationem.

Ad affectuum concitationem.

e Vim vitamq; orationi addit, premitque adversarium, & cujus in Enthymemate atque Inductione usus frequens.

Quærit *e* Erotesis, poterat quod dicere recte.
Et procul, O miseri, quæ tanta insania, cives?
Creditis avectos hostes? aut ulla putatis
Dona carere dolis Danaum? sic notus Ulysses?
Quousque tandem, Catilina, abutere patientia nostra? & quæ seq. Exempla passim occurrunt.

f Post res magnas graviter expositas ciet Affectus.

Concitat *f* Ecphonesis & Exclamatio mentem
Heu pietas! O spes falsa! proh vana voluptas!
O tempora! O mores, Catil. 1. *O frustra mei suscepti labores!* pro Mil. *O miserum me! consumptis enim lacrymis, infixus tamen pectori hæret dolor.* Phil. 2. *O cælum! O terra! O maria Neptuni!* Ter. Adelph. *O stultos Camillos, Curios, &c.* in Pisonem.

g Rei probatæ apponitur quasi sigillum, aut tanquam coronis imponitur operis fastigio.

Narratæ subit & rei *g* Epiphonema probatæ:
Tanta molis erat Romanam condere gentem.
Quam ut adipiscantur, omnes optant: eandem accusant adepti. Tanta est stultitia & perversitas. Cic. de Senect.
Tantum religio potuit suadere malorum. Lucret. 1.

h Prævaricatur, & joco jugulat.

Est *h* Epanorthosis positi correctio sensus:
O clementia, seu potius patientia mira!
Filium unicum adolescentulum habeo: ah quid dixi habere me? imo habui, Chreme. Nunc habeam, necne, incertum est. Terent. Heaut.
Quod quidem facerem vehementius, nisi inimicitiæ mihi intercederent cum istius mulieris viro: fratrem volui dicere: semper hic erro. Cic pro Cœlio.

i Res tristes, turpes, notas, suspectas tacet, irato minantique conveniens.

i Aposiopesis sensa imperfecta relinquit:
Quos ego————sed motos præstat componere fluctus.
Quem quidem ego si sensero———sed quid opus est verbis? Terent. Andr.
Si quis me quæret rufus--præsto est, desine. Phormio.
De nostrum enim omnium---non audeo totum dicere. Cic.
Eia, Benedicite, Plaut. Asinaria.

k Addubitatio in Exordiis, Confirmationibus & Amplificationibus utilis, expectationem atq; attentionem facit.

Consulit addubitans quid agat, dicatve *k* Aporia.
Quid faciam? roger anne rogem? quid deinde rogabo?
Equidem, quod ad me attinet, quo me vertam nescio: negem fuisse illam infamiam corrupti judicii? negem illam rem agitatam in concionibus, jactatam in judiciis, &c. Respons.

Non

Non est nostri ingenii, vestri auxilii est, Judices, &c. pro Cluent.

Quid primum querar? aut unde potissimum, Jud. credar? aut quod, aut à quibus auxilium petam? Deorumne immortalium? populine Romani? pro Roscio Am. Et apud poetas passim deliberant, Dido, Medea, Althæa, Narcissus.

Consultat cum aliis *a* Anacœnosis: *Si ita haberet Se tua res, quid consilii aut rationis inires?*

Quæro à te C. Aquili, L. Lucull, P. Quintili M. Marcelle, vadimonium mihi non obiit quidam socius, &c. pro Quintio.

Quem virum aut heroa lyra vel acri tibia sumes celebrare, Clio.

Quem Deum? Hor. 1. 12. od. Sequitur responsio interrogative etiam. *Quid prius dicam solentis parentis laudibus?* ut appareat hæc cum præcedente figura species esse Dialogismi seu sermocinationis.

a Quasi freta simplici & recta causa se insinuat & urget; tacitamque alterius confessionem extorquet.

Personam inducit *b* Prosopopœia loquentem:
Hosne mihi fructus, hunc fertilitatis honorem
Officiique refers? quod adunci vulnera aratri
Rastrorumque fero, totoque exerceor anno.

Elegantissimæ habentur Prosopopœiæ in oratione pro Cœlio, App. Clodii Cæci, & Sext. Clodii. *Patria,* 1. Catilinaria, ubivis.

b Invidiam à se amolitur, in personam quam inducit monentem, objurgantem, &c. cujus species sunt Mimesis & Dialogismus.

Sermonem à præsenti avertit *c* Apostrophe: *Et auro Vi potitur. Quid non mortalia pectora cogis Auri sacra fames?*

Tum tu, O Jupiter, qui iisdem quibus hac urbs auspiciis à Romulo es constitutus, quem Statorem hujus urbis, &c. 1. Catilinar.

Vos vos appello, fortissimi viri, qui multum pro patria sanguinem effudistis. pro Milone. Omnibus vero numeris perfectissima Prosop. videatur. 5. Tusc. quæst. Homoioptotis, Homoioteleutis, Polyptotis exculta. *O vita Philosophia dux, &c.* Sed & exemplorum apud poetas opimam metere est messem, vel invocantium, *Vos O clarissima mundi Lumina,* vel ὑπερειδόντων τὸ πέπλον τῦ μέτρυ, *ut Munera Bacche, tuo;* & *Unguibus, accipiter, sancia facta tuis.*

c Invocationibus inservit atque excitat attentionem.

Ad Copiam.

a Dignitatem, gravitatem, & acrimoniam orationi conciliat, affectusque vehementiam arguit.

Verba a Synonymia addit rem signantia eandem: *Enses & gladii. Superatne & vescitur aura Æthera, nec adhuc crudelibus occubat umbris?*

Diversas specie res multas congerit Hirmos. *Grammaticus, rhetor, geometres, pictor, aliptes. Augur, schenobates, medicus, magus; omnia novit.*

Quod denique belli genus esse potest, in quo illum non exercuerit fortuna Reipublicæ? Civile, Africanum, Transalpinum, Hispaniense, mistum ex civitatibus, atq; ex bellicosissimis nationibus, servile, navale bellum, varia & diversa genera bellorum, & *hostium, non solum gesta ab hoc uno, sed confecta.* pro lege Manilia. *Omnia norat, omnium aditus tenebat, &c.* 3. Catilin.

Non dico, Apophasis: *Taceo, Mitto*, est Paralepsis: *Omnia illa quæ sæpe audivistis & memoria tenetis, prætermitto, &c. Nec ea dicam, quæ si dicam, infirmare non possis.* 1. Verrin. *Itaque non sum prædicaturus, Quirites, quantas ille res domi militiæque terra mariq; & quanta felicitate gesserit, &c.* pro lege Manilia.

Rem circumloquitur per plura Periphrasis unam: *Trojani belli scriptor. Chironis alumnus.*

b Contra forte quam lex καθ' αὐτὸ requirit facio, qui figuris Rhetoricis heterogeneas Grammaticales admisceam; adjicere tamen allubuit; ne desiderentur quæ in prioribus editionibus usui esse adverteram. c Quod & descendere potest à nominativo *Thymbrus*; frequentior autem est apud Græcos, Transpositio; ut, κραδία, ἰσραθον, θρασύς.

b *Schemata Grammaticæ Orthographiæ.*

Prosthesis apponit capiti, quod Aphæresis aufert: Ut; *gnatus, tetuli, ruit, & non temnere divos.*
Syncope de medio tollit quod Epenthesis infert: *Religio, Mavors, jusso, surrexe, repostum.*
Aufert Apocope finem, quem dat Paragoge: *Ingenii Hymen, curru. Tyrio vestirier ostro.*
Literulam Antithesis mutat quod & Antistœchon: *Olli subridens, vestrum servom, faciundo.*
Transponitque elementa Metathesis; ut, *tibi* c *Thymbre.*

Metri seu Prosodiæ.

d Ecthlipsis M. vocales aufert Synalœpha.
Tu in me ita es, hem! in te ut ego sum: ac tu me ibi ama, ut te ego amo hic jam.

e Systole ducta rapit; correpta Diastole ducit:
Recidimus. steterunt naufragia. semisopita.

Syllaba de binis confecta Synæresis esto:
f *Æripides. alveo. cui. tenuis. parietis aurea.*

Dividit in binas partita Diæresis unam:
Evoluisset. ahæneus. evohe. materiäi.

d Quæ & Ectasis.

e Vel Synecphonesis.

f Ab ære tamen χαλκόποδα, dici cervum illum, non ab aere propter celeritatem ἀερίποδα, contendit Jo. Scal. ad Ausonium, l. 1. c. 16.

Syntaxeως, ex Defectu.

Dicitur Ellipsis, si ad sensum dictio desit?
Non est solvendo. dicunt. quid plura? quid istis?

Suppositis multis si verbum inserviat unum,
Aut Adjectivum, sit Zeugma: *hic illius arma, Huic currus fuit. hircus erit tibi salvus & hœdi.*

Personam, genus & numerum conceptio triplex
Accipit indignum Syllepsis sub mage digno:
Tuque puerque eritis. Rex & Regina beati.

Post totum partes capiet generale Prolepsis:
Procedunt castris hinc Acron, inde Quirinus.
Alterum in alterius mactatos sanguine cernam.

Dialyton tollit juncturam & Asyndeton, idque
Articulus faciet: *Rex miles, plebs negat illud.*
Frange toros, pete vina, rosas cape, tingere nardo.

In Excessu.

Conjunctura frequens vocum *g* Polysyndeton esto:
Fataque fortunasque virum moresque manusque.
Vocibus exsuperat *h* Pleonasmus, & emphasin auget.
Auribus his audivi, oculis vidi, ore locutus.
Syllabicum adjectum fit vocis fine Parelcon.
Quipote. numnam. etiamnum ebodum, tu Sosia, adesdum.

g Trepidanti convenit & multa per celeritatem atq; animi impetum congerenti.

h Graviter rem producit, facitq;, ut major quam sit appareat.

Membrum interjecto sermone Parenthesis auget:
Credo equidem (nec vana fides) genus esse deorum.

In contextu.

c Evocatio.

d Appositio.

Personam ad primam *c* Revocatur, sive secundam,
Tertia. *Qui legis hac. Populus superamur ab uno.*
Et casu substantiva *d* apponuntur eodem:
Turba molesta proci, mons Taurus, fons Aganippe.
Pro toto positæ partis, quam passio signat,
Quartum vel sextum casum Synechdoche tradit
Passivis, neutris, adjectis, participiisque:
Dentibus albo, caput doleo, spoliata lacertos.
Antiptosis amat pro casu ponere casum:
Vrbem quam statuo vestra est, trabeate salutas.

a Sive Græcismus.

a Hellenismus erit phrasis aut Constructio Græca.
Desine clamorum, fallunt, ardebat Alexin
Compositæ in partes est Tmesis sectio vocis:
Quæ mihi cunque placent, septem subjecta trioni.
Hendiades unum in duo solvit, mobile fixum
Dans: *auro & pateris, chalybem-frænosque momordit.*

b Heterosis etiam dicitur, & Allœotheta.

Personam, numerum, commutat *b* Enallage tempus,
Cumque modo genus; ut, *Pereo quod charius est mi.*
Ni faciat, vici, præsto est, hinc spargere voces.
Synthesis est sensu tantum, non congrua voce:
Turba ruunt, aperite aliquis, pars maxima cæsi.
Digna præire solet postponere Anastrophe verba:
Transtra per. Italiam contra. maria omnia circum.
Est vocum inter se turbatus Hyperbaton ordo:
Vina, bonus quæ deinde cadis onerarat Abestes,
Littore trinacrio, dederatque abeuntibus, heros dividit.
Casu transposito submutat Hypallage verba:
Impia trabs, videt hos ortus, date classibus Austros.
Hysteron & Proteron sive Hysterologia, secundo
Prima loco ponit: c *Lavinaque littora venit,*
d *Detrudunt naves scopulo,* e *nutrit peperitque.*

c Prolepsin hanc & proanaphonesin appellat A. Gellius l. 10. c. 6, *d* Præpositionis in compositione regimen nuncupant hoc Grammaticorum filii. *e* Hoc merum Hysteron Proteron esse volunt.

Qui orationem illustrare volet; lumen petit à Tropis, Metaphora imprimis, & Allegoria: qui jucundam reddere; ad Rhet. dictionis figuras se conferet, verborum iterationes, & contentiones paria paribus relata, similiter cadentia, immutata litera venustates: qui gravem efficere: sententiarum ornamentis cum pondere utetur; qui affectus ciere vult, Amplificationum atroci vehementia insurget.

¶ *Apte, ut pro varietate materiæ subjectæ, aut motus animi, varietur dicendi genus, formeturque orationis Character.*

CAput artis est, decere quod facias: Sic igitur eloquentiam prudentiamq; miscebit orator, sic decoro scenæq; inserviet, ne quando velit infanti cothurnos Herculis induere, in re sobria bacchari, in tenui turgescere atq; intonare; ut neque è contra in argumento sublimi humi serpere, atq; humi affigere ut ait ille, divinæ particulam auræ. Mutantur subinde circumstantiæ: ad earum momenta convertatur & Eloquentiæ facies, dispiciat orator non minus quid deceat, quam quid expediat. Ut vero deceat; auditori, personæ, tempori, causæ, quandoq; variis causæ partibus, ornamenta propria, figuram & habitum accommodabit, ita demum nativo succo, suoq; colore nitebit oratio. Sciat in docendo requiri acumen, in conciliando lenitatem, in movendo gravitatem, eum denique omne eloquentiæ tulisse punctum, qui humilia subtiliter, grandia elate, mediocria temperate potest dicere. Uti alius ornatus Principi, alius privato convenit; aliud schema militem, aliud agricolam, mercatorem, aut philosophum aliud decet: ita & diversa materia diversos habitus, diversos exigit characteres. Pro re itaque nata & materia subjecta vertet stylum, ut unum formet ex iis quæ dicendi genera Characteres, Ideas nuncupant, numerantq; tres: *Humilem, Mediam, Sublimem.* Quæ omnes à se invicem discernuntur, cum Verbis & Sententiis, tum Luminibus eorum & Ornamentis; nec Periodis minus, Compositione & Numero.

Humilis itaque Idea, erit elegans, pressa, verecunda, leniter fluens, simplex munditiis: non tamen inculta aut sicca, non enervis aut arida.

Arist. l. 3. Rhet. 7. cap. τὸ πρέπον. *Dem. Phal.* περὶ ἑρμηνείας. Εἰσὶ δὲ τέσσαρες οἱ ἁπλοῖ χαρακτῆρες, *&c. Aristides* περὶ πολιτικοῦ λόγου καὶ περὶ ἀφελοῦς λόγου. *Cic. Or. Perfectus Fab. 11. lib. cap. 1. & 12. l. c. 10. Agel. 7. l. 14. c. Her.* περὶ ἰδέων *ad quam Sturmius quem & tid. l. 1. c. 4. de ratione Elocut. Rhet. & l. 3. c. 6. ut & l. 2. de Imitatione c. 4. Soar. l. 3. c. 51. Str. l. 2. c. 17. &c. Jul. Cæs. Scal. 4. lib. poet. 1. c. Keck. lib. 1. Spec. Rh. 26. cap. Alst. Orat. 5. l. c. 6. & 11. Caulerius l. 5. Dress. l. 3. pag. 909. Hiper. cap. 13. p. 430. D. Thorn. Tul. Str. 1. Sect. Caus. 2. l. c. 27. & 40. Voss. 5. l. 4. c. Val. l. 5. d. 2. q. 20. De Asiano, Laconico, Attico, Rhodio, antiquo genere. Streb. l. 2. c. 22. Keck. 1. l. spec. Rh. c. 28. N. Caus. 2. l. Æquabilis hujus & temperatæ virtutis oratores Cicero vocat* Statarios. *De clar. Orat. Quin & ipsum Ciceronem Seneca epist. 40. appellat.* Gradarium.

Modica insurgat aliquanto altior, Translationibus crebrior, sed modestis; figuris florida, egressionibus amœna, sententiis fluens, lenius tamen ad modum lucidi amnis crepante pede per calculos defluentis, pictas utrinque floribus & inumbratas sylvis ripas lambentis.

a Ἀκρότης καὶ ἐξοχή τις λόγων ἐστὶ τὰ ὕψη, &c. *Long.* πέντε τόποι τῦ ὕψους, *idem. Exempla singulorum characterum habes apud Cornificium.*

a *Sublimis*, verborum tum singulari delectu, tum audaci pondere, atroci figurarum dignitate, gravi sententiarum majestate, periodorum respiratione crebra; validioribus vibrata numeris, rapido affectuum æstu, conglobatarum amplificationum acta impete, non fulgure tantum coruscet, aut tonitru terreat, sed & fulmine feriat: aculeum post se relinquat ὁρμὴ διὰ πυρὸς neque in sensus irrepat, sed irruat: instar rapidi torrentis hybernis nivibus aut montano flumine aucti, pontemque aggeremque indignati, sternat agros, saxa devolvat, viam ubi non invenit, faciat; secum auditorem vel contra nitentem, ferat, cogatque ire quò rapit.

b *Cic.* 3. *de Orat. Aut. ad Her.* 3. *l. Fab.* 11. *l.* 3. *c. Mart. Capel.* 5. *l. Fortunatianus* 3. *l. Soarez.* 3. *l.* 56, 57. & 58. *c. Dres.* 3. *l. p.* 931. Vox Gestus *Melch. Jun. Meth. El. c.* 21. *Hip. c.* 16. *Kek. Syst. Rh.* 2. *l. c.* 2, 3, 4. *Alst. Or.* 4. *l.* 17. *c. Caus. l.* 9. *c.* 1. 7, 8. *Vossius* 5. *l. c.* 8, 9. *Vall. l.* 6. *disp.* 1.

b *Pronunciatio.*

Hæc tandem est illa virtus, cui Oratorum Græcorum facile princeps, primas, secundas, tertias dedit. Idque jure optimo. Est enim Pronunciatio, sermo & eloquentia corporis, imo ipsa totius eloquentiæ vultus, anima & vita. Quid enim? Annon languent Affectus, intermortua jacet delectatio, omnis Fidei perit fides, nisi vivæ vocis face animentur, nisi significi Gestus facie figurentur? Hic quippe ad animum per oculos, illa per aures penetrans, intellectum expugnat, affectus in vincula abducit. Huic itaq; tanto futuro bono, etiam à balbutiente infantia, summa adhibeatur cura, pareturq; in lubrico à pueritia in adolescentiam transitu; ut vox formetur, firmeturque clara, facilis, distincta, flexibilis quæ prout erit dicendi, asseverandi, monendi usus; prout suggerunt ira, vis, voluptas; dictabunt metus, miseratio, modestia, aliusve quispiam affectus; varie & per gradus intendere se ac remittere; sonoque inflexo reddere lene, asperum, vehemens, tenerum, grave, acutum valeat, Camœnarum hæc princeps Calliope chorum ducat; pro rerum, affectuum, ipsarumq; Orationis partium ratione omnes sonorum gradus variet. In Exordio non protinus vasta erumpat, sed à subtimida & tremula voce paulatim exsurgat. In Epilogo vocem de industria infringet, dabitq; operam ne dissimilis

milis sit Orationi Orator. Atque huic suffragentur vultus, animi speculum; & Oculi, quos Demosthenes lucernas animi appellat, in ira & odio concitandis, non minus quam in gratia & amore conciliandis duces; qui indignationem flamma scintillantes, qui lætitiam juxta ac dolorem lacrymis manantes testentur; modesti sibiq; constantes, ne rigeant aperti nimis, neq; tremuli nictent. c Manus multiplicis habitus artifices, utcunq; mutæ, faciles tamen animi indices & per omnes gentes atq; nationes linguis diversas, communis sermonis interpretes. In agendo dextra principatum obtineat, subserviat sinistra. Tanto autem acriores in animis audientium exardescent faces, quanto vehementiori vocis gestusq; intentione affectuum flammas suo ipsius conceptas & quasi accensas pectore significarit expresseritque Orator. ——— *Si vis me flere, dolendum est primum ipsi tibi: tunc tua me infortunia lædent.*

In lætitia & voluptate leniter se effundat. In Iracundia insurgat acuta, & incitata. Semper vero norit mensuram buccæ suæ, nec modum excedat Vultus, Oculi.

c Manus, sine quibus trunca esset ratio & debitis oratione sint otiosæ & quiescentes, non tamen gesticulosæ aut vastæ mimicum aut scenicum referentes: sed temperata & quæ forum deceant. Dextra præcipue agat; huic sinistra subserviat.

Exercitatio.

EXposita sunt Naturæ primordia & Artis adminicula, supersunt Exercitationis subsidia; sine quibus, corruunt illa & jacent. Agricolæ peritissimi solum vel optimum squallet situ, sentibus dumisq; horret, nisi colatur, nisi exerceatur. Subacto, inquit ille, mihi ingenio opus est, ut agro non semel arato, sed novato atq; iterato; quo meliores fœtus possit & grandiores edere. Subactio autem est Usus, Auditio, Lectio, Literæ. Quibus enim donis cumulati, quibus exculti artibus ipsam Eloquentiæ arcem conscenderunt veteres illi Oratores? An utiq; credimus eorum nascentium labris insedisse flexanimam Suadam, cujus quasi Gratiis afflati evaderent aliquando in Deos mortales, suoque arbitrio moderarentur animorum habenas? An utique opinamur eos è pigris enchiridiôn, formularum, observationum rivulis, hausisse, quod suspensa aure biberent audientes? An putamus eos ex insulsis Rhetorum placitis, insipidis scitis, inertibus officinis prompsisse arma, quibus humanas mentes percellerent; artes, quæ altius infixos aculeos post se relinquerent? Errat, longe errat, quisquis virtutem diam in putidis

Cic. 1. de Or. Soar. l. 1. c. 10. Keck. Rh. sp. 2. l. c. 2. Sopatri Rhetoris Græci διαίρεσις ζητημάτων, de componendis declamationibus causis positis, & controversiis utrinque delineatis liber utilissimus. Nigronii Or. 8. & 9. de exercitatione dicendi.

latere

latere putetis, Eloquentiam angustis clausam fistulis tam male habitare arbitratur. Ditioris venæ est purum hoc aurum, ab altiore fonte pura hæc aqua. Semina quidem in commune sparsit natura, fovet ea gremio ars præparatque: verum fructus omnis, perfectio, consummatio est, à lectione, studio. cura. Ex tripode penitissimæ sapientiæ est illud *a* Apollonii: Ἀνάγνωσις τροφὴ λέξεώς ἐστι. Lectione velut lætiore pabulo alitur atque enitescit facundia, quippe hinc multijuga exundat eruditio, rerum omnium exuberat scientia, unde parantur amplissimæ dicendi opes. Lectionis vero cum duplex sit usus: unus in orationis corpore formando, alter in anima ejus & mente firmanda, ibi verba & compositio requiruntur ad styli imitationem, hic sensus & dispositio ad rerum cogitationem; utrumque autem prospiciat, ut, qui minus ingenio valent, aliorum subsidio sibi facultates comparent: maxime erit è re præsenti, quantum fieri potest, utrique consulere. Quamprimum igitur puer è Grammaticis excesserit, & emendatæ jam sanæq; structuræ stipendiis emeritus certo pede figit terram, exerceatur probe vertendo é vernaculo in Latina, necnon transferendo è lingua Latina in vulgarem, atque eadem vicissim, interjecto modico tempore, Latine reddendo. Atque hic sollicite & accurate versabitur in *b* verborum electione atque phraseωs accommodatione. Deinde tingatur mihi leviter *c* Compositionis præceptis, mox etiam *d* Variationis, ita demum instructo expeditior ad Imitationem sternetur via, ad *e* Imitationem, statuam illam Mercurialem, quæ quasi digito viam rectam & compendiariam ad Eloquentiæ arcem commonstrat. Quicquid enim manu suscipitur dextre, quicquid mente concipitur feliciter; omne illud ex-

a *Apollonii Rhodii. Theon. gymnasmat.* 1. c. *Senec.* 85. *epist.*

b *Vide Longinum* περὶ ὕψους.

c περὶ ὀνομάτων ἐκλογῆς. *& I. L. Strebaum de electione & oratoria collocatione verborum: & Phrases Schori.* c *Supr.*

d *Ex præceptis Eras. l. de copia Verborum & Rerum. B. Keck.* 2. *l. Rh. c.* 23. *Rod. Agricola* 3. *l. de invent. c.* 5. e Imitatio. *Cic. de Or.* 2. *l. & in Bruto ad Her. Fab.* 10. *l.* 2. *c.* πῶς κοινὰ διανοήματα ἰδιώσομεν. Herm. περὶ μεθόδου δεινότητος. *L. Vives* 4. *l. de caus. corr. art. &* 4. *l. de tradendis disciplinis, ubi adjicit exempla Sturm. tribus l. & in nobilitate literata. p.* 332. *Paschal. de opt. genere Elocut. Treutler. meth. Ecl. c.* 14. *Dress. l.* 3. *Keck.* 2. *l. Sp. Rh.* 2. *c. Alst. Or.* 2. *l. Caus. l.* 3. *c.* 9. *&* 15. *Vol.* 2. *l.* 10. *c.*

emplari

emplari huic virtuti accepta referat initia & incrementa; pene dixeram, exitus & perfectionem. Quid enim aliud sunt opera summorum artificum? quid aliud Ideæ mente conceptæ, quam exempla quædam prototypa, originales quidam moduli; quæ imitetur solertia, quos ars exprimat. Imo quid aliud sunt Artes ipsæ, quam Naturæ summæ illius opificis pedissequæ & discipulæ, cujus vestigia quo pressius sequuntur, eo propius à perfectione absunt. Quoniam igitur in hujus efficacissimæ virtutis cardine vertitur Eloquentiæ janua, prono studio, affectu, consilio feratur Oratoriæ candidatus, ut alicujus in dicendo sit similis, quem tota mente atq; omni animo defixus intueatur, ut quæ domi non nascuntur, aliunde petantur commoda. Ille autem sit Unus, quo æquabilior componatur stylus; atq; idem in suo genere Optimus & Perfectissimus, in quo & optima quæque sibi proponat imitanda: namque minus errabit qui recte collimabit ad scopum. Jam vero, quem Ciceroni præferendum aut parem invenias? conclamatissimo omnium consensu, Latinæ linguæ parenti, genio, Semoni, Deo; cujus ingenium suo par Imperio nacti sunt Romani rerum Domini. Qui vel hoc nomine se imitatione dignum præstitit, quod & ipse, cum se totum (elogium est *a* Fabii, maximi in hac arte magistri) ad imitationem Græcorum contulisset, videtur effinxisse vim Demosthenis, copiam Platonis, jucunditatem Isocratis. Nec vero quod in quoque optimum fuit, studio consecutus est tantum, sed plurimas vel potius omnes ex seipso virtutes extulit immortalis ingenii beatissima ubertate. Non enim pluvias (ut ait Pindarus) aquas colligit, sed vivo gurgite exundat, dono quodam providentiæ genitus, in quo totas vires suas eloquentia experiretur. Sciat ergo se multum profecisse cui placebit Cicero. Perpetuus itaque sit orationis Dictator, disertissimus ille Romuli nepotum. Ex illius felici facilitate proponat alumno suo Rhetor, propinetque periodum unam aut alteram primo, quæ facile admittat imitationem, possitque intelligi, characteris humilis aut mediocris. Subministret illi argumentum aliquod materiæ sequacis, & quæ eandem cum exemplo proposito formam undequaque possit induere. Ostendat deinde Imitandi artem & rationes; ut vel eidem corpori aliam vestem induat, vel eidem vesti aliud quærat corpus. Hoc est, 1. ut manentem

a 10. *l. Inst.* 1. *c. contra & pro Cic. vide Cauf. l.* 2. *L. Viv.* 4. *l. de cauf. cor. art. Erasm. Ciceronianum & Rami Ciceronianum. Alst. Or. Præcognita. Nigronii Or.* 15. *&* 16. *De laudibus & imitatione Ciceronis. Alios.*

b senten-

b *Sententiam veteres quod animo sensissent, vocaverunt. Sed consuetudo jam tenuit, ut mente concepta, sensus vocaremus.*

b sententiam alia investiat oratione; 2. aut sententiæ suæ ac novæ habitum illum orationis modice immutatum conformet atque adaptet. Doceat, 3. quæ ab alio breviter dicta fuerunt, Fusius prosequi & Dilatare; 4. quæ fuse ab aliis explicata sunt, Contrahere; 5. Addere ex proprio; 6. Subtrahere ornamenta, & res vel nude Exponere, vel ornate variare; 7. ex Græca aliave lingua sumptum sua Latinitate donare; 8. Orationem numeris strictam asserere in libertatem, solutique juris facere; 9. Locutionis figuram, membra, ordinem, exornationem Mutare atque Invertere: ita par & simile adferre, ut sit tamen diversum, & aliud quidpiam esse videatur: ut ars appareat, lateat artificium. Deducat ita instructum in Imitationis arenam, componat cum exemplo, exigatque artis specimen, quod diligenter conferet cum exemplari; monebit, ubi ab exemplo & arte recessum; ipse emendabit, supplebit quæ deerunt, circumcidet si quid redundet. Hinc progrediatur licebit ad longiora, difficiliora, altiora: ad periodos artificiose concinnatas, ad narrationes, confirmationes, argumentationum ac amplificationum formulas, ad paradoxa ejus & orationes denique integras, easque tractandas vel æmulatione parili, vel contrariis causarum partibus susceptis. Monebit interea, compilatoris esse, non Imitatoris, ex alienis centonibus consarcinatis sibi trabeam aut virgatum sagulum consuere: servi pecoris esse, unam aliquam prætextam purpuream repræsentare, non posse corpus universum effingere: tardi hominis esse in furto deprehendi. Videat itaque ne fiat repetundarum reus, ne peculatus aut plagii postuletur, ne de vi aut dolo malo arcessatur. Proinde, neque curet verbum verbo reddere tanquam fidus interpres aut religiosus explicator, neque in venustatis ornatusque cuticula curanda sit solicitus, sed & rei naturam laboret penitus scire: characterem advertat, circumstantias observet, atque illius, quem sibi imitandum susceperit; consilium, acumen, animi indolem, variæ eruditionis carnes, ossa & medullam, argumentorum lacertos & tractationem validam exprimat potius quam verba & stylum. Et cum pigri sit ingenii, maleque de se judicantis, acquiescere inventis, c impressis usq; vestigiis insistere, & dum in re tenui solicitam curam adhibet, fateri se rebus magnis imparem; hortetur eum jam æmulari, jam se cum duce suo conferre, si quid supra fieri possit, aggredi, præscripta transcendere,

c *Anicetis apud Ælianum Var. hist. lib. 2. c. 27.*

dere, nare ſine cortice, in altum vehi, ſeque jam ventis permittere. Ad quem palum jam probe exercitatus tyro noſter, ubi viſus eſt firmaſſe pedem habitu certo & æquabili Ciceronianæ orationis filo, deducatur per progymnaſmata, chreias, locos communes, Ethologias, *b* &c. in lætiorem campum orationum Demonſtrativarum, latiorem Suaſoriarum. Neque enim hujus ætatis, neque ſane noſtri fori ſunt Judiciales, quarum ſcientia & arte jam non indigemus, ultra quam requirit eorum quæ ſcripta ſunt Analyſis, & artificii obſervatio; poſtquam, ſublata dicendi ſcena, deſcivit ab orationum ſplendore forenſis illa pompa, formularum quarundam anguſtiis terminata. Ut ergo, ab ipſis Eloquentiæ cunabulis, legitimè ſtudeat, & per omnes numeros progrediatur candidatus noſter; petenda illi cognitionis rerum facultas, atque opes ex ipſis ſapientiæ penetralibus; 1. Auditione attenta, multa. 2. Lectione preſſa. 3. Commentatione ſeria. 4. Præceptis artis. 5. Diligenti Stylo. 6. Dicendi denique uſu. Utilis apprime eſt *Auditio*; tum quia auris eſt ſcientiæ organum; & quæ ab aliis multo diutinoque ſtudio fuerunt inventa, nobis transfundit horula una: tum quia dicentis viva voce ac ſpiritu movemur magis, excipimusque nova illa velut naſcentia cum favore & ſolicitudine; trahimusque inſuper in exemplum ſi quid in pronunciatione, eò quod decuit placeat. Auditione tamen ut uberior, ita certior & liberior eſt *Lectio*; audita enim volucri quadam delectatione abeunt irrevocabilia: tecta repetere licet, ſive artem, prudentiam & conſilium, quæ celavit diſertus artifex, propius advertere; ſive res ipſas memoriæ penitus affigere velimus. Hoc orationis adeoque eruditionis atque ſcientiæ pabulum vocemus, &, ut ita dicam helluemur: Hoc veluti quotidiano cibo alatur pingueſcatque oratio. Exhauſta enim eloquentiæ fontis vena ſtatim inareſcit, niſi quotidiana lectione reſarcias. Niſi oleum continenter inſtilles, extinguitur lucerna. Studiorum navem regat fixa hæc ſapientiæ polo Cynoſura ſomni inertiæque Oceanum nunquam ſubitura Helice. Firma, ſit lectio, certa, aſſidua & conſtans, non deſultoria levitate intermittens aut vaga. Quocirca teneram hanc & muſteam ætatem, ut neque depulſam in totum lactea illa Ciceronis ubertate, ita neque uno utut pulcherrimo prato coercitam velim; at creſcentem, per-

b *De primis apud Rhetorem exercitationibus, Fabius, l. 1. c. 15. & l. 2. c. 1. & 4. Priſcianus ex Her. p. 322. Theon. Aphthon. Emporius de Ethopœia ac loco communi. L. Viv. 4. l. 1. Alſt. Orat. l. 3. 2. ſect. 4. 2.*

1. *Auditio.*

2. *Lectio.*

floreos autorum agros liberius vagari; adultam, aperto gaudere cœlo. Idque Zeuxidis exemplo; qui Crotoniatis Helenam picturus, non putavit omnia quæ ad venustatem quæreret, uno in corpore reperiri posse: plures itaque præberi sibi virgines poposcit, ut mutum in simulachrum ex animali exemplo veritas transferretur. Vorandæ plane sunt (b) orationes non Ciceronis modo sed quæ habentur apud Cæsarem, Livium, Salustium, Curtium, Tacitum. Concoquendæ historiæ eorundem, nec non Suetonii, Flori, Velleii, & quorum est historia quæ dicitur Augusta; naturalis historia Plinii superioris, junioris epistolæ, Valerii collectanea. Historia quippe oratorem alit, narrandi facultatem suppeditat, instruit exemplis, quæ quasi præjudicia sunt & experimenta quæ de futuris concludant. Depascendæ Fabii institutiones, & quæ illi adscribuntur declamationes, panegyricæ Plinii & aliorum, Pacati imprimis. Comœdiæ Plauti & Terentii. Libandi adultioribus, Agellius, Capella, Apuleius, cæterique Africi nuperi; denique Petrarcha, Politianus, Lipsius, Strada, & quo nunc calet tantum non juventus omnis, Barclaius. Ante omnia humanioris eruditionis studiosos immorari decet atque innutriri summis illis ingeniis & Moralis scientiæ oraculis Platoni, Senecæ, Plutarcho. Quam salutaris autem vel necessarius potius sit futuro oratori poetarum haustus, Oratorum princeps, Oratoriæque primores consentiunt; Legendi, (a) inquiunt, sunt Poetæ, quorum lectio plurimum confert oratori; namque ab his & in rebus spiritus, & in verbis sublimitas, & in affectibus motus omnis, & in personis decor petitur. Quippe divino quodam numinis afflatu concitati, immortale quiddam ac cœleste spirant; sententiarum concinnitate mirabiles, lumine verborum conspicui, numerorum modulatione suavissimi. Meminerimus tamen non per omnia poetas esse oratori sequendos, nec libertate verborum, nec licentia sententiarum: neque (a) totos

(b) *Imprimis Orationes pro Archia poeta, pro Milone, M. Marcello, Ligario, Roscio Amerino, Deiotaro, Murena, Sylla, Cœlio, Philippic.* 2. *In Catilinam* 1. 2. *&* 3. *In Verrem* 6. *&* 7. *Vide & Kec. l,* 1. *Spe. Rh. cap.* 1. *& Val.* 2. *l.* 11. 9.

(a) *Cic.* 1. *Or. Quint,* 10. *l.* 1. *cap. Tragici imprimis, cum verborum delectu, numerorum suavitate, sententiarum pondere admirabiles; tum decori observantissimi.*

(a) περὶ χρήσεως ἐπῶν ἐν πεζῷ λόγῳ, Hermogenes, περὶ μεθόδου δεινότητος. *Nos apes debemus imitari, & quæcunque ex diversa lectione congessimus separare: melius enim distincta, &c.* Sen. 84. epist. & 33. *Ad rerum excerpta, habentur sub hujus libri calce communium locorum capita, si quis curæ habeat hanc curam.*

versus

versus aut hemistichia solutæ orationi infarcienda. Verum, ne memoria tot tantarumque rerum multifaria & confusâ lectione obruatur; ne quid ex iis quæ legimus, audivimus, cogitando ipsi invenimus, desideretur: utile imprimis erit, quæ illustria sunt & notanda videntur, librorum custodiis concredere, tanquam cellæ penuariæ & succenturiato memoriæ subsidio. Quorum altero, notentur verba rara, nova aut novo sensu usurpata; phrases insigniores suis quæque distinctæ titulis; formulæ elegantiores, ad Contextum, & Materiam, quarum exhibetur tabella infra, & in sequentibus specimen. Altero adnotabuntur Ornamenta & Argumenta, Similitudines, & Translationes; quæ sunt in unam vocem contractæ Similitudines, allegoriæ, imagines, exempla, acutiora dicta, sententiæ, allusiones, aut quæ alludi vel inverti possunt; eaque digesta omnia, & per ordinem Alphabeticum suis titulis atque capitibus tanquam favis cellisque subjecta. Quoniam vero, ut ait (b) ille, nemo percipere tot reconditas aut tam varias res potest, nisi ut scientiæ meditatio, meditationi facultas, facultati vis eloquentiæ accedat; per quæ colligitur eandem esse rationem & percipiendi quæ proferas, & proferendi quæ perceperis: ne condi magis alienorum effatorum quam nostrorum conceptuum promi simus; intingendus tandem in nostram animi mentem erit calamus, Senatus convocandus in corde consiliarius, stylusque inde acuendus. Nec quæ legeris, in codicum, aut etiam memoriæ adversaria tam referenda erunt, quam mentis; curandumque ut eant in ingenium, quippe cujus in vasculo liberius, ac frequentius tingatur stylus quam memoriæ. Tot tamque variarum undecunque congestarum opum, quo propriæ fiant nostrique juris, immutanda est qualitas & proprietas, ut vulgo loquuntur. Ne patiamur itaque illa quæ hausimus manere integra & quasi solida innatare stomacho, quem ægrum atque infirmum arguunt quoties eadem specie redduntur cibi qua sumpti sunt: sed ea naturæ beneficio concoquamus in chylum ut hinc in sanguinem & alimentum transeant. Non tam memori vomitu cruda regeramus, quam ingenii fermento tot granorum miscellanea in panem convertamus. Tot roris gemmas, tot florum succos ita spiritus nostri proprietate mutemus, ut diversa libamina & sapores in unum mel coalescant.

(b) Messala in dialogo quem alii Tacito, alii Quintiliano adjudicant. 3. *Meditatio & Commentatio.*

Ita in unum conſpirent voces variæ & inſtrumenta diverſa, ut ſingulorum lateant voces, omnium appareant, ut ex tot diſſonis fiat chorus unus, concentus unus. Eruditum itaque hunc pulverem prorſus intenti ſtudii radio exaremus, acrem ingenii totam quaſi figulinam verſemus, ad judicii ſtateram omnia perpendamus, ex ingenii pixide per inventionem propriam, vel ex ærario mentis per recordationem promamus, quæ ad rem noſtram faciunt: Quod fiet, ſi mentis dexteritate, elicito ſtudii atque animi conflictu & quaſi obſtetricia meditationis opera, res variè miſtas ita temperemus atque in unum corpus redigamus, ut, etiamſi appareat unde ſumptum ſit, aliud tamen, quam unde ſumptum ſit, appareat. Lecta hæc ſemina, novali ſubacto credita, prement aliquando terram ſegete, rumpent meſſe horrea: ſi accedat æque diſerta periti cul-

4 *Præcepta Artis.* toris ſolertia. Præceptor igitur, & ipſe minime rudis & maxime exercitatus, ex hoc noſtro aut alio Rhetorices compendio artis præcepta enarrabit, locos inventionis, definitiones eorum, Maximas, tractationes, adjunctis exemplis illuſtrabit. Non tamen omnia accurate & ad tenue: vel ob hoc, quod magiſtrum fere artis reperias neminem, teſte Cicerone, qui ipſe eloquens fuerit: nudæ enim illæ artes nimia plerumque ſubtilitatis affectatione frangunt atque concidunt quicquid eſt in oratione ipſoque ſpiritu generoſius, omnem ſuccum ebibunt & oſſa detegunt. Noviſſime docebit proprios Affectuum motus & concitationes. Et jam tandem proponet rhetorculo ſuo argumenta, è fabulis poeticis, tragicis ut plurimum, hiſtoricis, Ethicis, declamanda, atque ea quandoque in partes contrarias, verum hæc veritati quam maxime conſona, & quorum ſit uſus aliquis in vita deinceps futurus; licebitque aliquando experiendi exercendique ingenii gratia proponere paradoxa & abſurda. Præformabit illi primum declamandi materiam & ſupellectilem, delineabit veſtigia, digitum ad fontes lectionis intendet, commonſtrabit argumenta, ſuppeditabit colores; mox eum ſibi permittet, ſuis ut viribus abſque adminiculo poſſit progredi. Progreſſus autem faciet non ſine ſumma ſpe ad laudes

5. *Stylus:* ampliſſimas, ſi ſe totum & rite tradiderit *Stylo*, optimo & præſtantiſſimo dicendi magiſtro, autori, affectori: Hic enim vires ingenii experitur, mentem exacuit, memoriam excitat, judicium format, ar-

tis præcepta illustrat, lectionis fructum exigit: studii practica, cogitationum Hermes, mandatorum nuncius, scientiarum monimentum; quem cum multi per ignaviam fugiunt, quia magni est laboris, tum plurimi per inscitiam aversantur, eo quod rationem ejus nesciant; profani, & illotis pedibus, aut manibus potius, tantæ artis penetralia aggressi. His autem mysteriis initiatus *hoc agat*, rem curæ tam seriæ, consilii tam sacri, etiam atque etiam recta reputet via. Prius igitur quam calamum in manum sumat, operam det penitus intelligere quæstionis & rei, de qua dicendum sit, naturam, genus, statum. Deinde sibi aurem pervellet exigetque à memoria sua, si quid uspiam audiverit super ea re legeritve, centuriata habebit autorum capita, sententiasque eorum quasi per satyram anquiret; suæ meditationis advocabit obstetriciam manum, solertis ingenii aciem intendet, omnia diligenter versabit, quæstionem si finita sit, ad infinitam avocabit, circumstantias perpendet: hinc latibula argumentorum lustrabit, eruet quæcunque ad conciliationem, fidem, motum faciunt. Delectum habebit copiarum; levia quæ sunt & futilia rejiciet plane, exautorabit, cassabitque, ut isti loquuntur: quæ virtute valent & pondere, distinguet etiam; ut Velites expediantur, in acie stent Hastati, Principes collocentur medii, subsideant in postremis Triarii. Quas omnes argumentorum, exemplorum, similitudinem, sententiarum copias ubi explicuerit in una tabellæ facie, ut ibi in procinctu & statione appareant, evocandæ prout fuerit opus: cogitandum erit non tantum quo ordine, sed & quo apparatu, quam valido, quam splendido instructæ procedant: ut oratio verborum stellis, sideribus phrasium, sententiarum luminibus distincta, niteat Elegantia, Compositione fluat, Ornatu splendeat. Et tum denique ab indagationis industria, & solertia commentationis, se ad scribendum conferet. Ad commodiorem autem meditandi curam scribendique laborem conducet plurimum, si in quietum aliquem locum, secretum, atque arbitris liberum se recipiat, eundemque obscurum; secessu quippe, silentio, tenebrisq; alitur mens; sibi vacua altiusque operi intenta, quoties extrinsecus avocamentis distracta non impeditur. Hic tandem stringat calamum, acuat stylum; In exercitationis hujus incunabulis tardum, in progressu temporis & facultatis, velociorem; semper diligentem:

Orationes 6. & 7. *Nigronii de*

ita tamen diligentem, ut videat, ne quando penna ad ingenium suum redeat, præcipiti acta festinatione; neq; enim verendum est, ne manum de tabula nesciat tollere. At, ne quando à proposito extra oleas, quod aiunt vagetur; suspiciendum erit subinde thema; ne maceriæ extruantur & arena sine calce, repetenda sæpius erunt proximè scripta: tum ad styli commissuram, quo melius connectantur præcedentibus sequentia; tum ad cogitationis calorem, qui, si scribendi intercapedine refrixerit, ex integro recipiet vires, &, quod in certamine saltus fieri solet, velut repetito spatio sumet impetum. Sequitur, ut examinet præceptor & emendet quæ ille scripserit; improba & otiosa expungat, proba & gravia ponat, in locum fortuitorum sufficiat lecta, pro insuavibus dulcia, pro confusis composita suggerat, antiquitatis horrorem excolat, floridæ novitatis ambitionem coerceat. Aliquantulum veniæ tamen indulgebit ubertati & elegantiæ, quinimo alet potius indolem lætam; generosos conatus & vel plura justo concipientem spiritum fovebit, & satiari veluti quodam jucundioris disciplinæ cibo lacteq; patietur. Volo, inquit Orator, se efferat in adolescente fœcunditas. Nam facilius sicut in vitibus revocantur ea quæ sese nimium profuderunt, quam si, nihil valente materia nova sarmenta cultura excitentur: ita, volo esse in adolescente unde aliquid amputem. Luxuriem quippe depascet increscens cum ætate stylus, multum, inde anni decoquent, multum ratio limabit, aliquid ipso usu deteretur. Non autem potest in eo esse succus diuturnus, quod nimis celeriter est maturitatem assecutum. Nec placet mustum quod in lacu statim est austerum: id fiat annis; sic & annos feret, & cum ætate proficiet. Deniq; ne pereat gratia Musicæ occultæ ne virtuti celatæ inuratur nota sepultæ inertiæ; superest, ut materiæ ita formatæ habitus producatur in actum; ut arte studioque decurtata & domi elaborata oratio in solem & pulverem prodeat, in castra & aciem procedat, cui rei à Memoria maximum est subsidium. Quam ut fixam, firmam, fidamq; habeas, devorandum est tædium illud scripta aliena & tua ad verbum ediscendi, quæ penitus cognita atque intellecta, rite atq; ex artis methodo disposita diligenter leges, advertesq; res primo, deinde verba: eaq; per intervalla & certas partes divisa, edisces ex iisdem tabellis quibus scripseris; tenacius quippe Memoria (quæ non est quid ab intellectu, nisi ratione distinctum)

Cic. 1. de Oratore.

Actio sive Pronunciatio.

Nigron. Or. 15. de Memoria.

distinctum) apprehendit eorum vestigia, quæ sibi familiaria non incuriosi tradiderunt oculi. Quæ itaque imprimenda animo curaveris, apud te tacitè sub somni tempus, quo plus firmitatis adferat noctis interpositæ quies & silentium, reposces, exigesque à memoria postero mane, defæcato, à cibi decoctione & curarum æstu, animo. Deinceps probè meditata & comprehensa in solitario aliquo loco recitabis, Voce clara, distincta, non stridula aut intenta (in Exordio minime) non unius toni, sed modulata pro varia materiæ, argumentorum, sententiarum, affectuum ratione, cui vultus consentiat, subserviatq; Gestus rebus quæ aguntur congruus; non vastus, neque histrionicus tamen, sed decorus & temperatus. Quæ omnia ut cum gratia, venustate, & judicio præstare, valeas, operæ pretium, imo necessarium erit, ut ipse audias alios, te alii, iique artifices, qui exemplo feliciter præeant, consilio fideliter moneant quæ sequaris, quæ fugias; atque ii certe disertius quam vel eburnea Gracchi fistula, vel Demosthenis speculum, tibi vocem modulentur, gestum figurent. Tum demum bona cum tui fiducia prodire in publicum licebit. Actio autem usu repetita relegabit metum, solicitudinem, iram, rusticum pudorem, cæterosque affectus qui memoriæ ac liberiori gestui præjudicant & officiunt.

Artis præcepta levidensi quodam filo & soloci pertexui: quæ compendii studio omiserim, ex iis ipsis quos judicavi fontibus, facile licebit petere. Præceptis his si felicis ingenii vestri (Opt. Juvenes) facultatem excolere, si habitum & disertam dicendi facilitatem usu acquirere non pigebit; ibunt indolis vestræ flores (quos Naturæ produxit tellus, Artis firmat sol, Exercitationis educat imber) in Eloquentiæ & Prudentiæ fructus. Summus ille Naturæ parens fructus hosce, quorum ipse sparsit semina, ita benigno foveat numine; ita radiis suis illustret animetque æternus Justitiæ & sapientiæ Sol; ita gratiæ suæ aura mulceat, imbre riget Sacrosanctus Favonius, ut canescentes illi indies ad maturitatem in animis vestris, vos ipsos ad consummatissimæ virtutis arcem evehant, ad fastigatissimi Honoris apicem promoveant, in Reip. emolumentum, Divini nominis gloriam, vestram salutem æternam.

FINIS.

Et quia illorum mentio facta est suprà, pag. 51. adjicienda curavimus concenturiata Communium Locorum capita; in eorum gratiam, quibus cura erit studiumq; conficiendi memoralia volumina.

A.

ABstinentia, Abusus, Academia, Actio, Accusatio, Adolescentia, Adversæ res, Adulatio, Adulterium, Ædificia, Æmulatio, Æquabilitas animi, Æqualitas, Ætas, Affectus, Affinitas, Agricultura, Aliena, Ambitio, Amicitia, Amor, Amor sui, Angeli, Anima, Animantia, Animus, Arrogantia, Ars, Artes liberales, Artes, Asperitas, Avaritia, Audacia, Auditus, Aula, Aurum, Auspicia, Authoritas, Auxilium.

B.

Bellum, Beneficentia, Bona naturæ, fortunæ, animi, Boni, Bonitas, Bonum, Brevitas.

C.

Cædes, Calumnia, Castitas, Causæ, Ceremoniæ, Cibus, Civis, Civilium rerum usus, Clementia, Cœlibatus, Cœlum, Comitas, Communio, rerum Concordia, Confessio, Conjugium, Conjugalis fides, Conscientia bona, Conscientia mala, Consilium, Consolatio, Constantia, Consuetudo, Contentus animus, Contractus, Conversatio, Convivium, Corpus, Correctio, Corruptio, Credulitas, Crudelitas, Cura, Cura præpostera, Curiositas.

D.

Damnum, Decorum, Debitum, Deformitas, Degeneratio, Deliciæ, Desperatio, Detractores, Deus, Dies, Discipulus, Disciplina, Discordia, Dissimulatio, Dives, Divitiæ, Divinatio, Doctrina, Dolor, Dolus, Dos, Dux.

E.

Ebrietas, Educatio, Elementa, Eloquentia, Error, Eventus, Exemplum, Exercitatio, Exilium, Experientia.

F.

Facilitas, Fama, Fames, Familia, Fatum, Favor, Felicitas, Fides, Finis, Forma, Fortitudo, Fortuna, Forum, Fratres, Fraus, Frugalitas, Fruges, Fuga, Furor, Furtum.

G.

Garrulitas, Gaudium, Gestus corporis, Gloria, Gratitudo, Gula.

H.

Hæredes, Historia, Histriones, Homo, Honestas, Honor, Horti, Hospites, Humanitas, Humilitas.

Jactantia,

I.

Jactantia, Ignavia, Ignorantia, Imitatio, Imperium, Impietas, Impudentia, Indoles, Industria, Infamia, Infantia, Inferi, Infirmitas, Ingenium, Ingratitudo, Inhumanitas, Inimicitiæ, Injuria, Injustitia, Innocentia, Institutio, Insania, Interitus, Inventa, Invidia, Ipse, Ira, Irrisio, Judicium, Juris scientia, Jus, Jusjurandum, Justitia.

L.

Labor, Lacrymæ, Lætitia, Leges, Jura, consuetudines gentium, Legatus, Levitas, Liberalitas, Liberi, Libertas, Libido, Licentia, Licita, Lingua, Lis, Locus, Lucrum, Ludus, Luxus.

M.

Magistratus, Magnificentia, Majestas, Mala, Maledicentia, Mali, Malitia, Medicina, Mediocritas, Meditatio, Memoria, Mendacium, Mens, Mercatura, Meretrix, Metalla, Meteora, Metus, Militia, Miracula, Miseria, Misericordia, Modestia, Mora, Morbi, Mores, Morum gravitas, Mores gentium varii, Mors & sepultura, Mulier, Mundus, Munera, Mutationes, Mutuum.

N.

Natura, Naturales res, Navigatio, Necessitas, Nobilitas, Nosce te ipsum, Novercæ, Novitas, Nox, Numerus, Numina, Nuptiæ, & ritus

O.

Obedientia, Obsequium, Oblivio, Occasio, Otium, Oculus, Odium, Officium, Omina, Opinio, Opus, Oracula, Oratio, Ordo, Ornatus.

P.

Parentes, Parricidium, Passio, Patientia, Patria, Paupertas, Pax, Peccatum, Peregrinatio, Perfidia, Perjuria, Perseverantia, Petitio, Pestis, Philosophia, Pietas, Pictura, Pœna, Pœnitentia, Poeta & Poesis, Politia, Potentia, Potentioribus non adversandum, Præceptores, Præsentibus fruendum, Principes, Principium, Prodigalitas, Prodigia, Proditio, Promissa, Prosperæ res, Providentia, Prudentia, Principiis obsta, Pudor, Pudicitia, Pueritia, Pulchritudo.

Q.

Quæstiones curiosæ, Querelæ.

R.

Rapina, Ratio, Recreatio, Regnum, Religio, Reprehensio, Repugnantia, Repulsa, Respublica, Rhetores, Risus, Robur, Rus.

S.

Sacerdotes, Sacrificium, Sacrilegium, Sapientia, Scelus, Scientia, Scriptum, Securitas, Seditio, Secta, Sensus, Senectus, Servus, & Servitus, Severitas, Silentium, Similitudo, Simultas, Simulatio, Simulachra, Sitis, Sobrietas, Societas humana, Societas honesta, Societas prava, Solitudo, Solertia, Somnus, Somnia, Species recti Spectrum, Spes, Studium, Stultitia, Subditi, Sublimis vita conditio, Superbia, Superstitio, Suspitio.

T.

Taciturnitas, Tædium, Teneritas, Temperantia, Templa, Temporum res gesta, Tempus, Terra regionesque, Testis, Testamenta, Timor, Tormenta, Tranquillitas, Tueri parta, Turpitudo, Tyrannis.

V.

Valetudo, Varietas, Venatio, Venia, Veneficia, Ver, Verbum, Verecundia, Veritas, Vestitus, Vetitum, Vicini, Vicissitudo rerum, Victoria, Vigilantia, Vindicta, Vinum, Virtus, Virginitas, Vis, Vita, Vita privata, Vitia, Vitiorum fuga, Ultio, Ultio divina, Unitas, Voluntas, Voluptas, Vota, Urbs, Usura, Usus, Utilitas, Vulgus, Vultus, Uxor.

FINIS.

DE FORMULARUM. *Usu & Imitatione.*

FOrmulæ aliquot Oratoriæ à me olim, quasi parectato, rudi quadam farragine congestæ, non ita pridem sub alienis auspiciis vexillisque in aciem processerant. Has, quia semel, ipsius, qui ediderat, rogatu, publici juris feci, nec dum mihi satis apparuit causæ, cur prolem illam, quæ vel adeo implumis ad fidem solis educta (nisi infidus sit amicorum portus; affectu quam judicio fallacior) exploratores ignes irretorto contueri lumine sustinuit, unguibus sævis laniatam nido præcipitem darem: agnitam & vindicatam fovere hic lubet, suscipere, & proferre: si pauca prius de consilio in iis meo, ipsarumq; usu dixero. Atque in his quia Imitatio utramque paginam facit, utrumque munus & staminis & subteminis sibit; non pigebit ab illius exemplo telam ordiri.

Ab Aristotele etiam laudatum, Eth. ad Nichomacum. l. 1.

Inter Georgica Hesiodi præcepta decantatissimum est illud & πολυθρύλλητον.

Οὗτος μὲν πανάριστος, ὃς αὐτῷ πάντα νοήσῃ,
Φρασσάμενος τά κ' ἔπειτα καὶ ἐς τέλος ᾖσιν
ἀμείνω.
Ἐσθλὸς δ' αὖ κἀκεῖνος, ὃς εὖ εἰπόντι πίθηται.
Ὃς δὲ κε μεθ' αὐτῷ νοέῃ, μήτ' ἄλλου ἀκούων
Ἐν θυμῷ βάλληται, ὅδ' αὖτ' ἀχρήϊος ἀνήρ.

Quo respiciens T. Livius, (a) oratione, quam Minutio, cujus temeritatem fortuna deprehenderat, malèque mulctarat, nisi nubes ei, quæ in montium jugis sedebat, solicitata imbrem dedisset, h.e nisi legionibus Minutianis in extremo jam discrimine laborantibus Fabiana se acies repente, velut é cœlo demissa ad auxilium, ostendisset: Orationi, inquam, illi quam Minutio affingit T. Livius milites suos hortaturo, supplices se, gratosq; Fabio præstarent, hoc præfigit exordium: *Sæpe ego audivi, Milites eum primum esse virum, qui sibi ipsa consulat, quid in rem suam sit: secundum, eum, qui bene monenti obediat: qui nec ipse sibi consulere, nec alteri parere scit, eum extremi ingenii esse, &c.* Quod item ante oculos habuit dubio procul Seneca, (b) *Nemo,* inquit, *per se satis valet, ut emergat: oportet manum aliquis porrigat, aliquis educat. Quosdam ait Epicurus ad veritatem sine ullius adjutorio*

(a) Dec. 3. l. 2.

(b) Epist. 52.

rio·

rio contendere; hos maxime laudat, quibus ex se impetus fuit, qui seipsos protulerunt: Quosdam indigere ope aliena, non ituros, si nemo praecesserit, sed bene secuturos; egregium hoc quoque, sed secundae sortis ingenium. Nos ex illa prima nota non sumus, bene nobiscum agitur si in hanc secundam recipimur. Neque hunc quidem contempseris, qui alieno beneficio salvus esse potest & hoc multum est, velle salvari. Praeter hac adhuc invenies aliud genus hominum, ne ipsum quidem fastidiendum, eorum qui cogi ad rectum compelliq; possunt, quibus non duce tantum opus sit, sed adjutore, & ut ita dicam, coactore; hic tertius color est. Itaque alteri magis gratulatur; alterum magis suspicit. Quamvis enim ad eundem finem uterque pervenerit, tamen major est laus idem effecisse in difficiliore materia, &c. Mox. *Quaedam ingenia facilia, & expedita quadam manu quod aiunt, jacienda sunt, & in fundamentis suis occupanda. Itaque ego illum feliciorem dixerim, qui nihil negotii secum habuit: hunc quidem de se melius meruisse qui malignitatem naturae suae vicit, & ad sapientiam se non perduxit sed extraxit. Hoc durum & laboriosum ingenium nobis datum, scias licet, imus per obstantia. Itaque pugnemus, aliorum invocemus auxilium. Quem, inquis, invocabo, hunc, aut illum? Tu vero etiam ad priores revertere, qui vacant. Adjuvare nos possunt, non tantum qui sunt; sed & qui fuerunt, &c.* Nec veritas tantum, O Philosophe, in Democriti puteo latet, indigetque Delio urinatore; sed & doctrinae Moly, flore nitens lacteo, nigra squallet radice, χαλεπὸν δέ τ' ὀρύσσειν Ἀνδράσι γε θνητοῖσι: sed & aureum scientiae ramum *tegit omnis Lucus, & obscuris claudunt convallibus umbra.* Quem, quia *pauci, quos aequus amavit Jupiter, aut ardens evexit ad aethera virtus, Diis geniti* potuere ingenii sui Marte eruere, liceat modo Mercurii indiciis oblatum capere, aut Veneris auspiciis ritè repertum carpere. [a] Ἃ δὲ οἱ κεκτήμεθα, Μίμνησις ἤδη ταῦτα συνδηρθέντα. In magnis illis animi ad artes & virtutes formandi Georgicis, εὐδαίμονας illos & θεοφιλεῖς pronunciat Plutarchus, quibus divinitus contigere ad consummatam perfectionem tria illa absolutè necessaria; *viz.* 1. ingenii solum fertile, 2. institutionum bona semina, 3. diligens institutoris cultura, & exercitatio. Natura quippe ab arte promovetur, utraque ab exercitatione firmatur atque perficitur. Quis itaque Eloquentiae, quo non praestantius aliud munus homini à Deo datum est, fructum?

[a] Synes. tit. Deus,

ſtuctum? quis, non dico, Suadæ medullam, ſed vel illibatum orationis florem, à pueris expe-tat, aut etiam expectet, quibus nondum per ætatem aut ſtudium datur ſapere, quibus inventionis facilitas, ingenii felicitas, ipſius rationis vixdum illuxit lumen? *Stratus humi palmes viduas deſiderat ulmos.* Pedamenta itaque admoveantur ab Arte, & Imitatione, ut quæ ex ſe non habent, mutuo aliunde ſumant; atque ita ſumant, ut lecte, libere, prudenter inſtituta imitatione, ex ſuo ipſius cerebro prognata hæc Pallas parentis referat imaginem; non aperte, ſerviliter, inepte ſuſcepta, opus Muſivum aut cento eruditis bilem concitet, aut furtivis nudata coloribus cornicula riſum moveat. Imitandi rationem, methodum, modos, κρύψιν, gradus, ſupra attigimus Indicis Rhetorici pag. 42. & ſeq. Hic πρᾶξιν exercitationemque cur referre pigeat, cum ſummi ingenii viros in hac arena deſudâſſe non puduerit? Quot loca ex Platone & Ariſtotele Dialogis ſuis & Rhetoricis inſeruit Eloquentiæ Romanæ parens Cicero, hæc vertendo, illa explicando, alia imitando? ad Demoſthenis vim ubiq; affectat viam, non ſemper aſſequitur, Philippicæ certe Ciceronis in totum olent Demoſthenis lucernam. Nec non *a* ipſe Demoſthenes quatuor annos impendit orationibus Iſæi imitandis. Ut cæteros Poetas taceam, (quos *b* Galaton pinxit cavillantes quæ vomuerat Homerus) quid Virgilius? annon Homeri, Heſiodi, Theocriti, Pindari etiam, Apollonii, atq; aliorum preſſe & quaſi religioſe inſiſtit veſtigiis? Plinius *c* vero honori ſibi duxit Ciceronem æmulari, nec fateri erubuit, *Eſt mihi*, inquit, *cum Cicerone æmulatio nec ſum contentus eloquentia noſtri ſeculi.* Quod & alios factitaſſe ut liqueat, adducam locum illum *d* Iſocratis: Τῆς ἀρετῆς μὲν οὐδὲν κτῆμα σεμνότερον, οὐδὲ βεβαιότερόν ἐστι. κάλλος μὲν ἢ χρόνος ἀνάλωσεν, νόσος ἐμάρανε. πλοῦτος δὲ κακίας μᾶλλον, ἢ καλοκαγαθίας ὑπηρέτης ἐστὶν, ἐξουσίαν μὲν τῇ ῥαθυμίᾳ παρασκευάζων, ἐπὶ δὲ τὰς ἡδονὰς τοὺς νέους παρακαλῶν. ῥώμη δὲ μὲν μετὰ φρονήσεως ὠφέλησεν, ἄνευ δὲ ταύτης, πλείω τοὺς ἔχοντας ἔβλαψε, καὶ τὰ μὲν σώματα τῶν ἀσκούντων ἐκόσμησε ταῖς δὲ τῆς ψυχῆς ἐπιμελείαις ἐπεσκότησεν. ἡ δὲ τῆς ἀρετῆς κτῆσις, οἷς ἂν ἀκιβδήλως ἐν ταῖς διανοίαις συναυξηθῇ μόνη μὲν συγγηράσκει πλούτου δὲ κρείττων. χρησιμωτέρα δὲ εὐγενείας ἐστί. Quem criſpo & rotundo ſane agmine complexus eſt Saluſtius in Catilinaria præfatione,

a Plutarch. vita Dem.

b Ælian. Var. hiſt. 13. l. 22. c.

c 2. l. 5. epiſt.

d Or. ad Demonicum.

tione. *Divitiarum & formæ gloria fluxa atque fragilis est: virtus clara æternaque habetur.* In Jugurthina prolixior. *Præclara facies, magna divitiæ, ad hoc, vis corporis & alia hujuscemodi brevi dilabuntur: at ingenii egregia facinora, sicut anima, immortalia sunt. Postremo corporis, & fortunæ bonorum, ut initium, sic finis est: Omniaque orta occidunt, & aucta senescunt: animus incorruptus, æternus, rector humani generis, agit atque habet cuncta, nec ipse habetur.* Hunc fusius expressit Plutarchus, (a) Τὰ μὲν ἄλλα τῶν ἀγαθῶν ἀνθρώπινα καὶ μικρὰ, καὶ οὐκ ἀξιοσπούδαστα καθέστηκεν. Εὐγένεια καλὸν μὲν, ἀλλὰ προγόνων ἀγαθόν. Πλοῦτος δὲ, τίμιον μὲν, ἀλλὰ τύχης κτῆμα, ἐπειδὴ τοὺς μὲν ἐχόντων πολλάκις ἀφείλετο, τοῖς δ' οὐκ ἐλπίσασι φέρουσα προσήνεγκε. καὶ ὁ πολὺς πλοῦτος σκοπὸς ἔκκειται τοῖς βουλομένοις βαλάντια τοξεύειν, κακούργοις, οἰκέταις, καὶ συκοφάνταις καὶ τὸ μέγιστον ὅτι καὶ τοῖς πονηροτάτοις μέτεστι. Δόξα γε μὲν σεμνὸν, ἀλλ' ἀβέβαιον. Κάλλος δὲ περιμάχητον μὲν, ἀλλ' ὀλιγοχρόνιον. ὑγίεια δὲ τίμιον μὲν, ἀλλ' εὐμετάστατον. ἰσχὺς δὴ ζηλωτὸν μὲν, ἀλλὰ νόσῳ εὐάλωτον καὶ γήρᾳ. τὸ δὲ ὅλον, εἴ τις ἐπὶ τῇ τοῦ σώματος ῥώμῃ φρονεῖ, μαθέτω γνώμης διαμαρτάνων, πόσον γάρ ἐστιν ἰσχὺς ἀνθρωπίνη (ἥττων) τῆς τῶν ἄλλων ζώων δυνάμεως; λέγω δὲ οἷον ἐλεφάντων, καὶ ταύρων, καὶ λεόντων. Παιδεία δὲ τῶν ἐν ἡμῖν μόνον ἐστὶν ἀθάνατον καὶ θεῖον. (b) Apuleius ægre illum ambulare judicans, qui pedem semper ponit in alieno vestigio, nec sibi metas præstituit, nec se intra alieni ingenii pomœria terminavit; sed liberius, pro more suo & patrio vagatus, ita lusit; *Aliena voco quæ parentes pepererunt, & quæ fortuna largita est, &c. Generosus est? parentes laudas. Dives est? non credo fortunæ. Magis ista dinumero. Validus est? Ægritudine fatigabitur, Pernix est? abibit in senectutem. Formosus est? expecta paulisper, & non erit. At enim bonis artibus doctus, & adprime est eruditus, & quantum licet homini, sapiens & boni consultus est? tandem aliquando ipsum virum laudas. Hoc enim nec à patre hæreditarium est, nec casu pendulum, nec à suffragio anniculum, nec à corpore caducum, nec ab ætate mutabile.* Quamvis hic, ut & alibi, Senecam (c) ob oculos, & in mente habuisse, mihi ex Proleptico artificio videtur. *Ratio ergo perfecta proprium hominis bonum est, cætera illi cum animalibus satisque communia sunt. Valet? & leones: formosus est? & pavones: velox est? & equi;*

(a) περὶ παίδων ἀγωγῆς.

(b) De Deo Socratis.

(c) Epist. 76.

non

non dico, in his omnibus vincitur. Non quæro quid in se maximum habeat, sed quid suum. Corpus habet? & arbores: habet impetum & motum voluntarium? & bestia, & vermes: habet vocem? sed quanto clariorem canes, acutiorem aquila, graviorem tauri, dulciorem mobilioremq; Luscinia? Quid in homine proprium? Ratio, hac recta & consummata felicitatem hominis implevit. A quo exemplari non admodum discedit Boethius. (b) *Quid enim? pecuniamne congerere conaberis? sed eripies habenti: Dignitatibus fulgere velis? danti supplicabis: & qui praire cateros honore cupis poscendi humilitate vilesces. Potentiamne desideras? subjectorum insidiis obnoxius, periculis subjacebis. Gloriam petis? sed per aspera quæq; distractus securus esse desistis. Voluptariam vitam degas? sed quis non spernat atq; abjiciat vilissima fragilissimaq; rei corporis servitium? jam vero qui bona pra se corporis ferunt, quam exigua, quam fragili possessione nituntur? Num enim elephantos mole, tauros robore superare poteritis? Num tigres velocitate praibitis? Forma vero nitor; ut rapidus est, ut velox & vernalium florum mutabilitate fugacior! Respicite cæli spatium, firmitudinem, celeritatem: & desinite aliquando vilia mirari.* Videte denique hos subsecutum Minucium Felicem. *Rex es: tam times quam timeris, & quamlibet sis multo comitatu stipatus, ad periculum tamen solus es. Dives es: sed fortuna male creditur, & magno viatico breve iter non instruitur sed oneratur. Fascibus & purpuris gloriaris; vanus error hominis, & inanis cultus dignitatis, fulgere purpura, mente sordescere. Nobilitate generosus es: parentes tuos laudas: omnes tamen pari sorte nascimur; sola virtute distinguimur.* Quorsum hæc omnia? certe ut intelligatur etiam gravibus viris, & in altum eloquentiæ provectis Imitationem præluxisse cursus sui Helicen & Cynosuram. Non itaq; pudori, nec tædio esse debet teneræ ætati, cui instituendæ hæc qualiacunque inserviunt, τοῖς νεκροῖς συνχεσπιζομένους majorum virtutes intueri, animiq; ad virtutem hanc accendi. Præclara illa vox est, & viro summo digna, si cui datur eam vere de se protulisse, *Libera per vacuum posui vestigia princeps, Non aliena meo pressi pede,*

Verum enim vero in secundis, aut etiam tertiis stare aliquid est. Si negatur Jovis non imitabile fulmen vibrare; proximos tamen illi honores, etsi proximos longo post intervallo, & manubias secundas tractare Palladi liceat, juvetq; sequi patrem, licet *non passibus æquis.* Prima

(*b*) De consol. Philosophiæ, l. 3. pros. 8.

Prima itaq; & præcipua probi atq; legitimi imitatoris cura sit, Rerum, ac Sensûs: proxima, Verborum & Coloris, ut ejus quem imitandum suscepimus, primo animi consilia, & altam vegetæ mentis vim intelligamus, hæc probe concocta acri meditatione in animi nostri venas trajiciamus, ut corpus ipsum orationis, quæ speculum animi est, solidum & succi plenum efformetur, argumentorum ossibus firmum, sententiarum medulla distentum, motuum nervis validum. Deinde, ut circa carnis cutisque colores versemur, vocum, figuram, phrasium, formularum. Ejusmodi oratio non intra labra natans, sed in penitissimi cordis penetralibus nata, vivet, spirabit, movebit, aget, rapietq; auditores qua volet. Atque hæc omnia, quamvis intimis animi præcordiis adamantino stylo insculpi necesse fuerit, quoniam tamen labilis res est memoria, & fluxa, quæ onerata fatiscit, referta confunditur, ex usu erit illam sublevare; & ea, quæ nobis legentibus, audientibus, aut meditantibus placuerunt, dignaque adnotatu visa sunt, Librorum fidei concredere, uti supra monuimus, pag. 45. &c. Indicis Rhetorici.

Adventitiis tamen his subsidiis ita uti, ne sensus ipsos, ne formulas eodem habitu, quo admissæ sunt, quasi per vomitum, quod infirmi stomachi indicium est, regeramus: verum, tum adjiciendo, tum detrahendo, qua varie concinnando, qua artificiose invertendo, ita immutare, ut ex ingenii nostri fonte, fornace, officina, non ex memoriæ lacu, ærario, taberna, videantur deprompta: Mentis agitatione, Commentationis igne ea omnia quantumvis varia, & dissimilia, ita conflare, miscere, assimilare, ut & ipsis Artificibus fœtum hunc nostræ mentis ingenuum potius approbemus, quam accersitas bracteas, aut emendicata analecta prodamus. Formulas itaq; subjeci ipsis autorum unde sumptæ sunt verbis dimensas, ut aliud relinquerem Oratoriæ candidato, in quo exerceret se styli acies, laboraret ingenii acumen; tandem si placeat exemplum istud apud A. Gel (*a*) nec non Ælianum (*b*) invenio; *Quod Theophrastus verba in Areopago facturus deturbatus verecundia obticuerit quodque idem hoc Demostheni apud Philippum Regem verba facienti evenerit.* Quod hunc in modum dilatari poterit. *Quod Theophrasto oratori parum vehementi cujus tamen e x ore melle dulcior effluebat oratio; quod Demostheni torrentis in modum fluminis, aut torti potius fulminis auditorum animos percellenti, contigisse*

(a) *A. Gel. arg. c. 8. l. G.*
(b) *Ælian. Var. hist. l. 8. c. 12.*

contigisse fertur; ut hic Philippi regis majestate exanimatus, ille verecundia (ut creditur) deturbatus, in ipso orationis limine repente obticuerit: idem ne mihi novo Rhetori atque in hac dicendi arena minime versato accideret prorsus extimescerem, nisi me animaret rei ipsius, de qua dicturus sum, dignitas; nisi me confirmaret gratiosorum juvenum, qua cinctus sum, coronæ notissima benignitas. Jubet me res, ut inter vitiosi pudoris Scyllam, & impudentiæ Charybdin, ingenuam & prætextatæ hujus ætatis florem verecundiam per medium fretum, qua virtutis via est, plenis pro virium mearum & artis modulo gloriæ velis feram. Vos itaque orandi sitis (tyrocinii hujus literarii commilitones mei) cum in ipsius argumenti vestra hac ætate dignissimi gratiam, tum pro candore quem in pectoribus vestris inclusum, huc affertis, ut fragili hujus Orationis meæ naviculæ sine scientiæ saburra, sine judicii clavo, sine artis velis timide fluitanti, levis faventiæ vestræ aura aspirans, eam decurso feliciter spatio in optatum portum deducat. Quas vero formulas ex lectione in adversaria & commentarios referre placet, id, si ita videtur, facere ex mente & methodo subsequentis tabellæ licebit.

Sopra Naturæ fundamina Artisque structuram, inter Exercitationis subsidia, ad eloquentiæ fastigium erigendum, validissimi adminiculi vim & viam occupat imitatio. Ad cujus perfectionem, studiose & cum fructu legenti, audienti, commentanti observanda veniunt.

I. Formulæ

- 1 Formulæ ad
  - Contextum
    - Ordiendi.
    - Petendi attentionem & benevolentiam.
    - Narrandi.
    - Proponendi & Partiendi.
    - Continuandi.
    - Tranſeundi.
    - Abrumpendi.
    - Confirmandi.
    - Exempla citandi.
    - Teſtimonia citandi.
    - Objiciendi & Confutandi.
    - Claudendi.
  - Materiam
    - Rogandi & Petendi.
    - Gratias Agendi & Debendi.
    - Opem offerendi & Pollicendi.
    - Laudandi
    - Vituperandi.
    - Corrigendi.
    - Hortandi, Suadendi, & Conſulendi.
    - Exclamandi, Querendi, & Deteſtandi.
    - Monendi.
    - Excuſandi.
    - Deliberandi.
    - Illudendi.
    - Minandi.
    - Metuendi & Obſtupeſcendi.
    - Male & bene precandi.
    - Conſolandi.
    - Moderandi & Dijudicandi.
- 2 Ornamenta & Firmamenta
  - Similitudines.
  - Allegoriæ.
  - Imagines.
  - Acutiora dicta.
  - Sententiæ.
  - Exempla.
- 3 Dictiones
  - Verba rara, nova aut novo ſenſu uſurpata.
  - Phraſes inſigniores & nitidiores.

Ordiendi formulæ.

Lib. 2. de Or. R*Ebus omnibus probe conſideratis, tum denique,* inquit M. Antonius apud Ciceronem, *id quod primum eſt dicendum poſtremo ſoleo cogitare, quo utar exordio.*

exordio. Nam si quando id primum invenire volui, nullum mihi occurrit, nisi aut exile, aut nugatiorum, aut vulgare atque commune. Principia autem dicendi semper cum accurata, & acuta, & instructa sententiis, atque verbis; tum vero causarum propria esse debent. Prima est enim quasi cognitio & commendatio orationis in principio: quæ continuo eum qui audit permulcere atque allicere debet, &c. mox. *Appareat, eas non esse communes nec in alias causas posse transferri; sed penitus ex ea causa, quæ tum agatur, effloruisse. Omne autem principium, aut rei totius, quæ agitur, significationem habere debebit; aut aditum ad causam, & communitionem, aut quoddam ornamentum & dignitatem. Sed oportet ut ædibus ac templis vestibula & aditus; sic causis principia pro rebus & rerum portione præponere.* Disputat Quintilianus, contra quam censuit Ciceronis Antonius, præcipiens. *Nec ideo tamen eos probaverim,* inquit, *qui scribendum quoque proœmium novissime putant. Nam ut conferri materiam omnem oportet, & quid quoque loco sit opus, constare debet, antequam dicere aut scribere ordiamur; ita incipiendum ab iis quæ prima sunt, &c.* Sed post veteres dicendi magistros in utraque lingua, & præter ea quæ nos supra diximus, p. 17. &c. de virtutibus, vitiis & legibus Exordii, videatur Caussinus, l. 6. Eloq. c. 7. Valladerus l. 8. Vossius l. 3. instit. Orat. c. 8. &, si tædium ferre possis, Exordiorum formulæ variis ex locis desumptæ à Melchiore de Cirda in Campis Eloquentiæ. Nec non aliæ per omnia genera & partes orationis à Vernulæo allatæ, ut & ab Erasmo, li. de copia, & conscribendis epistolis. Neque tamen istæ quæ sequuntur rejiciendæ protinus sunt, ut quæ, ex præceptis & exemplo in Præfatione modo præmissis, in hanc vel illam sententiam facile transferri possint.

L. 3. orato. instit. c. 12.

Roscius, histrio nobilissimus, qui propter artis suæ præstantiam & venustatem assecutus erat, ut in quo quisque artificio excelleret, is in suo genere Roscius diceretur; quo spectante, gestum agere in scena videbatur esse hominis impudentis: ille, inquam, discipulus Hortensii, magister Ciceronis; ille propter probitatem indignus, propter artem solus scena adeoque immortalitate dignus judicatus; ille utcunque exercitatissimus, nunquam tamen nisi gestus & actionem accurate meditatus, se dabit in publicum-----

Cic. 1. de Or. & Val. Max. l. 8. c. 7

Si Porcius Latro, Declamatoriæ virtutis unicum exemplum, cum pro reo in Hispania Rustico

Sen. præf. ad l. 4. controv. Quint. l. 10. c. 5. Nigron. 1. Orat.

Porcio

Porcio propinquo suo diceret, usq; eo fuerit confusus, ut à solœcismo inciperet; nec antea potuerit confirmari, tectum ac parietes desiderans, quam impetravit ut judicium ex foro in basilicam transferretur: quàm toto me animo consternari putatis? qui, &c.

Crassus apud Cic. 1. de Or. Equidem in me ipso experior sæpissime, ut exalbescam in principiis dicendi, & tota mente atque omnibus artubus contremiscam. Adolescentulus vero sic in initio accusationis exanimatus sum, ut hoc summum beneficium Q. Maximo debuerim, quod continuo concilium dimiserit, simul ac me fractum ac debilitatum metu viderit.

Cicero manumisit Erotem servum; quod judicium quoddam gravissimum in diem posterum fuisse dilatum nunciasset.

Plut. apoph. Athenesius cum cogeretur de gloria disserere coram Philone (cujus jam aures cognoverat & Demosthenicæ Eloquentiæ inustas calamistris, & Atticæ dictionis puritate delicate politas) illum somniavit absentem, ne tanti viri cogitatio medium sibi dictionis filum intercideret. Sic ego hodie divina Endymionis virgula, &c.

Cic. 1. de Natura Deor. Cum à Simonide quæsivisset Hiero tyrannus, quid aut qualis esset Deus, Deliberandi causa sibi unum diem postulavit. Cum idem ex eo postridie quæreret, biduum petivit. Cum sæpius duplicaret numerum dierum, admiransque Hiero quæreret cur ita faceret? Quia quanto, inquit, diutius considero, tanto mihi res videtur obscurior.

Cic. de oratore 2. l. Cum Annibal Carthagine expulsus Ephesum ad Antiochum venisset exul, proque eo, quod ejus nomen erat apud omnes in gloria, invitatus est ab hospitibus suis, ut Phormionem Peripateticum, si vellet, audiret: cumq; is se non nolle dixisset, locutus esse dicitur homo copiosus aliquot horas de Imperatoris officio, & de omni re militari. Tum cum cæteri qui illum audierunt, vehementer essent delectati, quærebant ab Annibale quidnam ille ipse de illo philosopho judicaret: hic Pœnus, non optime Græce, sed tamen libere, respondisse fertur, Multos se deliros senes sæpe vidisse, sed qui magis quam Phormio deliraret, vidisse neminem. Neque mehercule injuria. Quid enim aut arrogantius, aut loquacius fieri potuit quam Annibali, qui tot annos de imperio cum populo Romano omnium gentium victore certasset, Græcum hominem, qui nunquam hostem, nunquam castra vidisset, nunquam deniq; minimam partem

partem ullius publici muneris attigisset, præcepta de re militari dare?

Sophistæ, Herculis laudes recitaturo, Quis vero, inquit Antalcidas, eum vituperat? Plutarch. Apoph.

Si aut collegam (id quod mallem) Æmili, tui similem haberet, aut tu collegæ tuo similis esses, supervacanea esset oratio mea: nam & duo boni Coss. etiam me tacente omnia è rep. fide vestra faceretis: & mali nec mea verba auribus vestris, nec concilia animo reciperetis. Liv. 3. d. 2. l. Fabius.

Tacuissem hodie (P.C.) nequid, in omnium gaudio, minus lætum quod esset, vobis loquerer: Nunc interroganti senatori, si reticeam, aut superbus aut obnoxius esse videar: quorum alterum est hominis alienæ libertatis obliti, alterum suæ. Liv. 3. d. 2. l. Hanno.

Qui me voluistis dicere extempore, accipite rudimentum post experimentum. Quippe prout mea opinio est, bono periculo periculum faciam, postquam reprobata, meditata sum dicturus incogitata, &c. Ap. de Deo Socratis.

In rebus subitariis vena prolixior. Scripta enim pensiculatis & examinatis; repentina autem noscitis simul & ignoscitis. Ibid.

Pericles, quotiescunque verba facturus in concionem prodiret, optabat ut sibi nullum ejusmodi verbum excideret quod populum exasperare atque irritare possit; aut quod illi contrarium esset & cum ipsius voluntate pugnare videretur. Ælian hist. l. 5. c. 10.

Si quantum in agro locisque desertis audacia potest, tantum in foro atque judiciis impudentia valeret; non minus nunc causa cederet A. Cæcina Sex. Æbutii impudentiæ, quam tum in vi facienda cessit audaciæ. Verum &, &c. Cic pro. Cæcin.

Nunquam mihi defuturam orationem, qua exercitum meum alloquerer, credidi: non quod verba unquam potius quam res exercuerim, sed quia prope à pueritia in castris habitus assueveram militaribus ingeniis: apud vos quemadmodum loquar nec consilium nec oratio suppeditat: quos nec quo nomine quidem appellare debeam, scio; cives? qui à patria vestra descivistis; an milites? qui imperium auspiciumque abnuistis, sacramenti religionem rupistis; hostes? corpora, ora, vestitum, habitum civium agnosco: facta, dicta, consilia, animos hostium video. Quid enim vos, &c. Liv. 3. d. l. 8. Scipio.

Quam consuetudinem illi ex schola politi oratores tanquam legem servaverunt, ut in magnis causis sibi à Diis precarentur concedi orationem, vel, Cic. conspersam Turn. Or. 12.

spersam floribus, ad aures audientium suavitate deliniendas; vel Demosthenis vinctam nervis, ad animos eorum pondere perstringendos: eandem ego coram vobis hoc ipso ex loco hodie persecutus fuissem, si id quod ago, putassem potius orationis esse ex infimo artificio promptæ, quam mentis cujusdam divinitus afflatu concitatæ. Verum cum eos mihi motus sive inusserit ratio, tanquam ex terra homini; sive insculpserit Deus, tanquam ex cœlis Christiano ut putem hanc rem quam conor, non tam orationis esse quam rationis; imo vero non tam rationis quam spiritus cujusdam, &c. tantum abest ut illa optem, &c. ut potius, &c.

Oratio rebus dubiis inventa est; itaq; nec ego accusando eum apud vos tempus teram, à cujus crudelitate vosmet ipsi armis vindicastis, nec istum ad cætera scelera impudentiam in defendendo se adjicere patiar.

Val. Max. præf. ad Tiberium.

Nam si prisci oratores ab Jove Opt. Max. bene orsi sunt; si excellentissimi vates à numine aliquo principia traxerunt; mea parvitas eo justius ad tuum favorem accurrerit, quod cætera divinitas opinione colligitur; tua, præsenti fide, paterno, avitoque sideri par videtur.

Quintil. 10. l. c. 1.

Ut Aratus à Jove incipiendum putat (ἐκ Διὸς ἀρχόμεσθα) ita nos rite cœpturi ab Homero videmur.

Tacit. hist. 1. Vocul.

Nunquam apud vos verba feci, aut pro vobis solicitior, aut pro me securior. Nam mihi exitium parari, libens, audio, mortemque in tot malis hostium ut finem miseriarum expecto. Vestri me pudet miseretque, adversus quos, &c.

Turn. 3. or.

Ast (Auditores) est in magnorum virorum non solum judiciis, sed etiam oculis vis quædam divina latenter implicita, quam cum antiquis oratoribus timerem, totisq; artubus exhorrerem, si, ut illi, ex his subselliis quærerem meæ aut ignorantiæ tegendæ velum, aut ambitioni fovendæ segetem. Verum, cum hoc quicquid in isto circulo sudo, sive algeo referatur eo, non ut orner, sed ut ornem; non ut mihi libem eloquentiæ laudem, sed ut virtutis laudem derivem in alium: tantum abest ut Brutos & Camillos timeam, ut potius in sinu gestiam Brutos mihi & Camillos hodie obtigisse auditores.

Solon. apud. Diog. Laert.

Viri Athenienses, aliis quidem sapientior, aliis fortior sum. Sapientior, iis qui Pisistrati conatus non animadver-

animadverterunt; fortior, iis qui sciunt quidem, sed metu silent.

Musonius Rufus equestris ordinis miscuerat se legatis Vitellii ad Flavianos de pace missis, studia Philosophiæ & Stoïcorum placita æmulatus. Cœptabatq; permixtus manipulis, bona pacis, & belli discrimina differens, armatos monere. Id plerisque ludibrio erat, plerisque tædio. Nec deerant qui proculcarent hominem propellerentque, ni admonitu modestissimi cujusque & aliis minitantibus omisisset intempestivam sapientiam. Tacit. hist.

Petendi attentionem formulæ.

QUod si res trita sit, tritæ rei novam præmitto nec pervulgatam orationem; ut, per humanitatem, quam inclusam in pectoribus domo huc attulistis semper, rogandi mihi sitis vehementer, ne potius contemnatis illam quia trita fuit, quam hanc attendatis, quia nova erit. Turn. Or.

Si quis mihi Deus vestram ad me audiendum benevolentiam conciliarit, efficiam profecto ut intelligatis nihil esse homini tam timendum quam invidiam, nihil innocenti suscepta invidia tam optandum quam æquum judicium——— Cic. pro A. Cluentio.

Quæso à vobis ut in hac causa mihi detis hanc veniam accommodatam huic reo; vobis, quemadmodum spero, non molestam; ut me pro summo poeta atq; eruditissimo homine dicentem, hoc concursu hominum literatissimorum, &c. Pro Archia poeta.

Verum, ne quis forte arbitretur me pervulgato Rhetorum more, debere rogare, ut patientiam huc, & attentionem afferatis, is velim intelligat, me nolle rogare: quin potius Circea potione ita hodie ex Oratore factum Philosophum, ut tam possum esse generose contemptor, si difficiles contemnatis fructuosa docentem, quam velim esse gratus, si patientes audiatis breviter dicentem. Quorum utrumque contendam, ut commode possitis, si attendatis: ut vero attendatis, rogat vos beata——— 3. Or. Turn.

Quapropter vos oro atque obsecro, Jud. ut attente bonaq; cum venia verba mea audiatis, fide sapientiaque vestra fretus plus oneris sustuli quam ferre me posse intelligo. Hoc onus si vos aliqua ex parte allevatis, feram ut potero, studio & industria, Jud. Cic. pro Rosc. Amer.

fin

ſin à vobis (id quod non ſpero) deferar, tamen animo non deficiam, & id quod ſuſcepi, quoad potero, perferam.

Turn. 9. or. Ineptus ſane ipſe ſiem (Aud.) ſi pervulgatas Rhetorum præceptiones ad excitandam attentionem conſectarer; cum videatur jam. *T.* ipſe & quod Martyr fuit, expreſſiſſe vobis audiendi cupiditatem; & quod noſter fuit, impreſſiſſe imitandi ſtudium.

81. 10. Attendite ergo, veſtræque benevolentiæ quadam quaſi aura favete audenti.

Date paulisper aures animumque in ditionem meam, à me certe ſtabitis & ſentietis.

Quod ut plenius cognoſcatis, quæſo vos ut dum breviter vitæ meæ rationem adumbratam explico, dicentem me, id quod vultus veſtri tacite pollicentur, benigne attenteq; e audiatis.

8. Agrar. Quare à vobis, qui nihil de me credidiſtis, ut eam voluntatem, quam ſemper habuiſtis, erga me retineatis, peto: à vobis autem, &c.

Plutarch. de Auditione. Quin & Mercurium veteres in dedicandis fanis, adjunxerunt Gratiis, ſignificaturi, orationem maxime flagitare benignas & amicas aures.

Suidas. Ariſtoph. interpres. Itane, inquit, de Aſini umbra audire vultis? de rebus gravibus & ſeriis non vultis?

Nigr. 1. or. Qua de re quia multa dici poſſunt digna veſtris auribus atq; hac nobiliſſima, qua cingor, corona- -.

Reficite, quæſo, vos, Auditores, ad ea, quæ ſequuntur, graviora, ſubtiliora, admirabiliora; flagitant attentionem ea non minorem quam præſtitiſtis. Ex qua etiam factus certior benevolentiæ veſtræ, adeo ut de vobis omnia ſperem, mihi omnia de veſtra humanitate pollicear.

Idem. 2. or. Cujus dignitas ac venuſtas quia ſine adventitiis illecebris rapere ad ſe & detinere auditores valet; negligam hodierno die, quas in principiis dicendi quidam ſolicito animo atq; anxio quærunt, inſinuationes aucupandæ benevolentiæ auditorum; quam apud vos de integro captare minime neceſſarium mihi eſſe intelligo, tum ex attentione quam ſuperius præſtitiſtis, tum ex hodierna frequentia.

Ibid. 2. or. Alacritas veſtra & Ardor, me nonnihil hærentem facilè adduxerunt, ut citius quam ſtatueram, ſublatis anchoris rurſus in altum è ſtatione, benevolentiæ magis veſtræ Favonio datis velis, quam mearum virium remigio fretus, orationem impellerem.

Quare vos illud unum oro atq; obteſtor, per veſtram præclaram indolem ingenii, morum, virtutis; perque

perque illam cupiditatem gloriæ, qua vos liberalis ambitio titillat, ut oculos mentis in eloquentiam intendatis acerrimè, dum ejus vim ac potestatem, in qua succum, sanguinem, nervos, robur, gratiam ejus ac pulchritudinem arbitror collocatum, in orationis mea quasi tabula vel speculo, &c.

Quam dum explico atque expedio, vos oro atque obtestor, ut oratoris, si minus boni, at omnium vestrum amantis, verba benevolis auribus ac mentibus excipiatis: qui hac spe humanitatis vestræ fretus, plus aliquanto complexus est animo, sine temeritatis suspicione, quam ætas & ingenium postulare aut ferre videatur. 5. Orat.

Sed quod vobis sum pollicitus, quod vos avidissime exoptatis, ut tam insignis exemplaris virtutes non decantatis & tritis, sed novis, reconditis, inauditis, laudibus celebrem, oculis vultuq; reposcitis. Habenis igitur ingenii mei qualiscunque laxatis ac remissis; cupiditatis vestræ calcaribus admotis, per patentissimum hunc campum oratio mea effuso cursu spatietur. Ibid. 15 Or.

Narrandi Formulæ.

ATque ut inde oratio mea proficiscatur, unde hæc omnis causa ducitur. Cic. pro Leg. Manil.

De quo neque quomodo dicam, neque quomodo taceam, reperire possum. Si enim taceo, &c. Cic. pro Rosc. Am.

Atque ut facilius intelligere possitis, judices, ea quæ facta sunt, indigniora esse, quam hæc sunt, quæ diximus; ab initio res quemadmodum gesta sit, vobis exponam, &c. Ibid.

Quid primum querar, aut unde potissimum exordiar, exponam, &c.

Reliquum est Judices, ut nihil aliud jam quærere debeatis, nisi ut uter utri insidias fecerit: quod quo facilius argumentis perspicere possitis, rem gestam vobis dum breviter expono, quæso diligenter attendite. Cic. pro Mil.

Id quo facilius facere possitis, dabo operam ut à principio res quemadmodum gesta ac contracta sit, cognoscatis———— Cic. pro Quintio.

Hujus difficultatis fontem ut aperire, & ipsa adyta penetrare possimus, paulo altius res repetenda est. Morin. exer.

Primum ego officium scriptoris existimo, titulum suum legat, atque identidem interroget se, quod cœperit

petit ſcribere, ſciatque ſi materiæ immoratur, non eſſe longum: longiſſimum, ſi aliquid accerſit atque attrahit.

Proponendi & Partiendi.

Nigr. UT videam potius quæ dicam, quam quomodo dicam. Quare cum hujus difficultatis expediundæ una videatur & ſimplex via, ut pauca dicam; orationi meæ eam hodie ſtatuam legem, ut unius tantum aut alterius coercita cancellis, &c.

Cic. pro lege Manilia. Primum mihi videtur de genere belli; deinde de magnitudine; tum de imperatore deligendo, dicendum.

Pro Sextio. Sed quoniam ſingulis criminibus cæteri reſponderunt, dicam ego de omni ſtatu P. Sextii, de genere vitæ, de natura, de moribus, de incredibili amore in bonos, de ſtudio conſervandæ ſalutis communis, atq; otii; contendamq; ſi modo id conſequi potero, ut in hac confuſa atque univerſa defenſione nihil à me quod ad veſtram quæſtionem, nihil quod ad reum, nihil quod ad Rempub. pertineat, prætermiſſum eſſe videatur.

Philippic. 7. Cur igitur pacem nolo? quia turpis eſt; quia periculoſa; quia eſſe non poteſt: quæ tria dum expono, peto a vobis P.C. ut eadem benignitate qua ſoletis, verba mea audiatis.

Cic. pro Quintio. Et me facile veſtra exiſtimatione revocabitis, ſi extra hos cancellos egredi conabor, quos mihi ipſe circundedi.

Continuandi formulæ.

IN ſingulis rebus materies eſt ejuſmodi, ut dies ſingulos poſſis conſumere.

Cic. pro Ro. Amer. Hæc ſi haberet in cauſa, tempus hercule citius quam oratio deficeret.

De quo ſi paulo altius ordiri ac repetere memoriam religionis videbor, ignoſcite: rei magnitudo me breviter perſtringere atrocitatem criminis non ſinit.

Turn. 11. Profecto (Auditores) quod homini per loca dumetis ac ſpinetis undique horreſcentia facienti iter accidit, ut dum ſinuoſiori ſe dumo explicat, aſperiori ſpina implicetur: id mihi hodie in Lornando, uſu venit:

venit: in cujus singulis laudibus ita miracula nectuntur ex miraculis, ut, dum hinc miraculum fugio minus, inde in miraculum impingam majus.

Quod utinam mihi pro amplitudine auditorii prolixa suppeteret oratio, ac non hic maxime claudicaret, ubi me facundissimum cuperem.

Sed quid faciam? novam quandam patior ex copia difficultatem. Quid, inquam, faciam?

Quid in verba & rationes stylum torqueo? ipsam rem audi ——— Put. diatr. 2.

Sed quid? jamne seorsim sentientium copiæ in ditionem meam veniunt? an sumpta Ægide in pugnam eo, acrius præliaturus: &c. Ibid.

Quas ego omnes ausus contexere, prope mihi infinitum laborem prospicio, & ipsa cogitatione suscepti muneris fatigor; sed durandum est, quia cœpimus; & si viribus deficiamus, animo tamen perseverandum.

Sed par est, quæ paucis breviter ac strictim dicta sunt, pluribus copiosius ac planius explicare, ne in tanta rerum ubertate ac profluentia, disputantes de flumine eloquentiæ, sicci atque aridi videamur. Nigron. 4. or.

Quorum de crudelissima morte, &c. dicam, cum eum locum tractare cœpero & ita dicam, ut si me in ea querimonia quam sum habiturus de istius crudelitate & de civium R. indignissima morte non modo vires, verum etiam vita deficeret, id mihi præclarum & jucundum putem. Cic. 6. Verr.

Lineam hanc sequar, & necessaria magis quam curiosa subtilitate, pauca etiam quæ antiquitus tradita comperi, aut quæ inventione nova concepi, non per guttas ductim stillabo, sed impetu quodam effundam. Put. diatr. 2.

Quemadmodum ii, quos casus aliquis in gurgitem detulit, arbitrium amittunt sui, & aguntur violento raptu: ita ego vix pedem in divinis illis æternisque corporibus posui & velocissimo illo motu transferor, nec intra sermonis mei fines queo consistere. Num invitus? Si cum dispendio id fiat vestro, lubens desisto; si cum voluptate aliqua aut fructu, pergo. Nec tamen longius me adduci patiar, sed vim mihi ipse inferens, hic vela complicabo. Ibid.

Quid nunc agam, cum jam tot horas de uno genere, ac de istius nefaria crudelitate dicam? cum prope omnem vim verborum, ejusmodi quæ scelere istius sunt digna, aliis in rebus contempserim; neque hoc providerim ut varietate criminum vos attentus tenerem; Cic. 6. Ver.

rem quem ad modum de tantâ re dicam? opinor unus modus atque ratio est. Rem in medio ponam, quæ tantum habet ipsa gravitatis, ut neq; mea, quæ nulla est, neque cujusquam ad inflammandos vestros animos eloquentia requiratur.

Plin. paneg. ad Trajanum. Sed quid singula consector & colligo? quasi vero aut oratione complecti, aut memoria consequi possim, quæ vos, P.C. ne qua interciperet oblivio, & in publica acta mittenda, & in ære incidenda censuistis.

Put. 5. diatr. An respiro & quiesco? imo vero lorum capio, & instructam hanc incendo trigam, ut pauxillulum hoc, quod superest, pulveris emensus curriculo ad metam pervehar.

Verum cum versor in illo stadio, quod perangustis inclusum regionibus non finit orationem, veluti equum, excurrere libere & ad metam præfinito redire, contineor, quasi contractis habenis intra circum, ut in his & studii & temporis angustiis plurimum videar dixisse, si id quod dicit C. addam, &c.

Quod siqua caligo meis verbis offusa impediat, quò minùs clarè intelligar, illa oppositu quasi quodam solis facile dejicietur, si mecum cogitaveritis.

Put. 2. diatr. Hoc etiam addo, & velut auctarium huic capiti constituo.

Transeundi Formulæ.

Cic. pro Cœlio. NOn me hæc movent, quæ perspicuè falsi sunt, &c. Sed hæc omittam: ad illa quæ me magis moverunt, respondebo.

Cic. 3. de or. Verum, si placet, quoniam hæc satis, spero vobis quidem, certe majoribus molesta & putida videri, ad reliqua aliquanto odiosiora pergamus.

Ibid. Nunc ad reliqua progrediar, neque ad meum munus pensumque revocabo.

Pro Rosc. Amer. Etenim quoniam fidem magistri cognôstis; cognoscite nunc discipuli æquitatem.

Pro Cœlio. Sed quoniam emersisse jam è vadis, & scopulos prætervecta videtur oratio mea, perfacilis mihi reliquus cursus ostenditur.

Turn. 15. Sed texo ut nimis brevem pro rebus, sic pro tempore nimis longam orationem.

Quare ut res sequantur tempus, in alteram veri bonique Episcopi notam, orationis meæ rivulus est derivandus ————

Sed in hanc sententiam cum multa habeam dicere, non

non abutar hac patientia vestra, qua me attentissimis animis, summa benevolentia attendistis: veniam itaque ad ———

Accipe nunc aliud ejus facinus nobile, & multis locis sæpe commemoratum, & ejusmodi, ut in uno omnia maleficia inesse videantur; invenietis id facinus natum à cupiditate, auctum per stuprum, crudelitate perfectum & conclusum. 3: Verrin.

Plura de illo Archipirata dixi quam volui, & tamen ea quæ certissima sunt hujus criminis argumenta prætermisi. Cic. Verrin.

Nihil addi jam videatur [Judices] ad hanc improbitatem, amentiam, crudelitatemque posse; & recte videtur: nam si cum aliorum improbitate certat, longe omnes multumque superabit: sed si secum ipse certat; id agit ut semper superius suum facinus novo scelere vincat.

Nimium diu nos in procinctu: quin coronas sumimus, & Musæum hoc auspicamur certamen? Put. Diatr.

Vos P.& T. memoria ac religione complector, qui animadverto fore, ut pondere laudis quam meruistis, obrutus, magis imbecillitatem ingenii mei detegam, quam vestram virtutem, sicut par est, repræsentem. Nolo commovere dolorem vulnera retractando, & quæ visu tristia, sensu molesta, perpessu difficilia fuerunt, ea duriora & acerbiora facere commemorando. Nigr. 50 or.

Hactenus de principe, quæ sequuntur de monstro dicenda. Suetonius Calig.

Nam ut reliqua, quæ multa sunt, quæ magna sunt, &c.

Bene egissent Athenienses cum Miltiade, si eum post 309 millia Persarum Marathone devicta in exilium misissent, ac non, &c. Valer. Max. lib. 5. 3 c.

Sed ut omisso principio, rem ipsam aggrediar, &c. Sen. 9. ep. 5.

Hactenus in te prædicata sunt dona fatorum: nunc ad ea proferamus gradum quæ tibi debes. Pacat. pan. ad Theod.

Sed quod facere, magnas urbes ingressi, solemus, ut primum sacras sedes, & dicata summo numini delubra visamus, tum fora atque gymnasia, & pro suis extenta porticibus ambulacra & claustra miremur: ita in laudibus tuis sanctos palatii ritus, & priscis æquanda ceremoniis instituta venerati, gradum ad illa proferimus quæ in medio constituta ad publicos usus facientia, non partim, sed in commune conducunt, nec parietibus, sed orbe clauduntur, nec tecto, sed cœlo operiuntur. Idem.

Sed jam tempus est in Latium de Græcia demigrare. Apul. de D. Socrat.

Ibid. Missum igitur hunc locum faciam, in quo non mihi quidem tantum, sed ne Platoni quidem meo quiverunt ulla verba pro rei amplitudine suppetere. Quid igitur faciam in rebus mediocritatem meam superantibus? receptui canam, tandemque orationem de cœlo in terram devocabo.

Apul. Apol. Ne is qui sedulo laboro, ut nequid maculæ, aut inhonestamenti in me admittam, videar cuipiam, si quid ex frivolis prætereo, id agnovisse potius quam contempsisse.

Sed jam tandem in gradum redeamus, extra lineas oleasque aliquantulum exspatiari.

Sed quid opus pluribus? Sit jam hujus loci finis.

Exposui breviter: ac de his jam satis.

Audivistis hactenus magna, sed audietis majora.

Sed hæc, de re; nunc de te reliquum est ut dicamus.

Verum de his plus satis.

Sed mittamus hæc.

De his jam satis disputatum, vel dictum.

Quid his immoror?

Sequitur ut paucis agamus.

Restat pars altera.

Ad alteram jam partem accedamus.

Sed de his diximus multa, & alibi dicemus.

Hactenus mihi tractasse videor.

Abrumpendi Formulæ.

Sed vereor ne ingeniis vestris videar diffidere, si de tam perspicuis rebus diutius dixeram.

Me vero temporis angustiis exclusum perspicio.

Quorum non est nunc narrandi locus.

Nimium multa de re minime dubia loquor; hoc tamen dico, non modo si, &c. sed nisi, &c.

Dies me jam deficiet, si quæ dici in eam sententiam possunt, coner exprimere.

Ac ne plura, quæ sunt pæne innumerabilia, consecter, comprehendam brevi; sic enim statuo.

Immensa oratio est: nam me dies, vox, latera deficiant, si hoc nunc vociferari velim, quam miserum indignumque sit, &c.

Neque ego nunc istius facta omnia numerare conor, neque opus est, nec fieri ullo modo potest.

Cic. 5. Ver. Non obtundam diutius aures vestras, Jamdudum vereor ne oratio mea aliena à judiciorum ratione & quotidiana

quotidiana dicendi consuetudine esse videatur; hoc dico, &c. si vero ———

Invitus in hac parte orationis, Quirites, moror. Sic enim agere debent, qui, &c.

Itaque succumbam oneri, neque aggrediar narrare quæ differendo minora vero facio.

Videtis quam multas laudes in quam brevem complicationem conjecerim.

In singulis enim si hæreret oratio mea, ita multa sunt & magna, ut me vox potius quam verbum, latus quam res dicentem deficeret.

Sed intelligo, Auditores, me in hoc crimine pro re pauca, pro vestra prudentia satis, pro tempore nimis etiam multa dixisse.

De qua quia brevius mihi dicendum est, quam tanta res dici possit; peto à vobis, ne rerum pulcherrimarum magnitudinem ex mea oratione potius quam ex rerum pondere æstimetis.

Argumentum suadet, Auditorium urget; obsequar, & quam quisque in omni materia poscit, dabo brevitatem. Putean. Laconism.

Verum his de rebus non necesse habeo dicere ea quæ me P.Q. cupit commemorare: tametsi causa postulat, tamen quia postulat, non flagitat, præteribo. Cic. pro Quintio.

Verum ista lubens tacitus prætereo, meque intra tuta silentii præmia tenebo: accepi enim non minus interdum oratorium esse, tacere quam dicere. Plin. 7. el. 6. ep.

In stupris vero & flagitiis nefarias ejus libidines commemorare pudore deterreor. Divinatio in Verrem. Val. Max. l. 8. cap. 11.

Sed ista malui silentio obducere quam eloquio qualicunque proferre; Timanthem imitatus, qui luctuosum immolatæ Iphigeniæ sacrificium in tabula repræsentaturus, cum Calchanta tristem, mæstum Ulyssem, clamantem Ajacem, lamentantem Menelaum circa aram statuisset; caput Agamemnonis velo involvit, summi mœroris acerbitatem arte exprimi non posse confessus.

Omnia præteribo quæ mihi turpia dictu videbuntur: neque solum quid istum audire, verum etiam quid me deceat dicere, considerabo. Verrin.

Hic nolite expectare dum ego hoc crimen agam ostiatim. 5. Ver.

Ex his viris quorum exempla persequi nec omnes volumus, nec omnes debemus. Turn. 10.

Melius vobis, levius mihi, satis rei, virum purum aut sacerdotem levi quasi brachio transilire. 15. Or.

Non sequor hoc filum, iter illud varium & non Ibid.

istius temporis, quod circumscripsi orationi meæ.

Ibid. Rem late patentem ut substringam, suadet tempus, ratio, patientia vestra.

Lips. 2. ep. 2. cent. Sed diffundor, peccatum meum solenne cum ad te scribo: nunc emendo, & sileo, & te valere jubeo.

Put. Diatr. Amplius fusiusq; qui laudare velit, violet, qui defendere, traducat. Verborum lacinias & syrmata abesse ab hac veste fas sit, undas ab hoc rivo. De re tali optimus sanè sermo qui brevissimus.

Lips. ep. 2. c. Sed amor ponit me extra circum, quem hujus materiæ curro; verè curro, nam res quæ, &c. non sinunt calamum in singulis hærere.

Sen. 32. ep. Sed vereri debeo, ne tam longas epistolas pejus quam mortem oderis, itaque finem faciam.

Put. 1. Dia. Ne incautus sermonem hunc lente ducentem & abducentem sequar; subsisto & conquiesco.

Sen. 54. ep. Sed ne Epistolæ modum excedam, quæ non debet sinistram manum legentis implere, in aliam diem hanc litem cum dialecticis differam.

Nunc quia diligentiæ meæ augustia temporis obstat; cogimurque more Atheniensium ad Clepsydram dicere, moderabor ego.

Ne vaga aut libera nimis sit oratio mea, sed adductis habenis moveam in hoc gyro; quæ posita sunt in suspicionibus, de quibus, si cœpero dicere, pluribus verbis sit differendum, ea vestris ingeniis conjecturæque committo.

Sed ne longior faciat sermo fastidium; unum ex omnibus ejus officium, persequemur.

Macrob. 1. Sat. 24. c. Ita sibi certos sententiæ fines, & velut quædam pomœria effata posuerunt, ultra quæ egredi nefas, &c.

Put. Diatr. Verum ne mihi tandem vox; Vobis aures pari lassitudine fatiscant.

Pl. 1. ep. 3. 1. Igitur, eundem mihi cursum, eundem terminum statuo, idq; jam nunc apud te subsigno, ut, si me longius avehi videris, in jus voces ad hanc epistolam meam, & quiescere jubeas, cum inertiæ crimen effugero.

Put. Diatr. Nunc igitur manum de tabula: quia, Pindari calculo, Justam ad causam tria verba sufficient.

2. l. Pl. epist. Magnitudo rei longam orationem fortasse desiderat; conjunctio vero nostrorum animorum brevitate contenta est.

Apul. de Deo Socrat. Proinde in vestra manu situm est nostra vela sinuare, & mittere; ne pendula, neve flaccida, neve restricta, neve caperata sint.

Florus in prologo. Tamen quia ipsa obstat magnitudo, rerumque diversitas faciem intentionis abrumpit; faciam quod

solent

ſolent qui terrarum ſitus pingunt; in brevi quaſi tabella totam ejus imaginem amplectar.

Sed parco nominibus viventium, veniet eorum laudi ſuum tempus; ad poſteros enim virtus durabit, non perveniet invidia.

Ne longum loquar, aut obvia referam, &c.

His, atrocioribuſque [credo] aliis quæ preſens rerum indignitas haudquaquam relatu ſcriptoribus facilia ſubjicit, memoratis.

Confirmandi.

QUod ne affirmem potius, quam probem, &c. *Macrob. 5. Sat. 1, cap. Suar. Annal. Plaut. Menechm.*

Sed ne videar uno aut levi tibicine hoc munimentum fulcire velle, argumenta inſuper dabimus, rationes, teſtes non ſemodio aut modio, ſed toto horreo.

Quam ego rem argumentis, non multis ſed probis validiſque probatum eo.

Verbis tam diſertis, rationibus tam claris confirmata, ut non atramento, ſed Solis radio exarata videantur.

Ne tamen maceriam congeſſiſſe dicar, aut etiam arenam ſine calce; primum ponam Naturæ fundamina, deinde, Rationis Statuam, columnas, tabulata inſuper extendam Legum, contignationes denique inſternam Teſtium fide digniſſimorum.

Non pectines Solis ſuſpendo; neque enim Lamiæ turres extruo: ſed arcem munitiſſimam fortiſſimis inſtruo propugnatoribus.

Neque enim Velites emittam Opinionum, ſed in aciem & juſtum prælium educam validiſſimarum Rationum Haſtatos, rerum certiſſimarum Principes, locupletiſſimæ fidei Triarios.

Non fumum vendo, nec fucum facio: verum ipſam rem Naturæ voce promulgatam, jure gentium ſancitam, uſu deniq; & conſuetudine firmatam adfero.

Citandi exempla.

PLurima ſunt & obvia exempla.

Exempla ſi quærantur illuſtria virorum——

Exemplorum pleni libri, plenæ memoriæ——

Tractantur autem plerumque à ſimili, diſſimili, contrario, majori, minori, pare; nec non per optationem, præteritionem, Apoſtrophen; citationis formam, comparationem, &c.

Exemplorum nullum illustrius, quam illud Thaletis.

Inter multa præclara facinora alia, nihil clarius quam quod———

Atque ne hæc obscura & nuda videantur sine exemplorum appositione, videte quæso———

Quoniam vero jure id fieri videtur, quod exemplo fit———

Quam quidem rem probe intellexisse & rectâ reputasse via mihi videntur, qui———

Pristinam veritatis faciem Historia prisca retegit: huc provoco.

Lubetne à familiari exemplo diffusum præcepti usum discere?

Strictum & rotundo agmine.

Apul. apol. Eadem enim est paupertas apud Græcos in Aristide justa, in Phocione benigna, in Epaminonda strenua, in Socrate sapiens, in Homero diserta. Eadem Paupertas etiam populo Romano imperium à primordio fundavit: proq; eo in hodiernum Diis immortalibus (Apud. apol.) simpuvio & catino fictile sacrificat. Quod si modo judices de causâ ista sederent C. Fabricius, Cn. Scipio, Manlius Curius, quorum si Poplicola regum exactor, & Agrippa populi reconciliator, quorum———

Quid? dolemus viros nobiles, in itinere tardatos? Echeneis hæc remorata est. Dolemus duces in acie desertos? surdus ille coluber prodidit: dolemus summos imperatores è medio sublatos? vipera vi & dolo sustulit.

Put. diatr. Non ego obsoletam & intermortuam jam olim consuetudinem è ruderibus atque tumulo ad lucem & vitam revoco: sed viventem etiam nunc & vigentem exemplo meliorum cito.

Non referam tibi Socratem, Chrysippum, Zenonem & cæteros, magnos quidem viros; majores tamen, quia in laudem vetustorum invidia non obstat.

Niger. 14. Pythagoras mihi primus è memoria in linguam venit, Italiæ splendor clarissimus.

Put. diatr. 7. Cato, virtutum ille viva imago.

Put. diatr. 6. Quod ad mores indolemque, quid justius? quid sanctius, in omni antiquitate? Virtus ipsa domicilium Lacedæmone habuit: & consensu quodam in laudes masculi populi conspirasse Scriptores fere omnes videntur.

Severus Imperator gravis, & vir nominis sui.

Senec. ep. Paulo ante Demetrium retuli: quem mihi videtur rerum natura nostris retulisse temporibus, ut ostenderet

ret nec illum à nobis corrumpi, nec nos ab illo corripi posse. Virum exactæ, &c.

Hæreo in exemplo: ac nescio profecto, Indumne potius an Macedonem admirer? ille bello victus, hic sermone: ille mora, hic momento, &c. Put. diat. 7.

Prodeat Pericles ille, cujus fulgura, toniruta, fulmina in concione visa & audita metuerunt Athenæ; cujus leporem in ore sessitantem admirabuntur; cujus aculeos in animis auditorum relictos sentiebant. Nigr.

Testimonia citandi.

NEque mihi difficile erit, neq; vobis, uti spero molestum, si auxiliares Elogiorum copias conscripsero, eduxeroque.

Hæc ita clara, ita explorata sunt, ut frustra sit, qui testium nubem in fidem vocaverit.

Ne forte vana ista aut vilia videantur autoritate & fide destituta, prodite huc legislator Solon, divine Plato, naturæ rimator Stagirita, tuque eloquentiæ pater Cicero, *Merito cui doctior orbis Submissis defert fascibus imperium.*

Cujus verba in præsidium advoco.

Habete testem non passis solutisque verbis, sed numerorum vinculis sensa stringentem gravia.

Nec dissentiunt à me prudentes: Plato mihi præit, sequitur Arist.————

Ad veteres provoco, & Antiquitatis magnum illud & venerabile tribunal.

Quod poeta his versibus depinxit.

Aureum, facetum, & verum Bionis illud———

Exosculor illam vatis non vani sententiam.

Dignissima est aureis inscribi literis, menti commendanda penitus, & sæpe memoria retractanda illa M. C. sententia.

Quod effatum Ammonio, Dodonæo, Delphico, & alio quovis oraculo verius, protulit C.

Ad rem, & apposite Tullius.

Nec vates ille vanus qui cecinit.

Decumanus est ille Philosophi locus.

Præclare illa vox & præclaro viro dignissima.

Plinius à me stat & fidem facit.

Oraculi pondus & instar habet illud Socratis.

Idque amplissima Taciti censura.

Cum Catone & dico & sentio.

Seneca paucis verbis & vere.

A Xenophontis ore aureo purum putum illud aurum accipite.

Huc vero respexisse videtur Homerus ———

Hic vero audiendus Cicero.

Solonis quidem sapientis grave est illud elogium.

Non injuria exclamat ille.

Livius breviter & cogitatè scripsit.

Doctissimum rerum vatem L. si astricta aure audiamus, ecce vobis certum solidumque sententiæ nostræ firmamentum: versus ejus est ———

Judicio meo suffragatur Philosophus: Hujus rei locupletissimus testis est ———

Atque huic opinioni adstipulatur Seneca.

Quocunque me oculis & cogitatione convertero, sive judicium vetustatis, sive lumen rationis, sive honestatis decus, nostræ sententiæ serviunt & suffragantur omnia.

Ad Patres si quando licebit, accedere, confectum est prælium; tam sunt nostri, quam ———

Theatrum universitatis rerum ponamus ob oculos, quicquid est uspiam peragremus, omnia nobis argumentum suppeditant.

Egregii sunt Euripidis versus, quibus apud A.Gel. Chrysippus detestatur cupediarum indagines.

Audiatur antiquitas. & quod nos alteri suspecti non possumus, illud omnium seculorum veneranda canities decidat arbitrio.

Prodeant Duumviri raræ elegantiæ, priscæ doctrinæ, veræ virtutis.

Non temere igitur dictum, si Hesiodo credimus.

Ideo Plato prudenter monet.

Diserte & apposite canit ille vates.

Hoc verum esse testatur Catonis illa præclara sententia.

Exsurge præco, fac populo audientiam, citato testimonium illius naturæ à secretis, magni illius scribæ Naturæ, Plinii.

Audite illud Virgilii. Aureum est illud Aristotelis dictum.

Niger. or. 5.

Prohibent hoc subsidia literarum, quæ sunt altrices laudum, educatrices gloriæ, famæ nutrices, antiquitatis testes, memoriæ custodes & immortalitatis conservatrices, quarum beneficio pleni sunt libri poetarum, plenæ laudationes oratorum, plena historicorum monumenta, laudibus eloquentium, &c.

Quare bene sciteque præcipit Philosophus ille haud Vanus.

Illud ſapientiæ ſine luminibus venerandum lumen, Democritus.

Herodotus, Lac Muſarum.

Thucydides Oculus verecundiæ.

Homerus, Poetarum antiquiſſimus; quem ſeptem urbes ſibi vendicarunt; Phœbus ille Poetarum, cujus tempora incerta, verba certiſſima. Qui Multa animo vidit, lumine cæcus erat.

Ἄριστος καὶ θειότατος τῶν ποιητῶν. Sic enim Homerum appellat Socrates in Ione Platonis.

Homerum quidem oſtentaſſe iter: ipſum autem aberraſſe ſine fræno.

Homeri muſam appellabat Mulierem aulicam; nullius enim pudere eam nutricem inſanæ ſapientiæ.

Virgilius: qui cantu Muſas, Phœbumque æquavit honore.

Latinus Homerus: Mantuanus ille vates: Poetarum Plato.

Cujus terga omnes poetas ſpectare notum eſt, ipſum eſſe extra metas.

Poetarum princeps: Conatus ultimus Muſarum.

Virgilii Muſa, Matrona.

Heſiodus, Divino afflatu Poeta verus: Aſcræus ille ſenex.

Horatius: Numeroſus ille Horatius: Latinus Pindarus, Lyricorum princeps, Venuſinus ille vates: λόγου καὶ φθόγγου κρείττων. Romanæ fidicen lyræ.

Plato: Princeps ingenii & doctrinæ: Ille Philoſophiam de cœlo devocavit: Non ſolum intelligendi, ſed etiam dicendi graviſſimus author. Divinus ille philoſophus.

At Plato, Ciceroni Deus in philoſophia, palmam tulit. Is orationem ſpeculum mentis nuncupavit. Quis tibi Plato pulcherrimam hanc cogitationem immiſit? Quam ſublimè contemplans vim orationis, animus tuus aſcenderat, cum hanc palmarem protuliſti ſententiam? Tetigiſti rem non acu, quod dici ſolet, ſed acie, ſed acumine mentis. Nigr. or. 1.

Seneca: Latinorum philoſophus: Præſtantiſſimus animorum medicus: Optimus magiſter peſſimi illius Neronis.

De ſuo ævo loquatur Seneca, noſtrumq; ſugillet. Quid Romanæ porticus Zeno præcipiat, audi. Lubet ipſius verbis Senecæ proferre ſententiam.

Livius: Mare tranquillum.

Quid.

Quid *Lucretius*, versu poeta, re philosophus?

Demosthenes: Frequens & magnus auditor Platonis: quo nec Athenæ magis Atticæ fuerant:

————quem mirabuntur Athenæ
Torrentem, & pleni moderantem fræna Theatri.

Græcorum oratorum lex, & norma bene dicendi.

Qui unus inter omnes emicuit omni dicendi genere.

Cicero: exundans ille eloquentiæ fons. Perpetuus orationis Dictator.

Quasi Deus Oratorum: ποταμὸς χρυσοῖο ῥέοντος.

Ἀνὴρ λόγιος καὶ φιλόπατρις. Flos illibatus populi, Suadæque medulla.

In quem natura omnes vires effudit: Anima eloquentiæ. Parens eloquentiæ.

Longe omnium qui scripserunt aut locuti sunt, copia dicendi & gravitate princeps.

Disertissimus omnium Romuli nepotum.

Isocrates: Eloquentissimus juxta & sapientissimus scriptor.

Ex cujus ludo tanquam ex equo Trojano innumeri principes exierunt.

Qui verbis solutis numeros primus adjunxit.

Aristoteles: Venator Philosophiæ maximus. Naturæ interpres.

Atlas ille Philosophiæ. Philosophorum oculus.

Peripateticorum princeps. Inambulantis scholæ Dictator.

Humanæ sapientiæ promicondus ille, Ὁ τῆς φύσεως θαῦμα.

Cato: qui cum vitiis————Romanorum, bella gessit.

Viva & expressa virtutis Imago.

De Longino Eunapius. Ἔμψυχος ille βιβλιοθήκη καὶ περιπατοῦν μουσεῖον.

Plutarchus: Qui summam Philosophiæ scientiam cum historiarum eloquentia conjunxit.

Plautus. Decima illa Musa Plautus.

Qui inter comicos familiam ducit.

Cujus verbis Musæ uterentur, si Latinè loquerentur.

Audite noveno choro fratrem additum, jocorum patrem, risuum, facetiarum.

Objiciendi & Confutandi.

FAta mihi opponis? futilis hic aries, Langi, & qui Stoicorum nervis dirigitur parum firmis: libere dico, & illa ego ſperno & Parcas; & cum Plautino milite, totum hoc anile agmen, uno ſpiritu difflaverim, ut folia ventus. Lipſ. conſt.

Quæ objicis, Sibyllæ quaſi folia ſunt, flatuq; rationis cito diſpelluntur.

Scire prius aveo quid ingenioſa hic ubertas potuerit, quos aggeres, puteos, vineas in mœnia noſtra egerit. Put. diatr. 7.

Quod vero objicis inſtar Achilleæ Panopliæ, nec hilum habet nec micam bonæ frugis.

Reclamat hic & tumultuatur adverſarius, argumentum hoc non ſecus ac Ajacis ſeptemplicem clypeum objiciens, aut Gorgonis caput intentans. Morin, exer.

His te literis, Homo audaciſſime atque amentiſſime, quaſi Bellerophonteis jugulatum non ſentis?

Annon vides, quam miſerabiliter teipſum per caput & pedes in præceps dederis? Salmaſ. in Cerenetium.

Calumniæ, ſtrophæ, convicia, maledicta, circulatricis linguæ probra, tota denique proluvies oris impuri, &c. Idem.

Quod vero in extrema oratione, quaſi tuo jure ſumpſiſti, Oratorem in omnis ſermonis diſputatione copioſiſſime poſſe verſari, id, niſi hic in tuo regno eſſemus, non tuliſſem, multiſque præeſſent, qui aut interdicto tecum contenderent, aut te ex jure manu conſertum vocarent, quod in alienas poſſeſſiones tam temere irruiſſes. Agerent enim tecum lege, primum Pythagorei omnes atque Democritici, cæterique in ſuo genere Phyſici, vindicarentque. Cic. de Or.

Pectines ſunt iſti Solis, turres Lamiæ, funes ex arena. E. Suar.

In quibus omnibus ne una gutta eſt ſenſus veri aut cordatæ ſententiæ.

Nam ut arietem, cujus vi, & impetu maxime contendunt hoc nobile Morum ædificium diruere, verbo repellam.

Oberras uſque eadem chorda, quod de luſcinia Lacon, Vox es, & præterea nihil.

Impetus & malleolos hujus objectionis retundere in promptu eſt, in proclivi, facile. Lipſ. adverſ. Dialogiſt.

Om-

Tilen. Omnia conquisivisti lenocinia, omnia seplasiariorum myrothecia profudisti, ut putida rancidi dogmatis salsamenta tanquam papavere ac sesamo sparsa nauseanti stomacho commendes: sed frustra: nam----

Ibid. Aheneo bonæ tam conscientiæ quam causæ muro fretum, bruta Ætneorum fulmina & Claudiana tonitrua non tangunt, certè non frangunt.

Virg. 6. Æn. *Demens, qui nimbos & non imitabile fulmen*
Ære, & cornipedum cursu simularat equorum:
At pater omnipotens densa inter nubila telum
Contorsit [non ille faces, nec fumea tædis
Lumina] præcipitemque immani turbine adegit.

Quod argumentum quia non ex Tripode, sed ex anicularum Trivio [quod in proverbio dicitur] acceptum est——

Morin. exer. Hoc effugium unicum est, quod cum aliqua veritatis specie hujus argumenti aciem possit obtundere; quam tamen elumbe sit & plumbeum telum, cernite————

Ibid. Vires argumenti non eludere modo, sed elidere aggredior.

Macrob. Sat. 7. 14. Sed quid laboramus opinionem sic inanem verbis verberare, cum ipsa rei vanitas se refellat?

Nigr. 7. Or. Bona verba, quæso. Sedatis agamus animis; viam sapientum consignatam vestigiis teramus; non affectu aut opinione de curriculo majorum devii.

Tertul. En cor Zenodoti, en jecur Cratetis!

Apol. c. 8. Qui ista credis de homine, potes & facere: qui non potes facere, non debes credere.

Put. 9. diatr. Difficultas nimirum obstat, remoramq; facit. Ego tollam; cursumq; universum facilem & expeditum reddam, levi quodam diverticulo sive flexu; nec in transversum abire penitus est animus.

Sed erroris cubile deprehendi; novi locum in quo se jactent; adverto diverticulum, quo se recipiant---

Plut. apoph. Cum in picta tabula quidam videret Lacones ab Atheniensibus interfici, &, O fortes, exclamaret, Athenienses! superveniens forte Lacon, In tabula, inquit, ita tabula hæc te fortem ostentat, sed picta; colores tandem tollamus aut velum, videamusque quis pinxerit leonem.

Arist. 1. Top. 8. & Eth. 1. ad Eudem. Duplices sunt opiniones, quædam habent aliquid stabilitatis, nec sunt examinandæ; quædam adeo sunt absurdæ & ridiculæ ut sua sponte evanescant; tales itaque non opus habent refutatione, sed potius castigatione & reprehensione.

Cic. 5. Tusc. Justin. l. 2. de Scythis. Memor itaque cum servis præliandum, verbera in aciem,

aciem, non arma adferenda duxi ; omiſſo itaque ferro, virgas ac flagella paro. Reſpice ad hæc.

Sit ingenioſus, ſit eloquens, ſit exercitatus, ſit omnium librorum helluo ; tamen aridus appareat & balbus neceſſe eſt, cum hæc tam ἀδύνατα ſuſtinebit. Campian. 5. Rat.

Scitum eſt inter cæcos luſcum regnare poſſe. Apud rudes ſæpe valet fucata diſputatio, quam ſchola Philoſophorum exſibilat. Rat. 9.

Eccum quos gyros, quas rotas fabricat nugator hic verborum, atque ſophiſmatum architectus ? neſcio cui formidoloſus eſſe queat, moleſtus erit fortaſſe ; moleſtiam prudentia veſtra ſublevabit, formidinem res eripuit.

Qui ſic agunt, nonne ſe produnt ? nonne facilè refutantur ? Nonne in conſeſſu talium virorum tenentur, ac minimo negotio conſtringuntur ? Ibid.

Videbitis fore, ut milites iſtos qui poſt principia latent, in ſolem, pulverem, & aciem è ſuis umbraculis evocatos, non meis viribus, ſed valentiſſima cauſa & certiſſima veritate debilitem. Rat. 2.

Fumulos hoſce, ad veritatis lucem ubi ventum erit, minime laborioſum erit diſpellere.

Origines cyclicorum fundamenta una oratione tanquam machina (ariete) ita commovit, altera tanquam fulmine ita labefactavit ; &c.

Punctim ferit ſæpius quam cæſim, &c. quoties repetit ictum (repetit autem ſæpe) toties adverſarium de gradu deturbat : non terret tantum cum fulgurat ſed munimenta hoſtis disjicit. Nigr.

Hi motus animorum atque hæc certamina tanta
Pulveris exigui jactu compreſſa quieſcunt. Virg. 4. Georg.

Proſiliat nunc aliquis factionis adverſæ magiſtellus, attollat ſupercilia, ſuſpendat naſum, frontem perfricet, quos ille ludos, quos jocos dabit ? Camp. 4. Rat.

Cur non prodeunt adverſarii, ut eos palam refellant, in quos ranunculi coaxant è cavernulis ? Ibid.

Sed fremas & ſævias quantum libet ; manebit in unitate Eccleſia, &c. Turn. Or.

In anginam ego nunc me velim verti ut veneficæ illi fauces prehendam, atq; enecem ſceleſtam ſtimulatricem. Plaut. Muſtell.

Grunniant gulones, gumiæ noſtri, quique ætatem inter fercula conterunt ; non audio. Put. 1. diatr.

Levia & infima, quibus ludas magis quam lædas ; quæ rumpantur & recidant ad primum ſtatim contactum contuitumque ſtrictæ frameæ orationis : quare ſic repugno. Ibid.

Quid

Ibid. Quid ais? Satisne firmum hoc tibi, quisquis es, in rem nostram videtur? an à teipso patrocinium, adversarie, petam?

Diatr. 7. Eloquii tui machinas dejicere repentino nimbo propositum mihi non est; inspicere potius & examinare an validæ per se & expugnando sint, &c.

Ibid. Quid tu vero? veteres nobis, an novos libros revolvis? Si novos; nulla authoritate convellimur: si veteres; loca & verba profer, uti moveamur: in hac ipsa oratione tua, Platonem, Isocratem, Hesiodum, video, & tamen quæro prodeant ipsi, & vocis suffragia coram ponderentur; tuis verbis Plato probat, Isocrates negat, Hesiodus refert: quid si neque probet, neque neget, neque referat? *Semper oculatæ sunt manus nostræ, credunt quod vident, &c.*

12. Diatr. Quæ in singulos effundis, inspiciam obiter, & verborum acrimoniam in os autoris retorquebo.

Ibid. Quid igitur? nodum stringam; obelisco lychnum inferam, veru & lucerna utar. Nam detegenda hæc malitia est, & simul confodienda.

Ibid. Hæc linea premenda erat. Tu omissa hypera pedem sectaris, & laciniam nescio quam apprehendis: fallaci stylo oppugnas quod concessum est, & extra causam esse potest.

Ibid. Enim vero, ut aliquid ageres, agere hic nihil debuisti, vel, ne otiosus esses in tuo choro occupari. Nunc ingenii tui septa transilire voluisti, & de curru delapsus es.

Ibid. Quia nullo ingenio extorquere à pertinaciæ fomite ignem potes, verborum fumo & fuligine molestus es, & rerum lucem involvis.

Diatr. 7. Caput tollet pressum inani quadam argumentorum mole, non oppressum: molem enim magis sentio quam pondus; & verborum insidias potius quam vires. Quid mirum? Sic munita rationibus stetit causa nostra, ut nisi dolo ingenioque tentari non potuerit.

Claudendi.

Diogenes ad Mindios; Claudite portas, O Mindii, ne per amplas portas excurrat oppidulum.

Sen. citat. 7. l. Benef. 1. c. Bonum, mi Liberalis, habeas animum: In manibus terræ; non hic te carmine longo, Atq; per ambages & longa exorsa tenebo.

Turn. l. or. Quare eloquentiæ amorem, quasi quendam igniculum, in vestris hodie animis excitarem, nisi è dignitate

tate eloquentiæ putarem non esse, vel tam pulchræ Virgini ambire procos, vel tam potenti dominæ aspectatores conciliare.

Habetis sermonem bene longum hominis utinam non impudentis, illud quidem certe, non nimis verecundi, qui quidem cum te, Catule, tum etiam L. Crasso audiente, de dicendi ratione tam multa dixerim. Cic. 2. de Or.

His autem rebus Sol me ille admonuit, ut brevior essem; qui ipse jam præcipitans, me quoque hæc præcipitem pene evolvere cogit. 3. de Or.

Nec cum Plauto, Jovis magni causa, plausum emendicare statui. Plaut. amph.

Reliqua quæ, &c. si persequerer, non deesset oratio, deessent latera, quibus exclamarem, adeo, &c. O Deam Philosophiam! Turn. Or.

Sed finis sit: neque enim præ lacrymis jam loqui possum, & hic se lacrymis defendi vetat. Cic. pro Mil.

Sed ut unde orsa est in eodem terminetur oratio mea. Cic. pro Marcello.

Non possum, Auditores, pergere, altitudo mysterii superat meæ dictionis tenuitatem, quare non est cur pergam. Orationis igitur vela contraho; vos videritis, &c. utrum, &c. Turn. Or.

Sed dum unitatis rationem ardore probo, &c. non satis vestræ patientiæ consuluisse videar. Idem.

Sed videor non tam vestræ humanitatis quam meæ felicitatis rationem habuisse, qui dum, &c. sim persecutus, in meo gaudio explicando nimis me effuderim: orationi igitur meæ modum statuo, à Deo immortali precatus, ut, &c. Idem.

Quanta ergo? Non queo (Aud.) statuere nec volo dicere: reliquam utriusq; laudem malo venerari tacendo, quam dicendo imminuere. Id. 10. Or.

Quod utinam cum bono aliquo publico sit, voveo & omnia tibi fausta. Put. 62. Epist. l. 2.

De qua non plura dicam, ne vestræ benignitatis aures quæ longius quam statueram provexit orationem meam, diutius obtundam ingratus. Nigron. 1. Or.

Jam vero, ne in vestram humanitatem injuriosa longitudine peccet hæc oratio mea; demittam & complicabo vocis meæ flaccescentis velum, non intermisso benevolentiæ vestræ flatu, sed virium mearum tanquam spiritu deficiente, jaciam anchoram in media navigatione, ut nova paucis post diebus velificatione subeam portum disputationis inchoatæ, atque fidem oppignoratam liberem. Id. 2. Or. 4.

Sed

Turn. Or. Sed ut aliquando extremum habeat oratio mea, finem jam faciam, eo quidem libentius quod mihi vultus vestri, & isti in me oculorum intuitus, spem faciunt vobis causam esse probatam.

Idem. Videtis eò spectare orationem meam quò debent referri cogitationes, actiones, conatus omnes. Quo? non ad epulas, non ad honores,non ad Zelum. Quam rem expressi notam sacerdotis; hanc exprimite notam, sacerdotes. Quam rem explicavi perfectionem Christiani hominis, hanc explicate Christiani homines. Quam rem ostendi Confessoris summam,lauream Martyris; hanc ostendite summam, confessores, ut lauream consequamini Martyres,quam intuebitur terra, quod fuit confessoris, & stupebit cœlum quod est Martyris.

Quod si ego in his orationis tenebris aggrediar, non solum videar velle vestra abuti humanitate, sed meæ etiam tenuitatis penitus oblitus esse.

Quam ego vobis, Nobiliss. Fratres, gratulor & æternum voveo.

Auson. Paneg. Concludam orationem meam, piissime Auguste, sermonis magis fine quam gratiæ. Namq; illa perpetua est & spacio non transmeabit? terminum callis ignorat.

Nigr. 3. Or. Igitur finem dicendi faciam: præsertim, cum ex affectuum valle, in Capitolium Rationis ac Mentis ascendere parantem currum orationis meæ,quo pene triumphans invehitur eloquentia, temporis ad dicendum præscripti definitio, timorque satietatis vestræ sufflaminat ac detineat.

Rogandi & Petendi.

Senec. 2. Benef. 1. MOlestum verbum, onerosum, & demisso vultu dicendum, *Rogo, &c.*

Nulla res carius constat quam quæ precibus empta est.

Liv. Nam quod ad thesauros Gallicos attinet, rem suapte natura facilem, difficilem vestra interrogatio facit: cur enim quæritis quod scitis, cum quod in sinu vestro est, excuti jubetis potius quam ponatis?

Idem. Mihi quoque [quoniam respondi Himilconi, interrogare jus fasque est] velim seu Himilco seu Mago respondeat.

Sidon. ep. 5. lib. 3. Tribuere dignare votis suis, precibus meis, moribus tuis, ut ad soliditatem, *&c.* te patrocinante,proveniat.

Et

Et gratiam tuam tuique similium malo, quam jacto; magisque sum tantæ amicitiæ cupitor, quam gloriator: quoniam cupere nemo nisi qui verè putat, potest; potest vero quivis falsò gloriari. Apol. 3. Florid.

Itaq; C. Cæsar, sic tibi gratias ago, ut omnibus mē rebus à te non conservato solum, sed etiam ornato, tamen ad tua innumerabilia in me merita, quod fieri jam posse non arbitrabar, maximus hoc tuo facto cumulus accesserit. *Refertur & ad formam Gratias agendi.* Cic. pro Mar.

Precatus deinde, si divus, si diva esset, qui sibi præpetem misisset, volens propitius adesset. Livius.

Alterum responsum, salutem, victoriam, lucem & libertatem: alterum ominari horreo quæ ferat.

Extenderem preces, nisi & tu rogari diu nolles, & ego tota hac epistola fecissem. Rogat enim & quidem efficacissime, qui reddit causas rogandi. Plin. ep. 13. lib. 2.

Sed, amabo te, ita perpetuum fama te amet & virtus, ignosce. Lips. 2. cent. cent. 3. ep.

Benigne ad amicitiam provocas, & laudes adjungis: è quibus has vix agnosco, illam appeto pari tecum voto. Idem 5. ep. 2. cent.

Quousque & tibi & nobis invidebis, tibi maximam laudem, nobis voluptatem? Sine, per ora, &c. Plin. ep. 10. l. 2.

In summa, nostri facetias hominis, quas velim attendas, ne in bilem & amaritudinem vertat injuria, &c. Quanquam quid denunciationibus & quasi minis ago? quin potius, ut cœperam, rogo, oro des operam, ne ille se, quod validissime vereor, à me, ego me neglectum à te putem; dabis autem, si hoc perinde curæ est tibi, quam illud mihi. Plin. 6. l. 8. ep.

In fine orationis, præsides custodesque imperii Deos, ego consul pro rebus humanis, ac te præcipue, Capitoline Jupiter, precor ut beneficiis tuis faveas tantisque muneribus addas perpetuitatem. Audisti quæ malo principi precabamur, exaudi quæ pro dissimillimo optamus. Non te distringimus votis; non enim pacem, non concordiam, non securitatem, non opes oramus, non honores: simplex, cunctaque ista complexum, unum omnium votum est, Salus principis. Plin. paneg. ad Trajanum.

Injurium quippe est magnopere flagitare, quod speres, ne quod est voluntarium videatur extortum. Symmach. 36. ep. 1. l.

Gratias tibi agam propediem, Cic. id est, non dubito quin præstiturus sis quod peto. Voss. interp. Cic. 4. l. c. 9.

Gra-

Gratias Agendi & Debendi.

TIbi & ſummæ obſervantiæ & gratiſſimi animi officioſa ſtudia debere me ingenue fateor, & præſtiturum ſanctiſſime recipio.

Qui ſi vitam pro dignitate tua profundam, nullam partem videar tuorum erga me meritorum aſſecutus.

Cui nihil amplius in votis, quem ut ſummæ obſervantiæ, officii, ſtudii, & grati animi argumentum aliquod apud te relinquam teſtatum.

Plurimis me tibi officiis devinctum habes; habes (ita me Deus amet) & ad quævis pro virili alacrem.

Horat. ep. Cic. vid. Angl. l. 4. *Dignum præſtabo me etiam pro laude merentis.*

Maximas tibi omnes gratias agimus, C. Cæſar; majores etiam habemus.

Næ ego nequiter ingratus ſim, ſupraq; modum indignus, qui apud tantum Regem in ulla aut laude ſim aut gratia, ſi non cum ſummo obſequio atque obſervantia primam quamque occaſionem captavero teſtificandi, gratias animus meus quam multas habeat, quam plures debeat.

Apul. 3. flor. Qua digna oratione tam honorificam benignitatem tuam celebrem, qua remuneratione dicendi gloriam tui facti æquiparem, nondum hercle reperio. Sed quæram ſedulo & connitar.

Ibid. *Dum memor ipſe mei, dum ſpiritus hos regit artus.* Nam nunc impræſentiarum (neque enim diffitebor) lætitia facundiæ obſtrepit, & cogitatio voluptate impeditur, ac mens occupata delectatione mavult gaudere quam prædicare. Quid faciam? cupio gratus videri, ſed præ gaudio nondum mihi vacat gratias agere.

Ibid. Quinetiam univerſo ordini veſtro pro ampliſſimis erga me meritis quantas maximas poſſum gratias ago atque habeo.

Cic. pro Mar. Tantum apud me grati animi fidelis memoria valuit, ut nulla non modo cupiditate, ſed ne ſpe quidem prudens & ſciens tanquam ad interitum rerum voluntarium.

Plin. ep. 12. lib. 10. Cui referre gratiam parem nec audeo quidem quamvis maxime debeam.

Itaque ad vota confugio; Deoſque precor, ut iis quæ in me aſſidue confers, non indignus exiſtimer.

Sol-

Solvere se quod debebat; & adhuc debere quod solverit. Gratianus Imperator. Paneg. ad Gratianum.

O mentis aureæ dictum bracteatum! O de pectore candidissimo lactei sermonis alimoniam!

Accipe igitur & hos labores nostros C. C. animi grati erga liberalitatem tuam specimen. Majora & me debere & majestatem tuam decere, certo scio: sed in eo fastigio Deus Opt. Max. te collocavit ut animum benevolum ac gratum non minus velis, quam relatam gratiam.

Cui animum gratum quia in materia læta exhibere non contigerat, in ea quam iniquam fortuna esse voluit, magna cum laude, majore cum fide præstitit. Val. Max. 4. l. 7. cap.

Si quis hoc præstiterit, næ ille munus, aurum contra non charum, obtulerit: tantum ab eo beneficium accepisse me profitebor, quantum homini ab homine tribui potest maximum: neque vero sibi detraxerit, quod mihi contulerit; tam gaudebit ille dato, quam ego accepto: gratias agam, usquequaq; referam quoque, si potero, & vicem rependam poscenti: σὺν θεῷ debebo etiam non poscenti. Tilen.

———*Tibi se semper debebit Iason.* Ov. Met. 7.

Lætus, lubens, laudes ago; & grates gratiasque habeo. Plaut. Trinum.

Ago tibi gratias, Imp. Auguste, si possem etiam referrem. Sed nec tua fortuna desiderat remunerandi vicem, nec nostra suggerit restituendi facultatem. Auson. pan. ad Gratian.

Quorum nomine, quia non queo tantum persolvere gratiarum, quantum debeo; saltem tibi ago gratias quam possum maximas debendo magis quam loquendo. Nigr. 1. or:

Tibi vota solvam gratias (ut Diis solet) sed sentiendo, quam loquendo plenius. Et gratiarum non minima pars hæc erit, Differre grates; ut cito jussa exequar. Alab. Rox.

Annon properandum mihi erat, ut pro eo honore vobis multas gratias dicerem, pro quo nullas preces dixeram? Non quin magnitudo Carthaginis mereatur etiam precem à philosopho pro honore, sed ut integrum & intemeratum vestrum esset beneficium, si nihil ex gratia ejus mea petitio defregisset: id est, ut usquequaque esset gratuitum: Neque enim aut, &c. Apul. 3. flor.

Hanc unam Cæsar habeo injuriam tuam; effecisti ut viverem & morerer ingratus. Furnius impetrata Sen. 2. l. de Benef. 25. c.

impetrata venia patri ſuo Antonianas partes ſecuto ab Auguſto, *&c.*

Lipſ. Cent. ep. 14. Quid ſcribam ? gratias agere me ? ne concipio quidem : & affeciſti me, in ſummo hoc beneficio, unâ hac injuria, ut vivendum & moriendum ſit ingrato.

Plin. 13. ep. 7. l. Hunc hominem adpetentiſſimum tui (mihi crede) complectere, apprehende, imo, & invita, ac ſic ama, tanquam gratiam referas : neque enim obligandus, ſed remunerandus eſt in amoris officio, qui prior cœpit.

Plin. 13. ep. 2. l. Et tu occaſiones obligandi mea avidiſſimè amplecteris & ego nemini lubentius debeo.

Ibid. Amatur à me plurimum, nec tamen vincitur.

Ibid. Beneficia tam grate interpretatur, ut dum priora accipit, poſteriora mereatur.

Plin. 4. l. 1. ep. In hoc ego ut referrem gratiam (nam vinci in amore turpiſſimum eſt,) *&c.*

Lipſ. ep. 1. cent. Enimvero tu rem & verba ſimul ad me mittis, ego quid niſi verba ? Pudet gratias agere, tam expoſitæ, tam obviæ beneficentiæ ; quæ, ut fontes ſponte irrigat & dimanat.

Quod ſpiro & placeo, (ſi placeo) tuum eſt.

Horat. 1. od. 4. l. App. 11. Met. Irremunerabili quippe beneficio oppignoratus.

Sidon. 8. l. 6. epiſt. Equidem, in quantum fieri præter jactantiam poteſt, gaudeo præſtantiſſimi viri authoritate, ſi certus eſt ; amore, ſi fallitur.

Nero apud Tacit. 14. Annal. Et tui quidem erga me munera, dum vita ſuppetet, æterna erunt.

Ælian v. hiſt. 4. l. 7. c. Diogenes acceptis paucis nummis à Diotymo Cariſio, dixit, Dii tibi dent animo quantum cupis ipſe, virumque, Atque domum.

Plaut. Capt. Dii tibi omnes omnia optata afferant, cum me tanto honore honeſtas, cumque à vinclis eximis.

Ap. 12. Met. At ego referendis tuis laudibus exiguus ingenio, & adhibendis ſacrificiis tenuis patrimonio : nec mihi vocis ubertas ad dicenda quæ de tua Majeſtate ſentio ſufficit, nec ora mille, linguæque totidem, vel indefeſſi ſermonis æterna ſeries : ergo, quod ſolum poteſt religioſus quidem ſed pauper, efficere curabo ; divinos tuos vultus, numenque ſanctiſſimum intra pectoris mei ſecreta conditum, perpetuo cuſtodiens imaginabor.

Plin. paneg. Ut intelligam etiam atque etiam enitendum mihi, ut hunc conſenſum veſtrum complectar, & teneam, & indies augeam.

Opem

Opem Offerendi & Pollicendi.

FAc me certum quid tibi sit; juvabo te aut re, aut opere, aut consilio bono. Plaut. Ps.

Omnes tibi, ut pro aliis etiam loquar quod de me sentio, quoniam subesse aliquid putas quod cavendum sit, non modo excubias & custodias, sed etiam laterum nostrorum oppositus, & corporum, pollicemur. Cic. pro Ma.

Si quid erit quod mea tibi possit ars efficere, & impera, & factum puta. Teren.

Nam de me illud vobis habeo polliceri, me beneficiis vinci posse, amore & egregia voluntate non posse; quod hoc sit in mea voluntate, illud in fortunæ arbitrio situm: nam bene merendi semper voluntas adest, facultas non semper.

Itaque si quid laboris, vigiliarumque adjici possit, certantem secum ipsum annisurum, ut tanto de se consensu civitatis opinionem, quæ maxima sit, etiam constantem efficiat.

Respondit, & milites ex formula paratos esse, & si pluribus opus esset, plures daturos; & quicquid aliud imperaret velletque Pop. Rom. enixe facturos: ad id sibi neque opes deesse, animum etiam superesse. Livius.

Εἰ πλέον εἶχον, πλέον ἐδίδων. Græcus quidam Augusto. Macr. Sat.

Dices; Oportet me tuis rebus ut meis uti: etiam, sed perinde illis ac meis parco. Plin. ep. 28. l. 6.

Proin studii certius est indicium, supra vires niti, quam viribus ex facili uti; alter enim quod potest præstat, alter etiam plus quam potest. Val. Max. 4. l 8. c.

Reliquum est, ut ad omnia quæ tui velint ita sim præsto, ut me non solum omnia debere tuâ causâ quæ possum, sed ea quoque quæ non possum, putent. Cic. Epist. ad Marcel. 8. l. 4.

Reddam vicem si reposces: reddam, si non reposces. Plin. 9. ep. l. 2.

Interea temporis, me vestræ Celsitudini obsequiis omnibus, sincerè pro eo ac debeo, & totum, dedo.

Hunc meis laboribus quà meliorem quà illustriorem redditum, Auguste nomini tuo inscripsi; & quæ antiqua formula votorum est, Libens merito donavi, dedicavi.

Ut ad constituendum ejus imperium contendisse virtus & fortuna viderentur. Flor. prol.

Ut jure sacerdotii precari deos pro te publicè possim, quos nunc precor pietate privata. Plin. 13. epist. l. 10.

Causam meam nesciens agit, qui à me ad vos literas portat. Nam dum votivi mihi sit gerulus opportunus officii, beneficium præstat quod se arbitratur accipere. Sidon. 5. ep. 6. l.

Laudandi.

ITa eloquens ut nemo ſapientior, ita ſapiens ut nemo eloquentior: perfectus utrobique magiſter, & tam prudentiæ fructu abundans, quam dictionis flore gratioſus.

Nigr. de Cic. Ille omnium generum, cauſarum, & locorum orator, mens curiæ, vox fori, lingua judiciorum; omnium gentium defenſor, cunctorum miſerorum & calamitoſorum patronus.

Non rhetor aut philoſophus ex vulgo, ſed vel orator natus in philoſophiæ ſpatiis, vel philoſophus florens, ex eloquentiæ myrotheciis.

Juli literatorum optime, & optimorum literatiſſime. Omne tulit punctum.

Vir inter optimos nobiliſſimus, inter nobiliſſimos optimus; inter utroſque doctiſſimus.

Vir ut omnibus virtutibus, ita humanitatis quoq; laudibus inſtructiſſimus.

Omnibus virtutis numeris dives.

Inter bonos optimus, inter doctos doctiſſimus.

Magis ſuo merito quam fortunæ beneficio magnus.

Avi tui (quanti viri, Deus bone!) hæres es.

Credite, optimi, & in quantum opus eſt, diſertiſſimi viri.

Hæc tantis animi dotibus reliquis omnibus præſtitit, ut in dubio eſſet, majorene corporis venuſtate, an mentis virtute eſſet; in ea tamen nihil admirabilius, quam quòd virum incredibili amore proſequeretur.

Val. Max. Demoſthenes, cujus commemorato nomine, maximæ eloquentiæ conſummatio audientis animo oboritur.

Cic. pro Cœlio. Quæcunque in Equite Rom. dignitas eſſe poſſit, quæ certe poſſit eſſe maxima, ea ſemper in M. Cœl. habita eſt ſumma, hodieque habetur.

Quorum ipſa nomina ſunt inſtar æterni triumphi.

Nec vox hominem ſonat, O Dea certe!

Qui ſimulac pedem limine extulerat, omneis prope cives virtute, gloria, dignitate ſuperabat.

Per totum vitæ ſpatium optimus eſt habitus, ſed melior tamen fuit quam habitus eſt.

Ita ut quantum operibus tuis diuturnitas detrahet, tantum afferat laudibus.

Cic. pro Roſc. Com. Qui, medius fidius (audacter dico) plus fidei quam artis, plus veritatis quam diſciplinæ poſſidet in ſe; quem Pop. Rom. meliorem virum quam hiſtrionem

nem

nem esse arbitratur: qui ita dignissimus est scena propter artificium, ut dignissimus sit curia propter abstinentiam.

Magis mea adolescentia indiget illorum bona existimatione, quam illorum severissima senectus desiderat meam laudem. Ibid.

At in quem virum? qui tanta virtute & integritate fuit, ut etiam illis temporibus optimis, cum hominem invenire nequam neminem posses, solus tamen frugi nominaretur &c. Gracchus, cogis me, inquit, dicere inimicum meum frugi. Cic. pro Fonteio.

O perpulchram formam! Angeli videtur, non hominis, & tamen sacerdotis est, non Angeli; seu potius & Sacerdotis, & Angeli. Turn. 8. or.

Laudes illius numerandi potius quam poliendi (illud enim possunt aggredi, hoc assequi nullus.) Idem or. 11.

Non ferret tamen artis præscriptio, minutiora illa recensere, cum laudum maximarum torrens quidam me transversim abripiat. Ibid.

Non cecidit nobis pupula hominis insignis ostro, &c. sed non invenio vocem qua meam notionem exprimam. Princeps fortasse hominum, Grammaticè satis; Gemma Sacerdotum, Rhetoricè; Aristoteles quadratus, Philosophicè; cecidit miraculum hominis. Or. 14.

Ut putem me nativæ principis germanæq; virtuti lituram inspersurum aut labem, si ei ex gente laudem viliter emendicavero. Ibid.

Quanquam male pono momentum in una ejus voce, qui tota vita ita dixit, ita fecit, ut & vita verbo, & verbum vitæ, & utrumque fidei fecerit fidem.

Laudare hic memoriam, ille doctrinam, cuncti religionem. Macrob. 1. Sat. 24. c.

Vir meo judicio magnus, etiamsi maximis comparetur. Sen. 7. benef 3.

Quem mihi videtur rerum natura nostris tulisse temporibus, ut ostenderet nec illum à nobis corrumpi, nec nos ab illo corripi posse. Sen. 7. ben. 8.

Qua puella nihil unquam festivius, amabilius, nec modo longiore vitâ sed prope immortalitate dignius vidi. Plin. 16. Epist. 5. l.

Quis ita affectet singula, ut tu imples omnia? Quid enim aliud es quam ex omni bonarum artium ingenio collecta perfectio. Sidon.

Facilitate sæpius quam industria commendatur. Quint. 10 l. 1. c.

Magna Isæum fama præcesserat, major inventus est, &c. Plin. 3. ep. 2. l.

Quare cum vir bonus ab omnibus censeatur, Sidon. 4. ep. 4. l.

non eſt homo pejor, ſi non eſt optimus.

Sidon. 17. epiſt. l. 4. Conſummatiſſimum virum, cunctarumq; virtutum conſcientia, & fama, juxta beatum.

Put. diatr. 7. Cujus ut facta, exempla; ſic verba, dogmata ſunt: in hiſtoriam utraque referenda ut æterna ſint.

Plaut. Capt. Quantum eſt hominum optumorum optume.

Val. Max. 2. l 4.2. Delapſa cælo ſydera hominibus ſi ſe offerant, venerationis amplius non recipient.

Put. 4. diatr. Priſci candoris & humanitatis exemplum, gentis urbiſque ſuæ gemma reſplendens.

Plin. 26. ep. l. 6. Quo melior fingi ne voto quidem poterat.

Pl. ep. 9. l. 2. Quo nihil verius, nihil ſimplicius, nihil candidius, nihil fidelius novi.

Sidon. 13. ep. 8. l. De laudibus tuis cum canat multa, plus reticet.

Camp. rat. Dictorum ſanctitatem factorum conſtantia commendabat. Unum hoc difficile judicium, utra in eo virtus major, morum an ſcientiæ.

Idem. Cui vivo & mortuo innocentiæ fama conſtitit.

Solin. c. 8. Multa præterea pollentiſſimis ingeniis ediſſerta, quæ præterire, quam inferius exequi, tutius duximus.

Ov. 7. Met. de Theſeo. *Si titulos annoſque tuos numerare velimus,*
Facta prement annos————

Put. 1. l. 1. ep. Tu unus inſtar omnium es, qui tot unus virtutibus abundas, ut unus omnium laudes exhaurias.

Apul. 3. Flor. Quibuſnam verbis tibi, Æmiliane Strabo, vir omnium qui unquam Numantiæ fuerunt, aut ſunt, aut etiam erunt, inter optimos clariſſime, & inter clariſſimos optime, inter utroſque doctiſſime.

Apul. 4. Flor. Viri inter ſe mutuo, & vobis & utilitatibus publicis merito amiciſſimi, doctrina & eloquentia & benevolentia paribus: incertum modeſtia ne quietiores, an induſtria promptiores ac honoribus clariores. Quibus cum ſit ſumma concordia, tamen hæc ſola æmulatio, & in hoc unum certamen eſt, uter eorum magis Carthaginem diligat, atque ſummis medullitus viribus contendent ambo: vincitur neuter.

Paneg. ad Max. & Conſtant. Nec tamen miranda iſta in te eſt, Maximiane, animi mag itudo, in quem dii immortales tanta congeſſerunt, & naturæ bona & ornamenta fortunæ, ut quamvis maxima largiaris, ita penes te ſint omnia, quaſi ea ſolus obtineas.

Sen. de Cic. præf. ad 1 cl. controv. Illud ingenium quod ſolum Pop. Rom. par imperio ſuo habuit.

Ibid. Nemo plus ingenio ſuo imperavit, nemo plus indulſit.

Put. 7. diat. Euphanti ſodales ſunt elegantiæ & deliciæ meræ; quibus an quid ſuavius amœniuſq; Natura produxerit,

rit, jure dubites: habet uterque quicquid mereri invidiam possit, imo vincere.

De quo narrantur plurima bona: atque ea quidem à plurimis bonis. Sid. ep. 8. l. 7. Cic. ep. 12. l. 5.

Magna hæc laus est, laude non corrumpi; malle animi illum fructum conscientiæ horreo conditum, quam rumoris aura ventilatum, sparsumque. Sen ep. 103. Put. ded. ad i. diatr.

Virtute tua, & doctrina excitor: quam utramq; ita conjungis, & exeris in patriæ & commune bonum, ut boni quique te ament, admirentur omnes. Id. 4. ep. l. 1.

Singularem in tanta dignitate modestiam, in consiliis ineundis prudentiam, in capiendis religionem, in exequendis vigilantiam, in congressibus publicis animi præsentiam, in privatis lenitatem, in sermonibus eruditionem, in verbis leporem, in moribus suavitatem, &c. Morin.

Cujus actiones omnes, maximas, minimas, Gratia virtutesq; deperibant adeo, ut earum gloriam utræque ambiguo certamine vendicare sibi viderentur. Idem.

Ille meus, ille tuus, ille omnium, occidit, Amor & delicium, hactenus meum, tuum, omnium, nunc meorum. Put. 13. ep. l. 3.

Ut si quis magnitudinem imperii cum annis conferat, ætatem ultra putet. Flor. prol.

Quibus contigit diem illum triplici gaudio lætum celebrare, qui principem abstulit pessimum, dedit optimum, meliorem optimo genuit. Plin. ad Trajan.

Huic ego nihil per me accessurum putavi: & tamen deesse nolui, sciens judicio erga illum tuo nihil adjici posse, si scriberem; decessurum aliquid tamen meo officio, si tacerem. Symmach. 20 ep. 1 l.

Sed utcunq; virtutis tuæ opera curiosæ posteritatis oculis artificum manus reddat, cum tu vel Alpium dorsa superantem, vel, &c. Hæc pictorum atque fictorum assequatur imitatio: Clementia imp. quo cœlo, quo pigmento, quo ære, amore ducetur? Qua tu ipsius victoriæ victor ita omnem cum armis iram deposuisti, ut ceciderit nemo post bellum. Pacat. paneg. ad Theodos.

Vituperandi.

Fœminæ plusquam virili audacia inverecundæ, viri plusquam muliebri mollitie ac turpitudine effœminati. Cic. 2. in Verr. 3.

Homo factus ad istius libidines.

At homo interior, ignavior, magis vir inter mulieres nequam, impura inter viros muliercula proferri non potest. Ver.

Cic. pro Quinctio. C. Cassius (nunqam sine præfatione publici parricidii nominandus,) &c.

Cum ei natura nihil melius quam vocem dedisset, pater nihil præter libertatem reliquisset: vocem in quæstum contulit; libertate usus est, quò impunius dicax esset.

Cic. pro Rosc. Comœdo. Oro atque obsecro vos qui utrumq; nostis, vitam inter se utriusque conferte; qui non nostis, faciem utriusque considerate. Nonne ipsum caput & supercilia illa penitus abrasa olere malitiam & clamitare calliditatem videntur? Nonnè ab imis unguibus usque ad verticem summum, si quam conjecturam affert hominibus tacita corporum figura, ex fraude, fallaciis, mendaciis constare totus videtur! Qui idcirco capite & superciliis semper est rasis, ne ullum pilum viri boni habere dicatur, &c.

I. Pic. Mirand. Sordidos, rudes, incultos; quos nec vixisse viventes, nedum extincti vivant? &, si nunc vivant, vivere in pœnam & contumeliam.

Tertul. Apol. 4. 4. c. De vestris semper æstuat carcer; de vestris semper metalla suspirant; de vestris semper bestiæ saginantur; de vestris semper munerarii noxiorum greges pascunt.

Asseverandi & Obtestandi.

Cic. 4. Verr. NOn mehercule criminis augendi causa dicam, Judices; sed quem accepi ipse oculis animoque sensum, hunc vere apud vos, & ut potero planissime exponam.

Turn. 11. Or. At ne putetis hæc non tam dici à me syncere ad veritatis involutam notionem explicandam, quam oratorie ad laudes ejus exaggerandas.

Nolite, quæso, Judices, brevitate orationis meæ potius, quam rerum ipsarum magnitudine, crimina ponderare. Sed sistitis fortasse hic cogitationem vestram: cogitate adhuc, quod vultis maximum, vincam profecto cogitationem vestram. En.———

Corrigendi.

Liv. 3. dec. 8. l. EAm opinionem si ratio labefactârit, si veritas extorserit: ne difficiles vos præbeatis.

Invitus ea tanquam vulnera attingo; sed nisi tacta, tractataque, sanari non possunt.

Plin. 5. ep. 7. In summa (cur enim non aperiam tibi vel judicium meum, vel errorem?)

Tilen. Plusquam Chironium ulcus non contentus scalpro meo

meo aperuisse, sed medicari etiam pro virili aggressus sum.

Epanorthosis.

Defendere (si hoc est defendere, & non, &c.)

Hanc excogitavit rationem (si hæc ratio potius quam amentia nominanda est.)

Aufert: imprudens huc incidi Jud. emit, non abstulit, nollem dixisse. Cic. Verr.

Sic vixit ut muliebria quotidiè convivia essent, vir accumberet nemo præter ipsum & prætextatum filium; tametsi rectè sine exceptione dixerim, Virum, cum isti essent, neminem fuisse.

Non hospitii jus; sed quid ego hospitii jura in hac tam immani bellua commemoro.

Qualcunq; Martyres subierunt pœnas (subierunt maximi maximas.) Turn. or.

Humilitas tam fuit depressa in terram, seu potius tam fuit erecta in cœlum, ut primas præripuerit omnibus, secundas vix reliquerit ulli. Ibid.

Hortandi, Suadendi, & Consulendi.

PRudenter & te dignum feceris, si à scopo virtutis non declines.

Facilius est currentem (ut aiunt) incitare; quam languentem commovere.

Macte virtute, hac pietate in patrem patriamque T. Manli esto. Macti virtute milites Rom. estote. Liv. 2.

Καὶ σὺ ἄλκιμος ἔσσ' ἵνα τίς σε ϗ ὀψιγόνων εὖ εἴπῃ. Pallas ad Telemachum. Hom. odyss. 8.

Non sibi cohortandum Sulpitium & Cottam, sed magis utrumquē collaudandum videri, quod, &c. Quamobrem pergite ut facitis, adolescentes: atq; in id studium, in quo estis, incumbite, ut & vobis honori, & amicis utilitati, & reip. emolumento esse possitis. Cic. 1. de Or.

Vos vero è juventute ista ad summa venietis, si à stirpe & indole non deflectatis, si rectam hanc semitam, quam calcare cœpistis, insistere pergatis, semitam, inquam, literarum ad serena sapientiæ templa stratam. Put. diatr.

Sed & reficit audientem certo singularum partium fine, non aliter quam facientibus iter multum detrahunt fatigationis notata inscriptis lapidibus spatia. Nam & exhaustis laboribus, nosse mensuram voluptati est; & hortatur ad reliqua fortius exequenda, scire quantum supersit. Quintil.

Cic. ad Attic. 3. l. Quid te aut horter, quod facis; aut agam gratias, quod non expectas?

Qui monet ut facias id quod facis, ille monendo
Laudat & hortatu comprobat acta ſuo.

Me ad melioris ſortis aleam movent & hortantur.

Plin. paneg. ad Trajanum. Facias iſta ſemper, nec unquam in hoc opere aut animus tuus aut fortuna laſſetur

Ibid. Faciebas ergo, cum diceres optimos: nec ipſorum modo vita à te, ſed judicium Senatus comprobatur.

Plin. 17. ep. 5. l. Multum ac diu exoſculatus adoleſcentem, qui eſt acerrimus ſtimulus monendi, laudibus incitavi. pergeret qua cœpiſſet: lumenque quod ſibi majores ſui prætuliſſent, poſteris præferret.

Tertul. de cultu fœm. c. 12. Meditemur duriora, & non ſentiemus: relinquamus lætiora, & non deſiderabimus: ſtemus expediti ad omnem vim, nihil habentes quod relinquere timeamus, retinacula ſunt iſta ſpei noſtræ.

Camp. rat. 10. Aurum, gloriam, delicias, Veneres, contemnite. Quid enim aliud iſta ſunt quam terrarum illia, canorus aer, popina vermium, bella ſterquilinia, &c.

Plin. 23. ep. 6. l. Neque enim cuiquam tam clarum ſtatim ingenium eſt ut poſſit emergere: niſi illi materia, occaſio, fautor etiam commendatorque contingat.

Idem 4. epiſt. 8. l. Proinde immitte rudentes, pande vela, ac ſi quando alias; toto vehere ingenio. Cur enim non ego quoque poeticè cum poeta.

Idem 24. epiſt. l. 8. Accedit, quod tibi certamen eſt tecum ———

Idem 9. l. 3. ep. Hæc ego tecum, quæ quotidie mecum; ut deſinam mecum, ſi diſſenties tu: quanquam non diſſenties, ut qui ſemper clarum aliquid & immortale meditaris.

Sidon. l. 5. ep. 1. Nam ſatis eminet meritis ingenii proprii, qui fuerit ſautor alieni.

Sid. 20. ep. l. 5. Gratulor tibi, quod iſtis moribus vivis ut neceſſe habeas clectionem tui timere, laudo efficaciam.

Putean. ad Senat. Mediolan. Vos modo marceſcere ætatis veſtræ florem, ne ſinatis; ſed magno animo gradimini, ne citra annos ingenium conſiſtat. Cogitate quam ſpem alatis, & quo viatico vobis utendum. Ad Theol. Juriſpr. Medic. tranſitis? literarum hæc ſtudia vos dirigent. Ad Remp. & latum clavum? ducent. Ad militiam & arma? hinc præcepta, hinc exempla ſuppetent. Sed quid ego iſta copioſius? Bonas literas amare & tractare æque neceſſum eſt, ac non neceſſum laudare apud amantes.

Nigr. or. 1. Contendite honorario certamine cum ipſa Natura, ut

ut quantum illa contulit artificium ad orationis munia, tantum vos item adhibeatis artem ad absolutionem operis.

Ita disciplinæ belli assuescas domi, ut aliquando ex aula pergas ad castra; ex umbra in solem; è palestra in aciem; atque è ludicris pugnis in vera prœlia descendas: & lusoriis ornamentis in arma decertatoria commutatis, vel æques majores, vel etiam superes. Ibid.

Laudo vestrum animum, conatus probo, commendo sedulitatem: vobis in tam fructuoso labore studii perseverantiam exopto, mihi jucundissimam, gratissimam parentibus, vobis ipsis utilissimam; quam si retinueritis. Nigr. Or. 7.

Exclamandi, Querendi, Detestandi.

O Fallacem hominum spem, fragilemque fortunam, & inanes nostras contentiones! quæ in medio spatio sæpe franguntur & corruunt, & ante in ipso cursu, obruuntur, quam portum conspicere potuerunt. Tul. de Or. 3.

O clementiam Pop Rom. seu potius patientiam miram ac singularem! 6 Ver.

O scelus! O portentum in ultimas terras exportandum! non enim potest ea natura quæ tantum facinus admiserit, hoc uno scelere esse contenta: necesse est semper aliquid ejusmodi emoliatur; necesse est, &c. Act. 2. in Verr.

Quæ vox? quæ latera? quæ vires hujus unius criminis querimoniam possunt sustinere——— 5 in Verr.

Me Christe! ——— me Deus!

Omnia, Judices, in hac causa sunt misera & indigna, nihil tamen acerbius & iniquius, quam——— Pro Rosc. Amer.

O divinam authoritatem, quam dum cogito, mente concido! O divinam potestatem, quam dum effero, lingua hæreo! Turn. or. 10.

Stupeo P.C. nec dum satis aut oculis meis, aut auribus, credo: atque identidem me an audirem an viderim interrogo. Plin. ad Trajanum.

Horror, & stupor, ubi estis: ubi lacrymæ & complorationes; ubi planctus & ejulationes? cui tam è pumice oculi, aut ita ex chalybe præcordia, ut non in lachrymas solutus totus fluat, fleatque?

Nec unquam fando auditum, & omnium quæ monstra dicuntur, monstrosissimum. Macrob. 5. 3.

Ingens, atrox, horridum facinus! quale nec anti-

quitas vidit, nec credent posteri; omnium denique flagitiorum compendium, in ferrei hujus seculi fæces reservatum.

Monendi.

QUæ mihi commendas, ea tantæ mihi curæ sunt, ut me admoneri nolim, rogari vel sine magno dolore vix possim.

Tul. 6. Verr. Quamobrem te quoque, Hortensi, qui monendi locus est ex hoc loco moneo, videas etiam atque etiam, & consideres quid agas, quo progrediare, quem hominem & qua ratione defendas, &c.

Videte igitur utrum sit æquius.

Quare si etiam monendi estis à me, quod non estis, Jud. video hoc leviter, pro mea authoritate vobis præcipere posse, ut——

Divinat. in Verr. Video non te sed hunc librum esse responsurum quem monitor tuus hic tenet: qui si recte monere valeo, suadebit tibi ut hinc discedas, neque mihi verbum ullum respondeas.

Non enim exprobrandi causa sed commonendi gratia dicam.

Ira irritatis militum animis subdere ignem & materiam seditioni non esse ætatis, non prudentiæ ejus.

Cic. fam. ep. 50. l. 4. Neque monere te audeo præstanti prudentia virum, nec confirmare, &c.

Apul. de Deo Socratis. Enimvero Socrates utpote vir apprime perfectus ex sese, & ad omnia sibi congruentia officia promptus, nullo adhortatore unquam indigebat; at vero prohibitore nonnunquam, &c.

Qui monet, ut facias, quod jam facis, ille monendo
Laudat, & hortatu comprobat acta suo.

Sidon. ep. 30. l. 5. Redde te tamen expectantium votis, expetentiumque charitatem proba, qui jam probasti pudorem.

Excusandi.

QUod mihi consuevit in cæteris causis esse adjumento, id quidem in hac causa deficit; nam quo minus ingenio possum, subsidium mihi diligentiam comparavi: quæ quantum sit, nisi tempus & spatium datum sit, intelligi non potest: & tot. Exord. pro Quinctio.

Si vires desint, tam æquum est æquos vos adversum me esse, quam ego adversus magnum illum Deum sum, quem scio nobis uni omnia dedisse.

Ego infirmitatis meæ deterritus conscientia.

Culpam

Culpam deprecari, aut noxæ me eximere non possem, si repulsam à me patereris.

Amœnitates vero & copias, ubertatesque verborum Latina omnis facundia vix quidem indipisci poterit: mea tenuitas nequaquam. A. G. Phav.

Quantum oratione mea nunquam æquem, quantum scribendo non consequi possum.

Enimvero mirari satis non queo etiam te hæc desiderare, quæ neque ego teneo, uti ii qui docent, neque sunt ejus generis, ut si optime tenerem digna essent sapientia & auribus vestris. Cic de Orat.

Qui ad illa arma fato fuimus nescio quo Reip. misero funestoque compulsi, etsi aliqua culpa tenemur humani erroris; à scelere certe liberati sumus. Pro Marcel.

Judicavit à plerisque ignoratione potius, & falso atque inani metu, quam cupiditate aut crudelitate civile bellum esse susceptum.

Non cupiditate, præsertim aut pravitate aliqua lapsis, sed opinione officii, stulta fortasse, certe non improba, & facie quadam Reip. Pro Marcel.

Quo in negotio, tamen illa me res, judices, consolatur, quod hæc quæ videtur esse accusatio mea, non potius accusatio quàm defensio existimanda est, &c. defendo enim multos, &c. Cic. divinat. in Verr.

Verum id mihi non sumo, judices, & hoc non modo in oratione mea non pono, sed ne in opinione quidem cujusquam relinquo meæ, &c. Ibid.

Cum vero, &c. profecto vereri non debeo ne quis hoc quod facio, non existimat summi officii ratione impulsum coactumque suscepisse.

Abs te peto, Oppianice, ut me invitum de patris tui causa dicere existimes, adductum fide atque officio defensionis. Etenim tibi si in præsentia satisfacere non potuero, tamen multæ mihi ad satisfaciendum reliquo tempore facultatis dabuntur. Cluentio nisi nunc satisfecero, postea mihi satisfaciendi potestas non erit. Cic. pro A. Cluent.

Agnosco equidem me lyram Apollinis nunquam tetigisse. Mallem sane confiteri veram ignorantiam, quam profiteri vanam scientiam.

Oratione (quam è temporis vestigio natam & quasi inter prima labra vix dixero me commentatum fuisse) perstrinxi.

Quæ quidem omnia quoniam insuavis materia devenustat, lectio benigna conciliet. Auson. præf. ad 12. Edyl.

Perlege hoc etiamsi operæ est frivolum & nullius pretii opusculum; quod nec labor excudit, nec cura limavit, Id. ad 3. Edyl.

limavit, sine ingenii acumine & moræ maturitate.

Id. ad 14. Eid. Igitur cui hic ludus non placet, ne legerit; aut quum legerit, obliviscatur; aut non oblitus ignoscat.

Tacit. Annal. 16. Etiamsi bella externa, & obitas pro Rep. mortes tanta casuum similitudine memorarem; neq; ipsum satias cepisset, aliorumq; tædium expectarem, quamvis honestos civium exitus, tristes tamen & continuos aspernantium. At nunc patientia servilis, tantumque sanguinis domi perditum, fatigant animum & tristitia restringunt, &c.

Pacat. Paneg. Theodos. d. Huc accedit auditor Senatus, cui cum difficile sit, pro amore quo in te præditus est, de te satisfieri; tum difficilius pro genita atque hereditaria orandi facultate, non esse fastidio rudem hunc & incultum, Transalpini sermonis horrorem: præsertim cum absurdæ sinistræque jactantiæ possit videri, ostentare facundiam, quam de eorum fonte manantem in nostros usque usus derivatio sera traduxit.

Ibid. Ita dum obsequio interpretor impudentiam, dum in eundem hominem non convenire puto gaudium & silentium, duas res diversissimas junxi, metum & temeritatem.

Apul. apol. 1. De eloquentia vero, si qua mihi fuisset neq; mirum neque invidiosum deberet videri, si ab ineunte unis studiis literarum ex summis viribus deditus, &c.

Solin. c. 1. Cujus vel industria promptius suffragium, vel benignitas veniam spondebat faciliorem.

Pacat. paneg. Theodos. d. Dabitur utcunq; venia piæ temeritati, si usurpasse communia, non occupasse videamur aliena.

Θεόκριτος ἐρωτηθεὶς διὰ τί οὐ συγγράφει, ὅτι, εἶπεν, ὡς μὲν βούλομαι οὐ δύναμαι, ὡς δὲ δύναμαι οὐ βούλομαι, Stobæus. Macrobius transtulit; Quæ præsens locus & tempus exigit, ego non calleo; quæ ego calleo, nec loco præsenti sunt apta, nec tempori.

Deliberandi.

Pro Rosc. Amer. De quo neque quomodo dicam neq; quomodo taceam reperire possim: si enim taceam, &c.

Turn. or. 8. Quæ omnia ita trivit Oratoris oratio, ut cum tædeat loqui, pudeat tamen tacere, sed cum amor efficit, ut malim loqui cum tædio, quam tacere cum pudore, persequar illam coquorum laudatam consuetudinem, &c.

Pacat. pan. Sed quid faciam? Novam quandam patior ex

copia.

copia difficultatem. Quid inquam, faciam?

Quum igitur impediat turba delectum, atque præstet gesta in summam referri, quam enumerando tenuari; dixisse sufficiat, Unum illum divinitus extitisse in quo virtutes simul omnes vigerent, quæ singulæ in omnibus prædicantur. Ibid.

Quæ vos per hosce annos appetistis atque voluistis, ea nunc si repudiaritis, abesse non potest, quin aut olim cupide appetisse, aut nunc temere repudiasse dicamini. A. Gel. ex or. C. Gracc.

Vereor mehercule ne aut gravioribus utar verbis quam natura fert, aut levioribus quam causa postulat.

Utrum impudentius à sociis abstulit? An turpius meretrici dedit? An improbius Pop. Rom. ademit? An audacius tabellas publicas commutavit? Pro Quinct.

Neque enim tantopere mihi considerandum est, quid vir optimus in præsenti velis, quam quid semper sis probaturus. Plin. ep. 7. l. 1.

Quid hoc homine faciatis? Aut ad quam spem tam perfidiosum, tam importunum animal reservetis? Act. 2. in Ver.

Illudendi.

TUm iste vir opt. (vereor ne derideri se putet quod iterum jam dico opt.) Pro Quinct. Cic. Nar.

Non comparat se tecum gratia P. Quinctius, Nævi: non opibus, non facultate contendit: omnes tuas artes, quibus tu magnus es, tibi concedit, fatetur se non, &c. non habere domum clausam pudori & sanctimoniæ, patentem atque adeo expositam cupiditati & voluptatibus, &c. Cic. pro Quinct.

Itane vero? Tu ille es qui censuram hic nobis sine suffragio geris? Tu provides ne quid Resp. capiat detrimenti? Bene est: state firme cives hoc tibicine & destina? Sed tamen ego magistratus esse putabam, quibus hæc curæ, &c. nisi tu unus plus sapis & vides quàm cæteri omnes, *O mi senex, omnes videmur nobis saperdæ, festivi, belli, cum simus copreæ.* Lib. advers. Dialogist.

Ite igitur, & si ita vultis, facultates divinas prostituite; cœlo emissum animum humi prostratum adfigite; sensus rationi præponite: pergite esse virtutum proditores, vitiorũ jumenta, voluptarũ mancipia.

Minandi.

VIdesque, ô Juvenis, hoc dictu quam factu difficilius esse, vel factu quam dictu expromptius. Cæsar. ad Mitel. Trib. impedientem.

Et

Plut. 6. Verrin. Et, si me in hoc reo, quem mihi inimicum Siculi dederunt, satis vehementem, satis perseverantem, satis vigilantem cognorunt; existiment in iis hominibus, quorum ego inimicitias Pop. Rom. salutis causa suscepero, multo graviorem & acriorem futurum.

Chion. in ep. Οἱ Θρᾷκες, πρὶν εἰς ἔφικτον ἐλθεῖν, ἠκόντισαν τρεῖς λόγχας ἕκαστος.

Plaut. Quod si te perpetrasse comperero, pejus cruce & furca lueres, nec ad commiserationem me flecteres etiamsi fleres sanguinem.

Metuendi & Obstupescendi.

TAmen ita deos mihi velim propitios, ut cum illius diei mihi venit in mentem, quo die citato reo mihi dicendum sit, non solum commoveor animo, sed etiam toto corpore perhorresco.

Qui tandem istius animus est, in recognitione scelerum suorum, cum ego ipse in commemoratione eorum non solum animo commovear, verum etiam corpore perhorrescam? venit enim mihi fani, loci, religionis illius in mentem; versantur ante oculos omnia.

Horret animus tanti vitii imagine.

Turn. 11. An hoc quicquam potuit audire majus? audivit, audivit, quod cum dicere conor, lingua suppressis faucibus fluitans palato inhaerescit. Nam ad tantum mysterium enunciandum opus est non Oratoris alicujus voce, contentione, lateribus; sed Cherubinorum ac seraphinorum linguis, ardore, flamma. At quid potest latere tantum? habet hoc quidem quod sum dicturus flagitii speciem, veruntamen si non renuatis audire, audeo quidem dicere, non renuitis: meruit L. audire &c.

Plin. ep. 22. Si quis forte te, quod abominor, fallat.

Male & bene precandi.

Androm ad Ulyss. Sen Troad. 696. vers. Drex. in Ætern. 9. SIc te revisat conjugis sanctæ torus, annosq; dum te recipit extendat suos Laerta! sic te juvenis excipiat tuus, & vota vincens vestra felice indole. Ætate avum transcendat, ingenio patrem! miserere matris.

Plaut. Asin. 3. act. Veritas te amet; mi N. & sapientia; tam enim hoc sapienter, quam vere dixisti.

Dii te servâssint semper custos herilis, decus populi,

thesaurus copiarum, salus interioris corporis, amorisque imperator.

Tantum tibi boni Dii immortales duint. Plaut.

Dent tibi, Cæsar, ætatem Dii, quam mereris, serventque animum quem dederunt. Pseud. 3. Plin. Paneg. ad Trajan.

Quid isti benignitati precer? nisi ut semper obliges, obligeris, incertumq; facias utrum magis expediat civibus tuis debere tibi an præstitisse. Ibid.

Digna vota quæ semper suscipiantur, semperque solvantur. Ibid.

Pro nobis ipsis quidem hæc erat summa votorum, ut nos sic amarent Dii, quomodo tu. Ibid.

Nos inter secunda omnia & vota certantia, quæ præsenti tibi conferuntur, vehemur alacres. Ibid.

Quo majore fiducia iisdem illis votis, quæ ipse pro se nuncupari jubet, oro & obtestor: si bene Remp. si ex utilitate omnium regit, primum ut illum nepotibus nostris ac pronepotibus serves: deinde ut quandoq; successorem tribuas, quem genuerit, quem formaverit, similemq; fecerit adoptato. Aut si hoc fato negatur, in consilio sis eligenti, monstresq; aliquem quem adoptari in Capitolio deceat. Ibid.

Deum precor, conatum meum felicitet, teque V. C. nobis & Reip. servet. Put. 4. ep. 5. l.

Quod superest, Deum posco; ut te filii consequantur; aut, quod plus decet velle, transcendant. Sidon. ep. 7. l 8.

Dii tibi omnes omnia optata afferant, &c. vid. form. Grat. agendi. Plaut. Stich. 2.

Propino tibi salutem plenis faucibus.

Ita mihi meam voluntatem spemque reliquæ vitæ vestra Pop. Rom. existimatio comprobet. &c.

Ita amor hic inter nos perennet, quem coimus auspice & teste immortali tuo patre.

Ita perpetuus inter nos amor sit, mi L. ut cum aculeo discessi à vobis. Lips.

(Ita meus mihi genius faveat)(Dii meliora piis.)

Tu salve, & idem voveo Holmanno. B. & cæteris collegis.

At vos salus servâssit. Plaut. Cistel.

C. Cæsari filiæ suæ filio, cum eum in Armeniam mitteret Augustus precatus est a Diis, gratiam Pompeii, audaciam Alexandri, fortunam suam concedi. Plut. Apoph.

Dii illum infelicitent omnes, qui, &c. Plaut. Pæn. 2.

Dii te eradicent.

Solennia vota pro incolumitate tua, qua publica salus continetur, & suscepimus, Domine, pariter & Plin. ep. 35. l. 10.

solvi-

ſolvimus; precati Deos, ut velint ea ſemper ſolvi, ſemper ſignari.

Put. Vivite & annum hunc, & ſeculum hoc feliciter incipite atque tranſigite.

Put. diat. 10. Ergo florete, felices viri, Senatorio munere vere digni, florete urbes non muris magis turribuſq; quam Rectoribus munitæ; incrementa capite, quæ nulla unquam vis hoſtilis, nulla militiæ calamitas lebefactet.

Eumenes ad milites ſuos. Juſtin. l. 14. At vos devota capita reſpiciant Dii perjuriorum vindices; taleſq; vobis exitus dent, quales vos ducibus veſtris dediſtis. Nempe vos iidem paulo ante & Perdiccæ ſanguine eſtis aſperſi, &——— Ultima nunc ego perfidorum victima has vobis diras atque inferias dico; ut inopes extorreſque omne ævum in hoc caſtrenſi exilio agatis, devorentque vos arma veſtra, quibus plures veſtros, quam hoſtium, duces abſumpſiſtis.

Conſolandi.

Cic. fam. ep. l. 5. NAm quod allatura eſt ipſa diuturnitas, quæ maximos luctus vetuſtate tollit, id nos præripere conſilio prudentiaq; debemus. Etenim ſi nulla unquam fuit liberis amiſſis tam imbecillo mulier animo, quæ non aliquando lugendi modum fecerit: certe nos, quod eſt dies allatura, id conſilio anteferre debemus, neque expectare temporis medicinam, quam repræſentare ratione poſſimus.

Plin. ep. 16. l. 5. Ut enim crudum adhuc vulnus medentium manus reformidat, deinde patitur, atque ultro requirit: ſic recens animi dolor conſolationes rejicit, ac refugit, mox deſiderat & clementer admotis acquieſcit.

Cic. fam. ep. l. 4. Neque monere te audeo, præſtanti prudentia virum, nec confirmare, *&c.*

Ibid. Illud tamen me vel monuiſſe vel cenſuiſſe puta, vel propter benevolentiam tacere non potuiſſe, ut quod ego facio, tu quoque in animum inducas.

Homines ſane ſumus, & urit illud, Avelli. Soletur te quod non in longum. Lipſ. Cent. 2. Ep. 30. tota, Ep. 55. 64. 67. Senec. ep. 67. & 99.

Turn. or. 15. Non prius conquievit, quam è cœlo ſpes & conſolationis auram aliquam ſentiſceret.

Plin. ep. 1. l. 3. Quibus ex cauſis neceſſe eſt tanquam immaturam mortem ejus in ſinu tuo deſleam: ſi tamen fas eſt aut flere, aut omnino mortem vocare; qua tanta viri mortalitas magis finita, quam vita eſt. Vivit enim, vivetque ſemper, atque etiam latius in memoria hominum & ſermone verſabitur, poſtquam ab oculis receſſit.

Fuit,

Fuit hoc luctuosum suis, acerbum patriæ, grave bonis omnibus. Sed ii tamen Remp. casus secuti sunt, ut mihi non erepta L. Crasso à Diis immortalibus vita, sed donata mors esse videatur. Non vidit flagrantem bello Italiam, non ardentem invidia Senatum, non luctum filiæ, non exilium generi, non-non-non denique in omni genere deformatam eam civitatem, in qua ipse florentissima multum omnibus gloria præstitisset. Ego vero te, Crasse, cum vitæ flore, tum mortis opportunitate, divino consilio & ortum & extinctum esse arbitror. Nam tibi———— Cic. 3. l. de or.

O noctem mihi omni deinceps die clariorem! O numerandam candido lætitiæ calculo! vos pergite officiosæ lachrymæ, & alio nunc affectu fluite: madere gaudii rivis jam debet facies. Put. Diatr. 9.

Vide Sulpitii ep. 5. l. 4. & 5. epist. 12 Lucceii & 16. epist. Cic. Consol. Sen. ad Polyb Marciam, Helviam matrem. Plut. ad uxorem, & ad Apollin. Hieron. ep. *&c.* enumeratas à J. G. Vossio, l. 3. institutionum, c. 4.

Judicem compellandi.

CAusa hæc, te Ephoro, peragatur: parva quidem si mores nostros spectes, magna si antiquos; & sic prudentia, doctrina, authoritate tua digna, atque in parte tua. Put. Diat. 7.

Dies dictus est, & tu judex, vir clarissime, ut inter nos pronuncies. Neq; superstitiose tibi causam meam commendabo, neque neglectim. Tu ingenio rectus, judicio acer, non oculis sed animo ipso Argus, veram & incorruptam sententiam per te laturus. Id. Ibid.

Itaq; si tuo unius judicio justam causam laudâsse ac defendisse videar; honesto elogio clarus apud bonos, laudatusq; sum. Claritas enim, ut pulcherrime Seneca, non desiderat multa suffragia; potest & unius boni viri judicio esse contenta. Nam bonos omnes bonus unus judicat. Ibid.

Moderandi & Dijudicandi formulæ.

APud Indos præstabile quoddam genus hominum fuisse memoriæ traditum est, quos Gymno-sophistas vocabant. Hi neque periti erant propagandæ vitis, nec inoculandæ arboris, nec proscindendi soli, Non illi norant arvum colere, vel aurum colare, non equum domare, vel taurum subigere; non ovem vel capram tondere, vel pascere. Unum pro his, & illud omnium summum, norant; Sapientiam colebant, tam magistri senes, Apul. Flor.

ſenes, quam diſcipuli minores. Apud hos, ubi menſa poſita, omnes adoleſcentes ex diverſis locis & officiis ad dapem convenerant, perrogabant magiſtri, quod factum, à lucis ortu ad illud diei, bonum feciſſent. Alius ſe commemoravit aliquid meditatione ſua reperiſſe, vel alterius demonſtratione didiciſſe, alius ſeſe parentibus quidpiam imperantibus obediſſe, alius ſe inter duos arbitrum delectum, ſanata ſimultate, reconciliata gratia, purgatâ ſuſpicione, amicos ex infenſis reddidiſſe Qui nihil habuit adferre cur pranderet, impranſus ad opus foras extrudebatur. Atque utinam mihi, prandii tantum diſpendio, liceret hinc diſcedere, ac ne forte ſicut Cyrus quondam, qui puer à Magiſtro judex duobus aliis pueris datus, quorum alteri grandiori tunica erat brevis, alteri minori tunica erat longa, pronunciavit utrique magis convenire, ſi veſtes inter ſe mutarent; ſua deinde & ipſe tunica exutus, vere Gymnoſophiſta factus, verberibus excipiebatur, quod contra jus dominii nec ſecundum leges ſententiam tuliſſet: ſic & ego litis hodiernæ conſtitutus arbiter (in qua tu, Longine, majuſculorum patronus, magna voce ſonas, manuque tota, *Ineſt ſua gloria magnis*; Tu, Minuti, breviorum tueris partes, & in pedum digitos erectus exclamas, *Et ineſt ſua gratia parvi*.) Theſea expectarem vindicem, ſi utrumque ad Procruſtis lectum dimenſus, alterum detruncandum, extendendum alterum pronunciarem, meritas vel me judice daturus pœnas ſententiæ ex æquo magis, quam ex juſto latæ. Sed aliam longe controverſiæ hujus dirimendæ rationem mihi ineundam video: quocirca———

Xenoph. Cyri pæd. 1. l.

Litem aliquando intenderat ſurdus ſurdo; ſibi trimeſtrem ædium penſionem deberi clamitans. Reus ſe illa nocte foras uſquam prodiiſſe pernegabat, ut qui domi pernox molam verſarit. Judex æque ſurdus, hunc, illum intuitus. Nam quid, inquit, ſuper hac re contenditis? Annon utrique veſtrum mater eſt? Uterque alat, jus & æquum poſtulat. Ergo ſane ſurdus non ſum: & tamen abſurdus eſſem, & dignus qui male audirem, ſi modo ex allegatis veſtris ſententiam ferre vellem, qui non ſurdi ſolum ſed & cæci; Andabatarum more digladiantes, à ratione præcipites toto erratis cœlo. Quo enim tu tantum mihi lævus abis? quid? An in Contemplationis altum? Tu vero quo tam diverſus? an in cæca Practicæ ſaxa? Quin

Anthol, β λ.

me

me ſequimini, ad tutæ pacis & tranquillæ quietis portum ———

Plato quoties à magiſtro ſuo Socrate diſſentire lubuit, excuſare ſe ſolitus, Amicum ſibi eſſe Socratem, magis amicam Veritatem; invidiæ mox ſuæ vindicem habuit & Ariſtotelem diſcipulum, quem etiam ingratitudinis nomine Pullum vocabat equinum, ut qui, lacte ſatur materno, calcibus matrem peteret. Hic itaque ſi quando à magiſtri placitis diſcedere in animo haberet, profiteri ſolebat, Amicum ſibi eſſe Socratem, amicum Platonem, ſed maxime amicam Veritatem. Abſit modo invidia, judicio pronunciatum ſano, exemplo utili. Sic diligendi ſunt amici, ut non diligantur eorum errores. Neque enim placet naſo duci, aut auribus trahi, ut pedibus eam in alterius ſententiam non prius examinatam probe ad veritatis ſtateram. Turpe vero cum ſit, ex omnium rerum dictatore atq; domino intellectu facere mancipium alienæ libidinis: Diſcernamus quas è metallis veſtris erutas attuliſtis maſſas in exploratore aurei veritatis conflatorii igne, idque ſeparatim ———

Ælian. Var. hiſt. l. 4. c. 9.

Ariſt. Eth. Nicom. l. 6. 1.

Scalig. exer. 6. ſect. 4.

———Atque utinam mihi in manum daretur libra illa Critolai, qui cum in alteram lancem animi bona imponeret, in alteram corporis & externa; tantum propendere illam boni lancem putavit, ut terram & maria deprimeret.

Cic. 1. Tuſc. qu.

Καὶ τότε δὴ χρύσεια πατὴρ ἐτίταινε τάλαντα.
Ἐν δ' ἐτίθει δύο κῆρε τανηλεγέος θανάτοιο
Τὴν μὲν Ἀχιλλῆος, τὴν δ' Ἕκτορος ἱπποδάμοιο.
Ἕλκε δὲ μέσσα λαβών, ῥέπε Ἕκτορος αἴσιμον ἦμαρ
Ὤχετο δ' εἰς ἀΐδαο, λίπεν δέ ἑ Φοῖβος Ἀπόλλων.

Homer Illas χ.

Jupiter ipſe duas æquato examine lances
Suſtinet, & fata imponit diverſa duorum:
Quem damnet labor, & quo vergat pondere lethum.

Virgil. Æn. 12.

Περὶ μὲν τῆς ῥηθήσεσθαι μέλλοντος, ἀμφιδόξος εἰμὶ καὶ διλογνώμων, καὶ τῇ δὲ καλλίστῃ κλίνων ὡς ἐπὶ πλάστιγγος πρὸς οὐδέτερον ῥέψαι δύναμαι, πολὺ δ' ὄκνος ἔχει με καὶ τῆς εἰσηγήσεως καὶ τῆς ἀποτροπῆς.

Plutarch. de educ. puer.

Veri-

Veritatem, quæ (ut opinabatur Democritus) in profundo mersa puteo latet, vos binæ quasi situlæ, aut gemini φρεάντλεις certatim vicaria opera eaq; strenua, eruere laboravistis. Ad quam quia uterque summa fiducia affectare videri vultis, videamus & nos, ne forte quod fieri solet, altercando amittatur veritas, utrum remota erroris nebula, sublato opinionis velo, sedato denique affectuum vento, pura illa sit, simplex & sincera, uti prætenditis. Primum itaque prodeat———

Diog. Laert. l. 1.

Chilo jam ætate provectus, dummodo vitæ anteactæ virtutibus vellet frui, modo vitia recensere, ut censura sua in ea animadverteret, dixit: Se sibi per totam vitam non conscium fuisse ingratitudinis; una tamen re se modice moveri, quod cum semel inter amicos illi judicandum esset, neque contra jus agere aliquid aut decernere vellet, persuasisse it amico judicium à se provocaret; ut sic nimirum utrumque, legem & amicum servaret———

Plutarch. Apoph.

Themistocles à duobus amicis suis cooptatus litis æstimandæ dijudicandæque arbiter, ingrati muneris invidiam declinare volens, judicium aversatus est, inquiens, Nolle se ex amico transire in judicem, ne ex amico jam utriusque, cogeretur in alterius transire inimicum———

Simonidi petenti à Themistocle ut in causa quadam iniquè judicaret: Neque tu, inquit, si præter modos caneres, bonus esses poeta; neque ego, si præter leges quid decernerem, magistratus probus———

Xenophon, Ἀπομνημονευμάτων.

In deserto hoc bivio cum Hercule anceps animi hæreo. Hinc mollis mihi sese offert via rosis violisq; consita: illinc ardua via & acclivis intercluditur dumis spinisque aspera. Utram tandem insistam à Virtute & Voluptate, luculenta utrinque oratione admonitus, vixdum constat. Tu comes blanda hortaris———

Homer Odyss. α.

Unde oculis meis repente oborta in tam clara luce caligo; Unde menti stupor, cordi genibusq; tremor? Mihi ipsi qui vobis moderator datus sum, moderamine opus est. Quis me Tiphys, quis Deus geminis hisce interceptum monstris expediet? *Hac rabiosa premit canis, hac lutulenta ruit sus.* Hinc latrat sæva *luxus* Scylla, inde vorat vomitq; *Avaritiæ* Charybdis. Quis mihi dabit, inter vastum gurgitem atque infamem naufragiis scopulum, iter tenere medium? Tu mihi sola Ratio, Circe, Calypso, Heleno potior, dictabis

Arist. Eth. Nicom. l. 2. c. 8.

dictabis medium; Νῆα δὲ τοῦ καπνοῦ καὶ κύματος ἐκτὸς ἔεργειν, per illud potius extremum in quo minus peccatur, à quo plus imminet periculi, ad portum tendere; ἐπειὴ πολὺ φέρτερόν ἐστιν.

Ἓξ ἑτάρους ἐν νηῒ ποθήμεναι ἢ ἅμα πάντας.

In contentione Divitiarum, Nobilitatis, Honoris, Voluptatis, Scientiæ, Virtutis, &c. de summa felicitatis sede, poterit Moderator ab initio usurpare, aut etiam in orationem prosam solvere illud Lucretii.

Suave, mari magno turbantibus æquora ventis, Lib. 2.
E terra magnum alterius spectare laborem:
Non quia vexari quenquam est jucunda voluptas,
Sed quibus ipse malis careas, quia cernere suave est.
Suave etiam belli certamina magna tueri
Per campos instructa, tua sine parte pericli.
Sed nil dulcius est, bene quam munita tenere
Edita doctrina sapientum templa serena:
Despicere unde queas alios, passimque videre
Errare, atque viam palanteis quærere vitæ:
Certare ingenio, contendere nobilitate:
Noctes atque dies niti præstante labore,
Ad summas emergere opes, rerumque potiri.
O miseras hominum mentes! O pectora cæca!
Qualibus in tenebris vitæ, &c.

Optimo sane consilio eductæ utrinq; copiæ, summa arte instructæ acies vestræ concurrerunt fortiter, dimicarunt strenue; obstinatis usque adeo animis obnixæ non cedere *dum gravis aut has, Aut has versa fuga victor dare terga coegit.* Faxo tamen ut *motus hosce animorum atque hæc certamina tanta Pulveris exigui jactu compressa quiescant.* Proinde è ductoribus acie revocatis, deterior qui visus detractis pinnis discet humi serpere; melior *vacua regnabit in aula,* & triumphans *caput inter nubila condet*—— Ex Virg. 4. Georg.

Vipereos agnosco dentes, & lethali prætincta veneno semina. Colchica hæc sementis, ubi è serpentinis dentibus nati terrigenæ, in sua, in parentis viscera infestis animis armatas convertunt manus. Neq; enim nisi literis instructi, & eloquentia delibuti, illarum castra obsidere, hujus arcem oppugnare potuissetis aut etiam ausi fuissetis. Quum tamen destructum itis sic eloquenter, ut vel hoc ipso adstruatis, quo destruere præsumitis. Ita nihil eloquentiam destruere Ex Ovid. 7. Met.

præter

præter eloquentiam poteſt : ideoque nec ipſa poteſt, quoniam ſcilicet hoc quoque poteſt quod omnino non poteſt. Ne tamen Cadmea forte victoria rem ad internecionem plane ducat ; jam tempus adeoque diſcrimen poſtulat, ut ſilicem meum in medios jaculatus hoſtes, depulſum ab eloquentia Martem in ipſos convertam. Inteſtini itaque ferri licentiam vel ſic dearmatum venio——

Put. diatr. 7. Militiam ſi intuemur ? non turba, ſed diſciplina ad victoriam facit ; non quam multi, ſed quam boni pugnent ; etiam in oratione ſtabit victoria non à numero & multitudine, ſed robore & vi argumentorum.

Huc mentem adhibeatis, juſtane an injuſta dicam, hoc enim Judicis officium eſt, Rhetoris autem vera loqui.

Medorum judices, ferebant prætextas vittatas loris, & in capite tiaram. Atque hinc tiara cuique, cui appendet ad ſiniſtrum latus opus è margaritis fimbriatum, alteram aurem ejus qui geſtat obtegens. Quibus ſignificabant, aurem quidem retectam accuſatoribus dari, tectam vero accuſatis ſed abſentibus reſervari.

Philippus inter duos malos judex conſtitutus, alteri ut è Macedonia abiret, alteri ut eum perſequeretur, imperavit.

Mercurio deferenti pomum Eridos, Joviſque mandatum, reſpondet Paris. Videte autem quale à me judicium expectet vel etiam exigat, qui de me prius tam inique judicavit, hominum deorumque moderator ſummus. Qua enim fiducia mortalis ego, utique opilio & è plebe bubſequa, cujus neque fori neque ſubſellii res eſt, quæ in certamen venit ; decernam hanc litem anxiam & ancipitem de immortalium dearum forma ? quarum etiam præſentiam tremulo horrore expaveſco, nondum ſatis aut mitiſſimo ipſarum aſpectu, aut molliſſimo vocalis dei affamine confirmatus. Quanto melius ipſe ſibimet ſumpſiſſet hunc judicii calculum, formarum ſpectator elegans, cupitor ardens, potitor notus ? Sed video quid velit ; declinare ſcilicet, & à ſe amovere vult tantæ dijudicationis invidiam, & in me tandem derivare. Jam olim docuerunt me rex ille aſininis donatus auribus, & vates oculis mulctatus, quam periculoſæ machinæ ſubeat aleam, quicunq; veſtras dirimendis controverſiis arbiter adſcitus fuerit. Quod ego vos, ſereniſſimæ dominæ, oratas exoratas velim, quoniam Jovis ſummi nullatenus per hunc Argicidam

gicidam diffugere authoritatem licet, ut ſententia (quod factu neceſſe eſt) ſecundum unam pronunciata, reliquæ duæ ſpe ſua fruſtratæ, me conjugis patriſque veſtri ſortitione judicem electum, rejectione veſtra non improbatum, nec offenſa excipiatis, nec odio aut vindicta proſecutum eatis. Agite igitur pulcherrima numina, veſtras perorate cauſas, veſtras prædicate dotes, namque hinc etiam venuſtatis commendatio, formæ conciliatio; dum ego interea temporis, me recolligo, totuſque divino huic ſpectaculo addictus, exactiori luſtratione ſingulas & ſingulares formas rimer, penſioreque examine de iis judicem.

Orationes trium Dearum excipit hæc Paridis ſententia. Quam ſi placere ſenſero, & illas & alias hujuſce generis dabit iterata editio.

Papæ! quale ſpectaculum, quanta pulchritudo, quæ undique voluptas? hic certè eſt, ubi Argus fieri velim, quo tot ſimul oculis tanta devorem gaudia. Quam venerabile & regium fulget præſtringitque tum oculorum tum animi aciem Saturno digna proles, Jove matrona, oculis veneranda, ulnis candida? quam inſuper imperiis pollens, quam muneribus potens, diademate caput cincta, ſceptro innixa, divûm incidit Regina, & vera inceſſu patet Dea! par rotandis cœlis, regendis terris, calcandis inferis: quo æquior (ita mihi faveat Saturnius) factus ſum Ixioni tam divinam formam ambienti, rotamque cui affixus ſequiturque fugitque vel uno illius amplexu, utcunque per ſubmiſſam nubem imaginario, redimere præoptem. Illa verò, quam ex facie agnoſcas, conſilii æque ac fortitudinis dominam, ex galeæ cono, oleagina redimito corona, lauro tamen præcincta; ſcias belli paciſq; mediam: namque & ægidem quatit, & haſtam vibrat, patris æmulata fulmen armipotens virago, belli ſpolia, paciſque firmamenta præ ſe ferens: medio tamen inter gratiam & terrorem tenore, nullis non obſequiis votiſque expetenda, niſi in perpetem & pertinacem juraſſet virginitatem. Sed & hæc, dii boni! quam egregio decore conſpicua? neque ex parte ſpecioſa, ſed tota amabilis, amicabilis, admirabilis, divumque hominumque voluptas alma Venus, intecto corpore perfectam formoſitatem profeſſa, colore in ſpeciem diviſo teſtata ortum; candida, quod cœlo demeat: cærula quod mari remeat. Erubeſcunt punicantes in genis roſæ, horrent ſororiantes ſub pectus mamillæ, liventes paſſim per cutim tranſlucent venulæ, per diffuſas undique ambroſia comas renident humeri eburnei; quam denique vel ſic, neque gemmato ceſto cinctam,

neque

neque Gratiis gratissimis comitatam, neque suis cupidinibus circumfusam commendat dulcis risus, non dedecet ipse nævus, & supra omnia apud me valet ipsius oratio ; qua se mihi daturam nuptui pollicetur quandam forma præcipuam, suique similem, candidam utpote è Jove cygno satam, teneram ut quæ in ovo nutrita fuerit. Valeat itaque imperandi libido, facessat bellicæ gloriæ sitis ; habendam in hoc certamine rationem pulchritudinis, monent & Jovis jussa, & Mercurii mandata, & ipsius aurei pomi inscriptio, *Pulchra capiat*. Hoc igitur cape tuo jure, O Venus,

Nam tua forma deam, me judice, vincit utramque.

Et alias discernendi litium formulas, litem secundum alteram partem dandi, vel ampliandi, licebit affingere ex judicio Dolabellæ, & rejectione mulieris Smyrneæ ad Areopagitas. A. Gel. 12. l. 6. c. ex Val. Max. 8. 1. vid. & judicium Galatium Val. Max. 2. l. 8. c. Licinii Fimbriæ. l. 7. c. 2. Jul. Cæs. Sen. de benef. 5. l. 24. c. Philippi & mulieris. Val. Max. 6. l. 2. c. Cambysis, l. 6. 3. c. Claudii de muliere non agnoscente filium, Suet. Claud. 15. c. Alexander alteram occludebat aurem, reo se reservatam. *Qui statuit aliquid parte inaudita altera, Æquum licet statuerit, haud æquus fuerit.* De judicis officio in litibus. A. Gell. 14. l. 2. cap. & 4. cap. & Cic. pro A. Cluentio. Judicium Pop. Rom. parum honestum inter Ardeates & Aricinos, Liv. 1. 3. & Val. Max. 7. lib. 3. c. Ampliationis, N. L. *non liquet*. Asconius, Cicero, Liv. *&c.* Ptolomæi, Ælian. Var. hist. lib. 14. cap. 43. Philippi dormitantis Plut. Apophth.

IN

INDEX
POETICUS.

Commonstrans,

Descriptiones, Comparationes, Allusiones, Ritus, Locos communes, Fabulas illustriores, *&c.*

Quæ habentur apud Poetas, veteres & recentiores, majorum & minorum gentium.

LONDINI,
Typis *J. Richardson*, Impensis *G. Conyers* & *M. Wotton*, 1696.

INDEX POETICUS.

venal. ix. *Sat.* 125. *Baudius*, i. *Iamb.* *alloquium moribundi ad amicos*, & ii. *Iamb. Ben. Turentino. Jo. Secundus* i. & 5. *Buchanan. eleg.* 2. *Heinsii Herodes, chorus*, iv.

Ætas hominis, *Hor. ad Pisones*, 157. *Ovid. Met.* xv. 221.

Ætates animalium, *Auson. eidyl.* 18. *Epigr. Virgilio adscript.*

Æternum, *Hor.* iii. *Od.* 30. *Ovid. Metam.* xv. 871. *Stat. sylv.* i. 1. 90. *Sil. Ital.* vii. 477. *Claud. bell. Get.* 54 *Sannazarius de partu virgin.* ii. 392.

Æternum nihil, *Sen. Herc. Oet.* 1035.

Ætna, *Virg. Æn.* iii. 570. *Virg. Ætna*, 385. *Lucr.* vi. 639. *Ovid Met.* xv. 340. *Silius* xiv. 59. *Val. Flacc.* ii. 29. *Claud. rapt. Proserp.* i. 161.

Affectus, *Virg.* vi. 733. *Ovid. Met.* ii. alluf. 84. 233. *Sen. Med.* 385. *Paling. scorp.*

Affectus cum ratione lucta sub persona Medeæ, *Ovid. Metamorph.* vii. 12. *Sen. Med.* 925.

Affectus tollendi ut scias verum, ut velis bonum, ut vivas beatus, *Boeth.* i. 4. *metr.* & 7. iii 5. *metr.*

Africa, *Sannazarius de partu Virginis* ii. 204. *Barcl. Argenis* iv. 6. *metr.*

Agricolarum vita, *vide* rustica vita.

Agricolarum arma, *Virg. Ge.* i. 160.

Agriculturæ ratio, *Virg. Georg.* i. 43. *Claud. Consul. Mallii.* 175. *Barb. Vrb.* PP. *p.* 121.

Agriculturæ inventor, *Osiris. Tibul.* i. *el.* 8.

Ahenum æstuans, *Virg.* vii. 462.

Ajax Telamonius, *Ovid. Met.* xiii.

Ajax, *Oileus. Sen. Agam.* 527.

Alcyone & Ceyx, *Ovid. Met.* xi. 414.

Alexander magnus, *Juvenal.* x. *Sat.* 167.

Aliena nostris potiora videntur, *Hor. Sat.* i. 1. *Baud.* i. *Iamb. ad Jan. Gruterum*, & *in Trocaicis, ad Eliam Bigotium.*

Ad aliena vitia aquilæ, ad nostra talpæ, *Hor. Sat.* i. 3.

Aliis alia studia & vota, mihi hoc, *Virg.* vi. 848. *Hor. od.* i. 1. *Propert.* iii. *el.* 7. *Ovid. Trist.* ii. 485. *Sen. Herc. Fu.* 191. *Perf.* v. 15.

Allii detestatio, *Hor. Epod.* 3.

Alpes, *Silius* iii. 477. *Petron.* 16. *metr.*

Alta cadunt, sublimia vita, *Ovid Trist.* ii *v.* 83. *Trist.* iii. *el.* 4. *Sen. Hippol.* 1120. *Sen. Troas.* 257. *Agam.* 88. *Zeveccotius* ii. *eleg.* 1. *vide* Mediocria firma.

Amantum umbræ in Elysiis, *Virg.* vi. 442.

Amator, *Hor. Sat.* ii. 3. *Perf.* v. 161.

Amazones, *Virg.* i. 494. xi. 570. 648. *Sil.* ii. 73. *Claud. rapt. Prof.* ii. 63. *Conf. Probini & Olyb.* 88. *Fescennina in nuptiis Honorii & Maria*, 32.

Ambitio, *Hor. Sat.* ii. 3. *Sen. Herc. Oet.* 932 *Perf* v. 177. *Claud. de laud. Stil.* ii. 114. *Caussini Solyma, Chorus* i.

Amellus

Amellus flos, *Virg. Ge.* iv. 271.

Amens, *Virg.* iv. 642. *Ovid. Met.* iv. 502. *allus.*

Amicus & amicitia certa, *Virg.* vi. 158. *Ovid. Trist.* i. *el.* 3. *vers.* 63. *Ovid. Trist.* i. *el.* 4. *Dan. Heins.* i. *sylv.* 3. *Zevecotius,* i. *el.* 6.

Amicorum prævaricator, *Hor. Sat.* i. 4.

Amicus ollaris, *Martial.* ix. 15.

Amicorum paria, *Ovid. de Ponto,* iii. *el.* 2. *vers.* 67. *Manil.* ii. 599. *Claud. in Rufin.* i. 107.

Amicitia requirit par. *Martial.* vi. 11.

Amicitiæ fides violata. Amicitia fortunam sequitur, *Ovid. Trist.* i. *el.* 7. *de Ponto* iv. *el.* 3. *Petron.* 8. *metr. Plaut. Stichus:* *act.* iv. *sc.* i. 14.

Amicorum desiderium, *Buchanan. eleg.* 4. *& sylv.* 2.

Ammonis templum, *Lucan.* ix. 511.

Amœnus locus, *Virg.* ix. *Ecl.* 40. *Culex* 120. *Ovid. de Arte,* iii. 667. *Stat.* i. *Sylv.* 3. *vers.* 5. *Petron.* 20. *metr. Martial.* x. 30. *Claud. rapt. Pros.* ii. 101. *Sidonius carm.* xi. *Epith.* 6. *N. Reusner. eleg. ad And. Crusium. Francisci Moncai Paradisus. Simon Egerius Sylv. Grotius* ii. *Epigr. Barlai hortulus Leyd. Idem.* ii. *el.* 3. *Gotofr. Torinus* i. *p.* 3. *Jac. Gaddius,* i. 14. *Casimirus Sarb. Epod.* i.

Amor, *Virg.* iv. 1. *Lucr.* i. 473. *Heinsii Scholium sive Hymnus in Amorem.*

Comp. tonitrui, *Virg.* viii. 38.

Ex luxu & otio nascitur, *Virg.* i. 619. *Ovid. Remed.* i. 139. *Remed.* ii. 350. *Ovid. Metam.* iv. 302. *Sen. Hippol.* 203. *Octav.* 545. *Sil.* xi. 386.

Ex affectu nascitur, *Virg.* i. 721.

Ejus vis, *Plaut. Asin. act.* i. *sc.* iii. *vers.* 5. *Mercator act.* v. *sc.* ii. *vers.* 10. *Virg. Georg.* iii. 243. *Æn.* iv. 80. *Tibul.* ii. *eleg.* 4. *Propert.* ii. *el.* 7. *Sen. Hippol.* 272. *Octav.* 797. *Sil.* xi. 399. *Claud. rapt. Proserp.* i. 25. *Bapt. Spagnolus. Titus Strozza. Herc. Strozza.* p. *Melissus eleg. Baudius Var. Sylv.* i. *Paling. cancer. Barlæus in nuptias Adr. Blyenburgii. Alabastri Roxana, chorus.*

Amor insanus, *Virg.* x. *ecl.* 44. *Hor. Sat.* ii. 3. *Propert.* ii. *el.* 1. *Sen. Hippol.* 99. 358. *Stat. Achilleid.* i. 301.

Amor militia, *Ovid. Amor.* i. *el.* 9. *de Arte* ii 233.

Hortus Amorum, *Damas. Blyenburgius.*

Amor sui; Φιλαυτία, *Catul.* 22. *Ovid. Met.* iii. 424. *Barb. Urban.* PP. *p.* 253.

Amor optimum condimentum, *Plauti Casina. act.* ii. *sc.* iii. *v.* 1.

Amoris miseriæ, *Plauti Cistel. ac.* ii. *sc.* i. *vers.* 1. *Mercator. act.* i. *sc.* i. *v.* 18. *act.* iii. *sc.* iv. *v.* 1. *Trinummus, act.* ii. *sc.* ii. 10.

Anchora, *Virg.* vi. 44.

Ancile, *Ovid. Fast.* iii. 371.

Andromedæ fab. *Man.* v. 531.

Araneola,

Araneola, *Antonius Tilesius, Gazeus, pag.*

Arbores, *Virg. Culex*, 122. *Ovid. Met.* x. 90. *Stat.* ii. *Sylv.* 3. *Stat. Theb.* vi. 99. *Claud. rapt. Prof.* ii. 107. *Barcl. Argenis*, iii. *metr.* 3. *Casp. Barlai hortulus Leydensis, Jos. Sommeri poemata.*

Arborum infrugiferarum usus, *Virg. Georg.* ii. 429.

Arbor accisa, *Virg.* ii. 626. xi. 135. *Sil.* x. 523. *Val. Flacc.* iii. 163. *Caussini Solyma*, 3 *act.*

Satio, *Virg. Geo.* ii. 9.

Insitio, *Virg. Georg.* ii. 73. *Ovid. Met.* xiv. 626.

Archimedes, *Sil.* xiv. 342.

Arethusa, *Ovid. Met.* v. 573. *Stat.* i. *Sylv.* 2. *vers.* 204.

Argo, *Sen. Med.* 607. *Stat. Theb.* v. 337. *Val. Flacc.* i. 122. *Claud. bell. Get.* 8. *Jo. Iscanus*, i. 63.

Argus, *Ovid. Met.* i. 62[illegible]

Arion, *Ovid. Fast.* ii. 8[illegible]

Aristæi fab. de apibus reparandis, *Virg. Georg.* iv. 281. *Ovid. Fast.* i. 369.

Arma, Galea, &c. Turni, *Virg.* vii. 785. xi. 486. *Claud. laud. Stilic.* i. 351.

Arma pulchra, *Virg.* xi. 769. xii. 87. 430. *Sil.* ii. 407. v. 132. xv. 667. *Casimirus Sarb.* i. *lyric.* 2. *od.*

Arma Vulcania, *Virg.* viii. 620. *Claud. tert. Cons. Honorii*, 191.

Arma variarum gentium, *Claud. laud. Stilic.* i. 109.

Armentum, *Claud. Epigr.*

Artes invenit necessitas, *Virg. Georg.* i. 131. & experientia, *Manil.* i 63. 81.

Artes malæ in pretio, bonæ non ita, *Petron.* 10. *metr.*

Artium elogia, *Bersmannus, Stigelii Artes liberales, Got. Torin.* ii. *à pag.* 37. *usque ad lib.* iv. *pag.* 65. & *lib.* vii. *p.* 136.

Artificum opera, *Stat.* i. *Sylv.* 2. *vers.* 100. ii. *Sylv.* 2. *vers.* 63. iv. *Sylv.* 6. *vers.* 25. *Theb.* i. 542. *Claud. de laud Stilic.* ii. 176.

Aruspicina, *Virg.* iv. 57.

Asia, *Sannazarius de partu virginis* ii. 126.

Asini encomium, *Jo. Lauterbachius, Jo. Majoris, Cumanus, Jac. Gaddius*, ii. 20.

Astrologi, *Lucan.* i. 640. *Juvenal.* vi. *Sat.* 554. *Tho. Mori Epigr.*

Astrologiæ defensio, *Jac. Mycillus*, iii. *Sylv.*

Astronomia, *vide* Causas cognoscere rerum, *Ovid. Fast.* iii. 106. *Lucan.* viii. 170. *Manilius lib.* v. *Buchanan.* v. *de Sphara*, *Barlaus in Equo Godefrid.*

Atalanta, *Ovid. Met.* x. 539.

Atlas mons, *Virg.* iv. 246. *Sil.* i. 202. *Val. Flacc.* v. 410.

Avaritia & Avarus, *Lucr.* iii. 59. *Hor. Sat.* i. 1. ii 3. *Epist.* ii. 2. *Propert.* iii. *el.* 6. *Gal. el.* i. *Ovid. Fast.* i. 201. 317. *Sen. Herc. Oet.* 620. *Pers.* v. 130. vi. 75. *Manil.* iv. 1. *Juvenal. Sat.* xiv. 108. *Claud. in Rufin.* i. 101. 102. *de laud. Stilic.* ii. 114. *Boeth.* 2 *metr.* 4. *met. Plaut. Aulid. act.* ii. *sc.* iv. *vers.* 29. *Buchanan. epig.* . *de Chrysal. lib.* 1.

lib. ii. *Buchanan.* i. *de Sphæra. Strad* ii. *prolus.* 6. *poetic. acad. Jac. Gaddius T.* 17. *Barber. Vrban.* PP. *pag.* 20.

Audacia, *Virg.* x. 284. xi. 53.

In audaces non est audacia tuta, *Ovid. Met.* x. 545. *Martial.* vi. 25.

Avernus, *Virg.* vi. 238. *Lucr.* vi. 812. *Sil.* xii. 120.

Aves diis immolatæ, *Ovid. Fast.* i. 445.

Aves, *Georg. Gallus Chrudimenus. Barlæi hortulus Leydensis.*

Avis de pullis solicita, *Claud. rapt. Proserp.* iii. 141.

Avis paradisiaca sive Apous, *Lud. Celottus.*

Augurium, *vid.* Vaticinia, *Jos. Isc.* vi 231.

Aula, *Virg.* i. 665.

Aulicæ Artes. Fraus sublimi regnat in Aula, *Sen. Agam.* 79. *Herc. Oet.* 608. *Octavia* 33. *Lucan* viii. 400 *Claudian. in Rufin.* i. 177. *Ranzovii emblema. Drurei, Aluredus* v. *act.* 10. *sc. Elisab. Jo. Westonia.* 7. *epigr. Heinsii Herodes act.* 2. *Jac. Gaddius*, i. 25. *Alabast. Roxan. act.* iii. *sc.* 4.

Aura, *Passerat.* 16.

Aurum, *Claud. de laud. Stilic.* iii. 226.

Auri sacra fames, *Virg.* i. 353. iii. 56. *Propert.* iii. *el.* 11. *Barlæi Argo Batava.*

Auri vis, *Hor. od.* iii. 16. *Propert* iii *el.* 12. *Lucan.* iii. 118. *Barclaii Euphorm.* ii. *metr.* 5. *Casp. Barl. Heriberti de Beaumont.*

Auriga, *Virg. Georg.* i. 511. *Sil.* 281.

Aurora, *Virg.* iii. 521. 588. iv. 6. 584. v. 105. vii. 25. xii. 113. *Culex* 41. *Epigr.* *Virg. adscript. Lucr.* ii. 141. *Ovid. Amor.* i. *el.* 13. *Ovid. Metam.* ii. 172. *Sen. Herc. Fur.* 124. *Stat. Theb.* ii. 134. vi. 24. xii. 1. *Sil.* i. 574. v. 54. vi. 1. xvi. 230. *Val. Facc.* ii. 72. iv. 90. *Claudian. rapt Prof.* iii. 1. 120. *Amalth. Sylv.* 5. *Sannazarius de partu* Virginis, iii 499. *Jacob. Gaddius* i. 3. ii. 85. *Lud. Celotti Adrianus, chorus*, 3.

Autumnus, *Petron. Fragm. Jam nunc ardentes, Autumn. &c. Basil. Zanchius. Barlaius* ii *Barb. Vrban.* PP. *pag* 202.

B.

BAcchus, *Tibul.* i. *el.* 8. *Propert.* iii. *el.* 15. *Ovid. Metam.* iii. 553. 677. *Ovid. Fast.* iii. 715. v. *el.* 4. *Sil.* vii 194. *Val. Flacc.* ii. 265. *Claudian. rapt. Prof* i. 16. *Sidonius carm.* xxii. 22. *Nic. Rudingerus. Jac. Gaddius.*

Baccho immolatur caper, *Ovid. Fast.* i. 357.

Bacchanalia, *Virg.* vii. 386. *Catul.* 64. *Stat. Theb.* v. 653. *Claud.* iv. *Consul. Honorii*, 606. *Lævinus Torrentius, Barcl. Argenis* iv. 7. *metr. Heinsii Herodes act.* 1.

Balneum,

Balneum, *vide* Thermæ, *Stat.* i. *Sylv.* 3. *ver.* 43. *Sylv.* 5. *Sidon carm* xviii.

Barbarus, *Virg* 1. 571.

Basia, *Catul. epigr. Janus Dousa. Joannes secund. Jan. Lernutius, Sannazar. Ep.*

Batrachomyomachia bellum ranarum cum muribus, *ex Homero, Henr. Smetius, Elisius Calentin. tribus lib.*

Baucis & Philemon, *Ovid. Met.* viii. 634.

Bellatrix cultu Amazonio, *Virg.* vii. 805. *Jos. Iscanus,* vi. 565, 589.

Bellona, *Sil.* 5. 220. *Claud. in Eutrop.* ii. 143.

Bellum, *Tibul.* i. *el.* *Ovid. Fast.* i. 703. *Sen. Hippol.* 536. *Sen. Thyestes* 551. *Sen. Theb.* 389. *Virg. Culex* 27.

Belli portenta, *Virg. Georg.* i. 469

Bellicus apparatus, *Virg.* viii. i. *Senec. Theb* 389. *Lucan.* vii. 139. *Stat. Theb.* iii. 578. *Achilleid.* i. 425. *Sil.* iv. 9. *Petron.* xvi. *metr. Jos. Iscanus,* i. 307. iv. 275. *Baudius, od.* ii. *lib.* 1. *Barlaus Panegyr. Fred. Henric. Barlai Sylva Ducis, Caussini Solyma, act.* ii.

Belli miseri eventus, *Virg. Georg.* i. 505. *Hor. od.* ii. 1. *Ovid. Trist.* iii. *el.* 10. *vers.* 53. *Senec. Herc. Fur.* 265. *Sen. Theb.* 546, 625. *Lucan.* i. 24. *Sil.* xv. 521. *Claud. in Rufin.* ii. 36, 59. *Jos. Iscanus* iv. 342. *Barclaii Euphorm.* ii. *metr.* 12.

Vide Mars & Comitatus

Bellum dulce inexpertis, *Virg.* xi. 153.

Bellum inducitur, *Virg.* vii. 469.

In Bello consilium, *Baud.* iii. *Iamb. ad Jac. Endium.*

Belli & exercituum conflictus, pugna commissa, *Plaut. Amphitr.* i. *sc.* i. *act.* v. 62. *Virg.* vii. 525. *Lucret.* ii. 324. *Hor. od.* ii. 1. *Lucan.* vii. 475. *Stat. Theb.* vi. 416. viii. 386, 397. *Sylv.* ix. 320, 353. xvii. 391. *Val. Flacc.* vi. 182. *Jos. Iscanus,* v. 140. *Barlai Sylva Ducis.*

Bellum civile, *Virg.* vi. 832. *Hor. od.* ii. 1. *Epod.* 16. *Lucan.* i. 1. *&c.* iv. 169. *Claudian. in Eutrop.* ii. 573. vi. *consulat. Honorii,* 399. *Barlai Oratio Veturiæ. Jac. Gaddius,* i. 8.

Bellicæ machinæ, *Lucan.* iii. 455, 490. *Heinsii Herodes. Cho.* ii.

Jos. secundus ii. *el.* ii. *invehitur* in tormentorum inventorem. Describit *Barlæus in obsid. Sylvæ Ducis; Jac. Gaddius* ii. 5.

Bellicæ gloriæ Nemesis, *Juvenal.* x. *Sat.* 133.

Belluæ ad Bellum comparatæ, *Lucr.* v. 1310.

Bibendi ars, *Vinc. Obsopœus.*

Bibliotheca, *Passeratius,* ii. *strena.*

Bison, *Nat. com.* iii. *venat.*

Bombyx, *Hieron. Vide lib. duo. Gazæi pia hilaria, p.* 22.

Bonum ubi & quid sit ignorantes, quærimus, *Boeth.* iii. 8. *metr.*

Boreas, *Virg. Ge.* iii. 196. *Ovid. Met.* vi. 691. *Claud. rapt. Proserp.* i. 70.

C.

Curule, *Virg.* v. 144. *Sil.* xvi. 314. *Manil.* v. 74. *Sidonius carm.* xxiii. 314.

Navale, *Virg.* v. 111.

Gladiatorium, *Sil.* xvi. 526.

Singulare, *Virg.* xii. 116. *Sil.* xiii. 311. *Joseph. Iscan.* v. 448: vi. 630. *Famian. Strada*, ii. 6. *prolus. poetic. academica.*

Super Armis Achillis, *Ovid. Met.* xiii. 621.

Cervus, *Virg.* vii. 484. *Stat. Theb.* v. 165. *Sil.* xiii. 116. *Jan. Pannonius*, *eleg.* 18. *Natalis Comes*, iii. *venat.*

Cestos Veneris, *Claudian. in nuptiis Honorii & Mariæ*, 114.

Cete, *Val. Flacc.* ii. 500. *Manil.* v. 565.

Chaos, *Ovid. Metam.* i. 6. *Ovid. Fast.* i. 103. *Sen. Thyest.* 830.

Charon, *Virg.* vi. 298. *Sen. Oe.* 166. *Sen. Herc. Fu.* 763.

Chartæ inventio, *Ritershusii varia. Tho. Readi Inventa adespota.*

Charybdis, *Virg.* iii. 419.

Chimæra, *Ovid. Metam.* ix. 738.

Crystallus, *Claud. Epigr. var. Sidonius carm.* xi. *Epithalam.* 94.

Ciconia, *Cornelius Musius. Gallus Chrudimenus.*

Circe, *Virg.* vii. 11. *Ovid. Met.* xiv. 254.

Circus, *Ovid. Amor.* iii. *el.* 2. *de Arte*, i. 35. *Juvenal.* xi. 192.

Citharœdus, *Tibul.* iii. *el.* 4.

Civis bonus, *vid.* vir bonus, *Sidonius carm.* vii. 566.

Classis, *Virg.* x. 155. *Sidonius carm.* v. 454. *Jos. Iscanus*, v. 815.

Clementia, *Ovid. Trist.* ii. 33. *vers.* iii. *el.* 5. *vers.* 33. *de Ponto*, i. *el.* 3. *vers.* 53. *Stat. Theb.* 12. 492. *Claud.* 4. *Cons. Honorii*, 113. *de cons. Mallii.* 120. *de laud. Stilic.* 11. 6. *Epist. ad Hadrianum*, 1. *Barlai Brit. Triumph.* 329. *Octav. Meninus. Heinsii Herodes*, *act.* 3. *Caussini Felicitas act.* 1.

Cleopatra, *Hor. od.* i. 37. *Epod.* 9. *Propert.* iii. 9. iv. 6.

Clientes sportulam emeriti, *Juvenal. Stat.* i. 96. Cœnæ injuria excepti, *Stat.* v. *Mart. ep. passim*, *Plauti Menechmi act.* iv. *sc.* ii. v. 1.

Clypeus, scutum, *Virg.* x. 483. Æneæ, *Virg.* viii. 447, 626.

Cœcitas, *Eric. Puteani Musarum ferculum.*

Cœli Regia, *Ovid. Met.* i. 169. *Sannazarius de partu Virginis*, l. 444.

Cœlum suspice. Cœlestem perdit Eurydicen, qui in terra & Tartaris quærit, *Boeth.* iii. 12. *metr.* & iv. 1. *metr. Zevecotius*, 1. *el.* 10. *Ejusdem Maria Græca*, iv. *act. Ejusdem Rosimunda*, *Chorus*, ii. *Got. Torinus*, v. *p.* 99.

Cœlestia certo procedunt corpora cursu, *Boeth.* iv. 6. *metr.*

Cœlibatus, *Virg.* iv. 32.

Cognomina, *Ov. Fast.* i. 597.

Cornu

D.

Deliquium

Deliquium animæ, *Virg.* iv. 389. *Ovid. Trist.* i. *el.* 3. *verf.* 89. *Jof. Iscanus,* vi. 540.

Delos, *Virg.* iii. 75. *Petron. Fragm.* Delos jam ftabilis, *&c.*

Delphines, *Virg.* v. 594. *Ovid. Met.* iii. 672. *Cunradini Phalucia. Saluft. Bartaf.* ii.

Defperatio, *Virg.* ii. 354. *Claud. in Rufin.* ii. 18.

In Detractorem, *vide* Maledicentia.

Deus omnium conditor, libere agens, *Sen. Hippol.* 956. *Boeth.* i. 5. *metr.* iii. 9. *metr.* iv. 6. *metr. Sannazarius de partu virgin.* iii. 467. *Paling. fagit. Zevecotii Maria Graca, act.* i. *fc.* 1. *Heinfii Herodes, act.* i. *fc.* 1. Dii gentium, *ibid. Cauffini Nebuchodonofor, act.* i. *Got. Torinus,* v. *p.* 89.

Deus omnia videt fimul; omnifcius, *Boeth.* v. 2. *metr. Cauffini Nebuchodonofor, Act.* ii.

Deo cede, *Virg.* v. 455. terra marique impenditur labor, ut vana confequamur, Impendendus homo eft, effe ut deus poffit in ipfo, *Manil.* iv. 389.

Deorum fuga, infequente Typhœo, *Ovid. Met.* v. 321. *Barclaii Argenis,* i. *metr.* 6.

Diana, *Virg.* i. 503. *Sen. Hippol.* 405. *Agam.* 352. *Claud. rapt. Prof.* ii. 27. *Barclaii Argenis,* ii. *metr.* 5.

Dianæ comites, *Claud. de laud.*
Dictamnum, *Virg.* xii. 412.

Dies, *Ovid. Met.* xv. 190.
Dies faufti & infaufti, *Virg. Georg.* i. 277.
Dies lætus, *Perf.* ii. 1. *Claud. conf. Probini & Olyb.* v.
Dies anniverfarius, *Virg.* v. 49.
Difficile quod pulchrum, *Claud. Fefcenn. in nuptiis Honorii & Mariæ,* 105. Barlæi *Manes Auriaci, v.* 177.

Diluculum, *Stat. Theb.* iii. 33. 684. viii. 251.

Diluvium, *Hor. od.* i. 2. *Ovid. Met.* i. 260. *Jo. Secundus Sylva,* 2. *Jani Pannonii eleg.* 7. Barlæus *in nuptias, Adr. Blyenburgii, Barlæus* i. *eleg.* 4.

Diræ, *vid.* imprecatio.
Difciplina dura, *vid.* Educatio afpera.
Difcordia, *Petron.* 16. *metr. vid.* Mars & Comitatus; *Barcl. Euphorm.* i. *metr.* 9.
Dives & Divitiæ, *Tibul.* ii. *el.* 4. iv. *el.* 2. *Lucan.* vii. 755. *Stat.* i. *Sylv.* 2. *verf.* 122. iii. *Sylv.* iii. *verf.* 88. *Claud. in Rufin.* ii. 134. *in Eutrop.* i. 226. *tert. Conf. Honorii,* 216. *Boeth.* iii. 10. *metr.*
Dives eft qui parvo beatus, nil cupit, *Horat.* ii. *od.* 2. 16. 18. iii. *od.* 16. *Sat.* ii. 5. *Bauhufius* ii. *lib. epigr.* & iv. Quis dives?
Divitiæ non expetendæ quia miferæ, *Juvenal.* 8. *Sat.* 12. *Palingen. aries.*
Divitiarum contemptus, *Virg.* viii. 364. *Tibul.* iii. *eleg.* 3. *Sidonius carm.* vii. 231.

Divitiarum,

Divitiarum quis modus, *Juvenal.* xiv. *Sat.* 315.
Usus, *Hor. Sat.* i. 1. 2. 3. *Barlaus in Eucharistico ad Comitem Pembroch.*
Divitiæ vitiorum ministræ, *Juvenal.* vi. *Sat.* 299. *Martial.* v. 13.
Vivos cruciant, mortuos deserunt. *Boeth.* iii. *metr.*

Divitum fastus & neglectus pauperum, *Juvenal.* vi. *Sat.* 1. *Martial* ii. 44. 46.

In male doctos, *Lubini Satyra.*
Dolor, fortissima frangit pectora, *Senec. Herc. Oet.* 1279.

Dolus, *Virg.* ii. 389.
Dona fallacia, *Virg.* ii. 49.
Dos optima, *Plaut. Amph. Act.* ii. *sc.* ii. *v.* 299. *Aulid. act.* iii. *sc.* v. *v.* 5.

Druidæ, *Lucan.* i. 446.
Dubius animus, *Virg.* iv. 280.
Comp. aquæ tremulæ sole repercussæ, *Virg.* viii. 21. procelloso mari. *Heinsii Herodes, act.* 4. *sc.* 3. turbini puerili, *ibid.* Charybdi *ibid.*

Durus, *Catul.* 64. *Virg. Æn.* iv. 365. *Tibul.* iii. *el.* 4. *Ovid. Trist.* i. *el.* 7. *vers.* 38. *Ovid. Trist.* iii. *el.* 11. *vers.* 3. *Claud. rapt. Pros.* iii. 98. 104. *Barlaus* i. *el.* 16. *Drurei Aluredus*, iv. *act.* 17. *sc. Heinsii Herodes*, *act.* v. *sc.* 2.

Dux prudens & strenuus, *Claud. bell. Get.* 114. *Sidonius*, *carm.* v. 516. *Baudius* iii. *Iambic. ad Mauricium à Nassau.*

Dux imbellis & mollis, *Claud. bell. Gildon.* 444.
Dux exemplo præit, *Lucan.* ix. 380. *Sil.* i. 239. *Sidonius carm.* v. 551. *Claud.* iv. *cons. Honorii*, 342.

E.

EBrietas, *Lucr.* iii. 479. *Hor. od.* i. 18. *Ov. Met.* i. *allus.* 721. *Theod. Beza Cato. Nic. Frischlinus, Sab. Hornmoldus, Jan. Douza epigr. Dom. Lampsonius de duobus potatoribus blasphemis. Simon Ogerius. Paling. gemini. Frischlini eleg. Eryc. Puteani Musarum ferculum, Gazaus, pag.* 126. *vid.* Vinum & Noxium.
Echinus sive Erinaceus, *Just. Lipsius in Miscellan. Nathan. Chytraus, Natalis Comes* iii. *venat.*
Echo, *Virg.* v. 150. *Lucr.* iv. 576. *Ovid. Met.* iii. 356. *Auson. Epigr.* 11. *Heinsius* iii. *Sylv. manes Douz.* 7.
Echo, lusus, *Frischlinus Jo. secundus Sylv.* 4. *Bauhusius* iv. *lib. epigr.*
Educatio aspera, adeoque recta. *Plauti Bacchides act.* iii. *sc.* iii. *v.* 18. *Virg.* ix. 603. xi. 570. *Hor. od.* iii. 124. *Pers.* iii. 23. 53. v. 30. *Petron.* 1. *metr. Juvenal. Sat.* xiv. 70. *Martial.* v. 57. *Auson.* 4. *Eidyll. Angeli Politiani Nutricia. Jov. Pontanus* 21. *Baud.* i. *Iambic. ad Gruterum de praceptoribus. Idem Oda* viii. *lib.* ii. *Petr. Scriverius*

verius

verius. Barlai Panegyric. Fred. Henrici. Barberini Urbani, PP. *p.* 442.

Educatio lenis, *Terent. Adelphi.*

Electrio apis inclusa, *Martial.* iv. 32. Vipera, iv. 59. Formica, vi. 15.

Elementa, *Luc.* i. 710. *Ovid. Met.* i. 26. xv. 239. *Manil.* i. 152. *Boeth.* iii. 9. *metr. Gotofr. Torinus,* v. *p.* 97.

Elephas, *Lucr.* ii. 536. *Sil.* iv. 612. ix. 236. 575. *Claud. de laud. Stilic.* iii. 349. *Passeratius,* 20. *Sal. Barthas. Hebdom.* vi. *Natalis Comes,* ii *Venat.*

Elogia, *Jo. Latomus.*

Eloquentiæ vis, *Virg.* i. 135. *Horat. ad Pisones, epist. de Orpheo. Sil.* xv. 456. *Sannazarius de partu Virginis* i. 137. *Barlaus.* 6. *Miscellan.*

Eloquentia dominis suis perniciosa, *Juvenal.* x. *Sat.* 114.

Elysii campi incolæ, *Virg.* vi. 638. 660. *Culex,* 295. 357. *Sen. Herc. Fur.* 738. *Sannazarius de partu Virginis* 236.

Emblemata, *Andr. Alciatus, Janus Chunradus. Rhumelius. J. Sambuccus. Ant. Fayus. Joach. Camerarius. Nicolaus Taurellus. Paul. Maccius. Adrianus Junius; Jo. Catzius. Elegidia epidictica. Henricus Oraus. Dionysius Lobeus. Taubilhus. Theodor. Beza.*

Enthusiasmus in vaticiniis, *Virg.* vi. 46. *Sen. Agam.* 70. *Lucan* i. 675. v. 190. 210. *Stat. Achilleid.* i. 515. *Jos. Iscanus* iii. 366. *Sannazar. de partu Virginis* ii. 422.

Enthusiasmus poeticus, *Claud. rapt. Pros.* i. 4. *Sannazarius de partu Virginis* ii. 342.

Epicedion, elogium, *Virg. ecl.* 5. *Horat. od.* i. 22. *Ovid. Amor.* iii. *el.* 8. *Ovid. el. ad Liviam de morte Drusi. Lucan.* iv. 798. *Stat.* ii. *Sylv.* 1. & *Sylv.* 6. v. *Sylv.* 1. & 3. & 5. *Auson.* 2. *eidyll. Petr. Crinit.* 2. *Sannazarii ecloga* i. *Passeratius* 39, 43, 54, 47, 61. *Joseph. Scalig. Funebria. Acidalius,* ii. *el.* 2. *Q. Æmiliani nœnia. Jo. Albini Funebria. Bersmanni epicedia. Eobani epicedia. Jani Gulielmi manes Palmeriani. Lotichius. Micylli Sylv.* i. *Posthii elegiaca. Bern. Pratorii Funus Gulielm.* & *Funebria. Reusneri elegiaca. Stigelii Funebria, Tileni Epicedia. Baudii Funebria,* & iv. *epos* & *Oda* vi. *Laur. Beyerlingius. Nic. Grudii Funerum lib. duo Jan. Lernutii Funus Lipsianum. And. Marius in obitum Jo. Secundi. Fran. Modius. Elias Putschius. Jo. Secundi, Funerum liber. Dan. Heinsius* i. *Sylv.* 6. *Sylv.* ii. 7. & iii. *Sylvarum Manes, Threni, Funera, Epitaph. Heins.* i. *el.* 3. iii *el.* 8. *Monobiblus* 8. *el in obitum Jo. Buxtorfii. Scæv. Sammarbani. Jani Gruteri. Petri Colonii. Tho Erpenii. Jan. Pannonii el.* 8. *Jo. Filiczki Funebria. Hugo Grotius* ii. *Sylv.* & ii. *Farraginis* 3. & iii *Farr. Epigram.* i. *in mortem Scaligeri,*

ligeri. Jo. Barclaii. in obitum Isabellæ a Bosthoit. i *lib. poem. &* ii. *Barlæi Manes Auriaci. Ejusdem Manes Bavari. Idem in obitum* Rutgersii. *Idem in obitum Willebr.* Snellii : *Idem in obitum Mariæ de Jonghe : Idem in obitum* Erpenii. *Idem. Miscellan.* 5. *Octav. Meninus. Eryci Puteani Musarum fercul. in Justum Lipsium : Jac. Gaddius*, ii. 55. *&* 77. *Casimirus Sarb.* iii. *lyr. ode* 26. *Barberini Urbani.* PP. *in obitu Alexandri Farnesii* p. 188. *in obitu Cardinalis Paleotti, pag.* 196. *Georgius Thuanus.*

Epinicion, *Jo. Bochius. Jan. Lernutius. el.* vi. *item, Epinicia alia. Levinus Torrentius. Barclaii Argenis.* iii. *metr.* 1. *Barlæi Argo Batava. Barlæi Sylva Ducis. Caussini Solyma.* 3. *chorus. Jac. Gaddius*, i. 18. *Lud. Celotius. Casimirus* i. 15.

Epistolæ Heroidum. *Ovidius. Jo. Meursius. Hugo Grotius* i. *eleg.*

Epitaphia, *Virg. ecl.* 5. *Lucan.* viii. 793. *Martial.* i. 89. v. 75. vi. 28. 52. 76. vii. 39. 95. ix. 29. 30. x. 53. 63, 67. *Claud. Epigr. de sepulchro Speciosæ. Ausonii Epitaphia Heroum, & aliorum ; Petr. Bembus. Passeratius* 58. 60. *Theod. Beza, Juvenal. Bersmanni Epitaphia & Tumuli. Petron. Lindebugius. Micyllus Sylv.* 4. *Baudius Var. poem. sylva, Georg. Benedictus Ludovicus Masurius. Jo. Secundus in Funerum libro. Hugo Grotius*, ii. *Farraginis. Barcl. Argenis* iv. 1. *metr. Baudusius in epig. Gulielm. Alabastri in Spencerum poetam Anglum. Idem in Morlaum. Epitaphia Joco-seria, Francisco Sweertio collectore : Petri Andreæ Canonherii flores epitaphiorum.*

Epithalamium, *Catul.* 62. 63. *Senec. Med.* 56. *Stat. Sylv.* i. 2. *Martial.* iv. 13. *Claud. rapt. Prof.* ii 367. *in Nuptiis Honorii & Mariæ. Epithal. Palladii & Celerinæ. Ausonii Cento nuptialis, eidyll.* 13. *Sidonii dict. Ruricio & Iberiæ carm.* x. *Polemio & Araneolæ dict. carm.* xv. *Jov. Pontan.* 17, 18, 19, 30. 32. *Passeratius* 71. *Sammarthanus* iii. *Sylv.* 4. *Acontius. Jo. Albini Nuptialia, Bersmanni Epithalamia. Math. Chytreus Sylv. Lindebergius Loticeus* iv. *eleg.* 3. *ecloga* vi. *ejusdem Epithalamium. P. Melissi emmetra. Micyllii Sylv.* ii. *Posthii Sylv. Reusneri elegiaca, Sabinus de nupt. Sigismundi & Elissæ. Scheenburgi Nuptialia. Schoserus, Stigelii Aristæus, & Epithalamia. Tileni Epithalamia, Casp. Ulsini Epithal. Joach. Axonii Gamelion. Baudius Heroic.* ii. *epos, &* vi. *Idem in Farragine, epith. Henrici*, iv. *& Mariæ Medices, & alia ibidem. Adrianus Damman in Nuptiis Jacobi* vi. *Scotorum regis, &c. Adrianus Junius in nuptiis Philippi Hisp. & Mariæ. Just. Lipsius in Miscellan. Simon Ogerius Sylv. Elias Putschius, Dan. Heins.* ii. *Sylv.* 1, 2, 3, 4, *&* 5. *monobibl.*

bibl. el. 7. & *poem. extemp. Epithal. Jacobi Golii, Jacobi Muſti Buchanan. Sylv.* 6. *Friſchlini Nuptialia, Jo. Filiczki poem. Hugonis Grotii Nuptialium tres lib. Epithal. Pollecii. Hug. Grotius* ii. *Farraginis*, & iii. *Barcl. Argenis*, v. 2. *metr.* & 5. *Caſp. Barlæi Venus Batava, Idem in nuptias Conſtantini Hugenii. Idem in nuptias Adriani Blienburgii. Idem in nuptias Patric. Hooſ. Idem* ii. *eleg.* 15. *Eryc. Puteani Muſar. ferculum, Caſimirus Sarb. epod.* 7.

Equi generoſi forma & notæ, *Virg. Georg.* iii. 76. *Æn.* v. 566. xi. 422. xii. 84. *Hor. Sat.* i. 2. *Ovid. Met.* xii. 395. *Claudian. de nuptiis Honorii & Mariæ*, 290. *Buchanan. Silv.* 6. *Barlæus in hortulo Leydenſ. Idem. Jac. Vand. Straten. Heinſii Herodes Act.* 3. *Natalis Comes* i. *Venat. Lud. Celtetii Sapor.* 2. *chorus.*

Alendi ratio & cura, *Virg. Georg.* iii. 179.

Equus pulchre ornatus, *Virg.* iv. 135. vii. 274. *Barlæi equus Godefrid.*

Equus bellator, *Ovid. Met.* iii. 704. celer. *Lucan.* i. 293. vi. 396. *Sil.* x. 454. *Claud.* iv. *conſul. Honorii*, 547. *Barlæi equus Godefrid.*

Equi ſtatua, *Stat. Sylv.* i. 2. imagines equeſtres, *Hug. Grotius* i. *epigr.*

Equi Arcadii cingulum, *Claud. epigr.*

Equi Honorii phaleræ, frænum, cingulum, *Claud. epigr.*

Equus peritus, *Manil.* 86. *Sidonius carm.* v. 178.

Euchariſticon, *Sidonius carm.* xvi. *Jo. Barclaii Corydon. Caſp. Barlæi ad Comit. Pembrochia.*

Eunuchus, *Claud. in Europ.* i. 45. 223. 320.

Europæ fabula, *Hor. od.* iii. 27. *Ovid. Faſt.* v. 610. *Met.* ii.

Ilii excidium, *Virg.* ii. 324. 361. *Petron.* xi. *metr. Joſeph. Iſcan. ſex. lib.*

Execratio, *vide* Imprecatio.

Exemplis trahimur, *Hor. Sat.* i. 4. *Juvenal.* xiv. *Sat.* 1. & 30. *Claud.* 4. *Conſ. Honorii*, 393. *Barlæi Panegyr. Fred. Henr.*

Exercitatio corporis, militiæ prævia, *Hor. Od.* i. 8. iii. 12. *Sen. Troad.* 172. *Sil.* viii. 555. *Claud.* 8. *conſ. Honorii*, 40.

Ingenium ut ager ſquallet, niſi exerceatur, *Ovid. Triſt.* v. *el.* 14. *verſ.* 21.

Exilium, *Ovid. Faſt.* i. 475. *Ov. Triſt.* i. *el.* 4.

Multos illuſtravit, *Ovid. de Ponto*, i. *el.* 4. *verſ.* 76.

F.

FAbulæ, *Pantaleonis Candidi*, 150. *Eliſab. Jo. Weſtonia.*

Fama, *Virg.* iv. 173. *Ovid. Met.* xii. 39. *Val. Flacc.* ii. 117. *Claud. Conſ. Probini & Olyb.* 34. *de Laud. Stilic.* ii. 408.

Fama immortalis, *Virg.* xi. 446.

Fames, *Ovid. Met.* viii.

796

795. *Lucan* iv. 92. *Sil.* ii. 471. *Juvenal.* xv. *Sat.* 93. *Plaut. Curculio. act.* ii. *sc.* iii. *verſ* 38.

Famis ſedes & deſcr. *Ovid. Met.* viii. 755.

Fatum inexorabile, *Virg.* iv. 377. *Ovid. Met.* xv. 809. *Sen. Herc. Fu.* 187.

Fatis agimur, cedite fatis, *Sen. Ovid.* 980. *Manil.* iv. 13.

Fata librat Jupiter, *Virg.* xii. 125. *vide* Parcæ.

Ferrum, *Lucret.* 5. 1284.

Fertilitas, *Claud. rapt. Proſ.* i. 188. Terta ferax. *Claud in Eutrop.* ii. 269. *Sidon. carm.* vii. 142.

Feſcennina, *Claud. in nup. Honorii, & Maria.*

Feſta, *Tibul.* ii. *el.* 1. 5. iii. *el.* 6. *Propert.* iii. *el.* 8. *Ovid. Amor.* ii. *el.* 12. *vide* ſacra & lætitia. *Sen. Herc. Fu.* 874: *Juvenal.* xii. *Sat.* 1.

Ficus, *Paſſeratius*, 26.

Fides, *Silius*, xiii. 281.

Fiducia, *Virg.* ii. 61.

Flora, *Ovid. Faſt.* v. 195.

Flores, *Virg.* 2. *ecl.* 45. *Culex.* 398. *Propert.* 1. *el.* 20. *Manil.* v. 255. *Petron.* 18. *metr. Claud. rapt. Proſ.* 128. *Claud. de laud. Stilic.* 467. *Sidon. carm.* xxiv. 58. *Sannazarius de partu virginis*, ii. 17. *Florum pictura. Hug. Grotii Epigr.* i. *Leochaus eclog.* 4. *Bauhuſius* iii. *epigr.* i. *Barlaus in hort. Leydenſi. Caſimirus* iii. *lyr.* 21. *od. Barbarini Urban.* PP. *p.* 226.

Flos languens, comp. *Virg.* ix. 435.

Decerptus, *Virg.* xi. 68. *Catul.* 63.

Heliotropion, *Leochaus*, ii. *eleg.* 3.

Fluviale numen, *Virg.* viii. 33. *Claud.* iv. *conſ. Honorii*, 159. *Sannazarius de partu virgin.* iii. 291. *Barlai Rhenoberca.*

Fluvius, *vide* rivus Moſella, *Auſon. Eidyll.* 10. Fluvii Europæ. *Sidonius carm.* v. 208. *Simon Ogerius*, *Jac. Gaddius*, ii. 4.

Fluvius exundans, *Virg.* ii. 305. 496. *Lucret.* i. 281. *Stat. Theb.* iii. 671. ix. 446. 465. x. 858. *Sil.* iii. 468. iv. 524. *Claud. in Rufin.* i. 269. *Balzac. le prince.*

Flumina, *Caſp. Barlaus hymn. in Chriſtum*, 30. *v.*

Flumina Germaniæ, *Felix Fidlerus.*

Fœderatum ſacrum, *Virg.* xii. 169.

Fons, *Ovid. Met.* iii. 407. *Stat.* i. *Sylv.* 5. *verſ.* 21. *Heinſius* iii. *el.* 9. *Barberin. Urbani* PP. *pag.* 266.

Forma bonum fragile & perniciosum, *Virg.* 2. *ecl. verſ.* 15. *Ovid. de arte*, ii. 113. *Triſt.* iii. *el.* 7. *verſ.* 31. *Sen. Hippol.* 758. *Herc. Oet.* 380. *Juvenal. Sat.* x. 288. *Auſon.* 54. *epigr. Paling. Cancer. Buchanan. eleg.* 6. *Cauſſini Felicitas trag.* 2. *act.*

Formæ decus, *Enni.* xi. *Virg.* i. 406. 593. x. 135. xii. 67. *Tibul.* iii. *el.* 4. *Propert.* ii. *el.* iii. 21. iv. *el.* 5. *Gal. el.* 1. *Ovid. Met.* xii. 420.

v. *Sylv.* 1. *verf.* 211. *Theb.* vi. 55. *Sil.* x. 521. *Val. Flacc.* v. 8. *Jof. Iſcanus* iv. 445. *Barlaus in obitu Rutgerſii.*

Funebria, *vide* Epicedion, *Lucan.* ix. 186.

Fures, *Plaut. Aulid. act.* iii. *ſc.* vi. *v.* 18.

Furiæ, *Alecto*, &c. *Virg.* vii. 324. 450. xii. 845. *Ovid. Metam.* iv. 452. *Sen. Med.* 13. 956. *Sen. Agam.* 754 *Senec. Herc. Fur.* 86. *Herc. Oct.* 1002. *Stat. Theb.* i. 104. *Sil.* ii. 541. *Claud. rapt. Prof.* i. 39. *in Rufin.* i. 27. 119. *Alabaſtri Roxana, act.* ii. *ſc.* 3.

Furiis actus, *Virg.* iv. 468.
Comp. turbini, *Virg.* vii. 578.
Furor, *Virg.* 298. *Senec. Herc. Fu.* 938. *Oedip.* 957.

G.

GAllia, *Sannazarius de partu Virginis* ii. 194.
Gallorum & Batavorum mores, icones, *Barlæus* 18. *Miſcellan.*

Gallus leoni terror, *Lucret.* iv. 711. *vide* Leo.

Gallus avis, *Paſſeratius* 21. *Tobius Scultetus. Juvenal. Nathan. Chytreus, Barthaſius Hebd.* 1. *lib.* 5. *Jo. Poſthius.*

Gallorum pugna, *Barclaius* ii. *li. poematum.*

Galli ſacerdotes Cybeles, *Virg.* viii. 658. *Claud. in Eutrop.* i. 277.

Ganymedei, *vide* Aquila Ganymedem rapiens, *de raptu Ganymedis Melchior Barlaus, lib. ſingulari.*

Garrulitas, *Hor. Sat.* 1. 9. *Ovid. Metamorph.* ii. 540. iii. 356. *Petron. Fragm.*———
———Nam citius.

Gemini, *Jof Iſcanus* iv. 165.

Gemma, *Buchanan.* 10. *ſylv. de adamante.*

Gemmata armilla, *Barclaii Argenis* ii. *metr.* 4.

Generatio ex corruptione, *Ovid. Met.* xv. 362.

Genethliacon, *Virg.* 4. *ecl. Stat.* ii. *Sylv.* 7. iv. *Sylv.* 8. *Martial.* vi. 3. *Claud. laud. Stilic.* ii. 342. |*Laus Serena*, 86. *Auſon. Eidyll.* 5. *Fracaſtorius Naugerius*, 41. *Ti. Strozza, Sannazarius* i. *eleg.* 4. & ii. *el.* 8. *Paſſeratius* 22. *Sammarthanus* iii. *Sylv.* 3. *Stigelii Geneth. Frid. Buchanan. Sylv.* 7. *Gul. Alabaſter. ad Jacobum Regem ſuper nepote nato ipſis Cal. Jan. Octav. Meninus nata filia Henrico* iv. *Gall. regi.*

Gens fera, *Ovid. Triſt.* v. *el.* 8. 15.

Gentium variæ facies, linguæ, mores, *Manil.* iv. 701. *Claud. laud. Stil.* i. 156.

Geographia, Mundi partes, &c. *Manil.* iv. 590. Poetica, *Lamb. Danao Collect.*

Germania, *Huttenus, Stigelius.*

Geryon, *Silius*, xiii. 200.

Gigantomachia, *Virg. Ætna*, 42. *Hor. od.* iii. 4. *Ovid. Met.* i. 151. v. 3. 1. *Sen. Herc. Fu.* 965. *Manil.* i. 413. *Claud. de rapt. Prof.* iii. 237.

de

H.

Hercules

Hortorum

Hortorum cura & cultus, *Virg. Ge.* iv. 118.

Ex humili evectus, *Virg.* vi. 806.

Ex Humili loco evecti ferociunt, *Hor. Epod.* 4. *Claud. in Eutrop.* i. 181.

Hydrops, *Sannazarius de partu Virgin.* iii. *Barlaus* ii. *eleg.* 28.

Hyæna, *Natalis Comes* ii. *venat.*

Hylas, *Val. Flacc.* iii. 543. *Heinsius Monobibl.* 5. *eleg.*

Hymenæus, *Senec. Med.* 67. *Barcl. Euphorm.* ii. *metr.* 6.

Hymnus in Apollinem, *Sen. Agam.* 310. *Stat. Theb.* i. 696.

Hymnus in Palladem, *Barcl. Argenis* i. *metr.* 7.

Hymnus in Herculem, *Virg.* viii. 288.

Hymnus in Theseum, *Ovid. Met.* 7. 322.

Hymnus in Bacchum, *Hor.* ii. 19. iii. 25. *Ovid. Met.* iv. 11. *Sen. Oedip.* 403. *dithyrambus, Sannazarius* ii. *eleg.* 5. *Jacob Gaddius* i. 2.

Hymnus in Terminum, *Ovid. Fast.* ii. 658.

Hymni, *vide* Poemata sacra.

Hymnus in Christum, *Casp. Barlaus.*

Hymnorum naturalium, Jovi, Palladi, cœlitibus cæteris dict. *Maurilli libri quatuor.*

I.

JAnus Anni choragus, *Ovid. Fast.* i. 65.

Janus custos mundi, belli, pacis, &c. *Ovid. Fast.* i. 117.

Jani templum & belli portæ, *Virg.* vii. 607.

Jasonis expeditio in Cholcos, *Propert.* i. *el.* 20. *Ovid. Met.* vii. 1. *Val. Flacc. Jos. Iscanus* i. 63.

Icarus, *Virg.* vi. 30. *Ovid, de arte,* ii. 45. *Ovid. Metam.* viii. 183. *Sen. Oedip.* 891. *Herc. Oet.* 683. *Sil.* xii. 88.

Ichneumon, *Lucanus* iv. 724. *Natalis Comes* iv. *venat.*

Ignis lambens, *Virg.* ii. 683. vii. 74.

Ignorantia, *allus. Virg.* ii. 604. *Boeth* iii. 8. *metr. &* vi. 5. v. 3. *metr.*

Erudita ignorantia, *Hug. Grotius* i. *epigr.*

Imago, effigies, statua, tabella picta, *Martial.* x. 32.

Imago repræsentata, *Virg.* x. 636. *Sil.* xvii. 527.

Imbellis, *Virg.* xi. 338. 390. *Claud. in Eutrop.* ii. 360. 406.

Immotus, *Virg.* vi. 271.

Imperii præsagia, *Sidonius carm.* ii. 115.

Impietas, *Virg.* x. 773.

Imprecatio, *Virg.* ii. 535. iv. 24. 608. *Virg. Diræ. Tibul.* i. *el.* 6. *Ovid. Trist.* iii. *el.* 11. *Ovid in Ibin.* 105. 253. *Sen. Med.* 20, 531. *Sen. Hippol.* 668. *Sen. Thyest.* 1074. *Lucan.* iii. 110. viii 823. *Jos. Iscan* v. 524. *Jo.*

L.

Luxus in veftitu, *Virg.* iv. 262. vii. 814. *Lucr.* iv. 1117. *Tibul.* i. *el.* 9. ii. *el.* 6. *Propert.* i. *el.* 2. *Ovid. de Arte* iii. 100. *Ovid. Metamorph.* ii. 733. v. 52. *Sen. Hippol.* 386. *Herc. Oet.* 659. *Silius* xiv. 653. *Claud.* iv. *conf. Honorii* 585. vi. *conf. Honorii* 523. *de laud. Stilic.* ii. 88. *de nuptiis Honorii & Mariæ*, 87. 99. *Phœnix. Claud.* 84. *Sidonius carm.* xv. 126. *de palla Jovis.* *Sannazarius de partu virginis* i. 435. & iii. 508. *Barber. Urbani PP. p.* 231.

Luxus in ædificiis, *Hor. od.* ii. 15. 18. iii. 1. *Epift.* i. 1. *Tibul.* iii. *el.* 3. *Propert.* ii *el.* 23. *Stat.* i. *Sylv.* 2. *verf.* 147. *Sylv.* 3. *v.* 35. 48. *Petron.* 16. *metr.* *Barlæus in prætorium Fred. Henr.* *Got. Torinus* i. *p.* 5.

Luxus diffuafor honefti, publica perni[illegible], *Lucan.* i. 158. *Sil.* xi. 32. *Manil.* iv. 9. *Claud. rapt. Prof.* iii. 28.

Luxuria, *Manil.* v. 505. *Petron.* 6. *metr.* 12. *metr.* & 16. *metr.* *Juvenal.* xi. *Sat.* 93. 120. *Martial.* ix. 23. *Claud. de laud. Stilic.* ii. 132. *de nuptiis Honorii & Mariæ*, 213.

Lyra, *Claud. præf. ad el.* ii. *de rapt. Prof.*

M.

MAchinator, *Sil* vi 552.

Magici ritus, *vide* Veneficia, Necromantia.

Magiæ vis, *Virg.* 8. *ecl.* 68. *Æn.* iv. 483. *Tibul.* i. *el.* 2. *el.* 9. *Ovid. Metamorph.* vii. 200. *Sen. Med.* 751. *Oedip.* 547. *Herc. Oet.* 454. *Lucan.* vi. 431. 460. *Sil.* viii. 498. *Petron.* 24. *metr.* *Claud. in Rufin.* i. 144. *Sannazarius eclog.* v. *Jo. Secundus* iii. *el.* 1. *Leochæus eclog.* 3. *Barcl. Euphorm.* i. *metr.* 4. *Cauffini Nebuchodonof. act.* 2. *Lud. Celotti Sapor. act.* ii. *fc.* 13.

Magnes, *Claudiani epigram.* *Famian. Strada* ii. *prolus.* 6. *poet. academic. ibid. Chryfo magnes.*

Maledicentia, in maledicos detractores, *Hor. Epod.* 6. *Ovid. Trift.* iii. *el.* 11. *Martial.* v. 30. vi. 64. *Sannazarius* i. *el.* 11. *Sabini Hendecafyllab.* *Baudius in Scoppium* iv. *Iamb. ibid. in rabulam falfarium*, & *alios.* *In Trageram*, *Var. Sylv.* *Dan. Heinfii Hipponax*, *Malapertius in Mifcellan.* *Zevecotius* ii. *fylv.* & iii.

Malum aureum, citreum, punicum, medicum, *Virg. Georg.* 2. 126. *Sannazarius* ii. *eleg.* 10.

Manium invocatio, *Senec. Med.* 739. *Hippol.* 1095. *Lucan.* vi. 694. *Claudian. rapt. Prof.* i. 20.

Mare infidum, *Virg.* v. 848. *Catul.* 64. *Propert.* iii. *el.* 5.

Maris æftus, comp. *Virg.* xi. 124. *Cafp. Barlæus hymn. in Chriftum*, *v.* 100.

Maris difcrimina, [illegible] *el.* 1.

el. 10. *verf.* 121. *Boeth.* i. 1. *metr.*

Musarum inventa, *Auson. eidyl.* 20. *epig. Virgilio adscript.*

De Musca aureæ phialæ insculpta, *Hen. Cunradinus.*

Musica, *Lucret.* v. 1381. *Gal. el.* 5. *Ovid. Metamorphos.* x. 41. *Sil.* xi. 433. 464. xiv. 468. *Claudian. conf. Mallii* 310. *Jo. Linckius, Palingen. gemini.*

Mutantur omnia, Nihil constat, *Ovid. Metamorphos.* xv. 185. *Manil.* iii. 529. iv. 414. *Boeth.* ii. 3. *metr. Joseph. Iscanus,* v. 512. *Jo. Albinus, Jo. Secundus Sylv.* 3. *Barlaus Panegyr. ad Vossium, Heinsii Herodes, chorus* v. *Barberini Urbani PP. pag.* 145.

N.

NArcissus, *Ovid. Metam.* iii. 413. *Auson. Epig.* 94. 95.

Natalis celebratus, *Epigr. Virgilio adscript. Tibul.* ii. *el.* 2. iv. *el.* 5. *Ovid. Trist.* iii. *el.* 13. v. *el.* 7. *Perf.* ii. 1. *Martial.* iv. 1. *Passeratius* 19. *Lotichius* ii. *eleg.* 8. *Sabinus* vi. *eleg.* 1. *Lipsius de Natali Jani Douzæ Miscellan. Fran. Modius, Heinsius in Iambicis. Hugo Grotius* ii. *Farraginis,* & iii. *Farrag.*

Natalis infaustus, *Ovid. in Ibin.* 217.

Natura parvo & parabili contenta, *Lucr.* ii. 23. *Lucan.* iv. 377. *Petron. fragm. Omnia quæ miseras, &c.*

Naturæ mira, *Ovid. Met.* xv. 308.

Naturæ opera, *Sannazarius de partu Virginis,* iii.

Naturæ rerum divisio, *Sidonius carm.* xv. 102.

Naturæ potentia, *Boeth.* iii. 2. *metr.*

Naturalis simplicitas vitiata, *Virg. Ge.* ii. 464. *Perf.* ii. 63. *Juvenal.* iii. *sat.* 19.

Naves, *Virg.* viii. 68.

Naves & insignia navium, *Virg.* x. 169. *Jos. Iscanus,* iii. 164.

Navium fabrica, *Claud. rapt. Pros.* iii. 359.

Navale certamen ludicrum, *vide* Certamen.

Navale prælium, Actiacum, *Virg.* viii. 670. *Lucan.* iii. 538. *Silius,* xiv. 358.

Navigatio, *Hor. ode.* i. 3. *Catul.* 65. *Propert* i. *el.* 17. iii. *el.* 5. 19. *Ovid. Amor.* ii. *el.* 11. *Trist.* i *el.* 2. *verf.* 72. *Senec. Med.* 301. 607. *Stat.* iii. *Sylv.* 3. *verf.* 3. & 61. *Val. Flacc.* i. 687. *Petron* 4. *metr. Juvenal.* xii. *sat.* 55. *sat.* xiv. 266. *Claudian. præf. ad rapt. Pros. Josephus Iscanus* i. 63. 184. *Baudius* v *epos. Leochai ecloga nautica: Barlai Manes Auriaci* 56. v. *Ejusdem Argo Batava. Zevecotius* ii. *eleg.* 11. *Jacob. Gaddius* ii. 66. *Casimirus Sarb.* ii. *Lyric.* 21. *ode.*

Naufragium, *Lucr.* ii. 552. *Propert.* iii. *el.* 3. *Ovid. Metam.* xi. 552. *Lucan.* i. 498. *Sil.* x. 321. xvii. 273. *Juvenal. Sat.* xiv. 295. *Claudian.* 4. *consul. Honorii*, 136. *Barlai Venus* ἀναδυομένη.

Nauta, *Ovid Metam.* iii. 590. *Senec. Herc. Fur.* 151. *Sil.* xiv. 453. *Val. Flacc.* i. 482. *Heinsii Herodes act.* 3.

Nautæ portum subeuntes, *Virg. Georg.* i. 303.

Necromantia, *Lucan.* vi. 619. *Sil.* xiii. 396.

Nemo, Lusus, *Virg. Huttenus, Theodorus Marcilius, Jo. Huldrich. Grobius.*

Neptuni currus & chorus, *Virg.* v. 817. *Ovid Metamorph.* i. 275. *Sil.* iii. 310. *Claudian. de nuptiis Honorii & Mariæ*, 195. *Sannazarius de partu Virginis*, iii 291. *Barlæus in nuptiis. Adr. Biyenburgii.*

Nihil, *Passeratius* 18. *Lambert. Ludolphus, Zevecotius* ii. *eleg.* 6.

Nilus, *Lucr.* vi. 707. *Tibul.* i. *el.* 8. *Claudiani epigr. Heinsii Herodes, chorus* i.

Nili inundantis causæ excussæ, *Lucan.* x. 200.

Nimbus, *Virg.* xii. 451.

Nobilitas, *Virg.* i. 136. *Horat. Sat.* i. 6. *Stat.* v. *Sylv.* 2. *vers.* 15. *Sil.* viii. 295. *Boeth.* iii. 6. *metr.*

Nobilitas sola est atque unica virtus, *Juvenal.* viii. *Sat. tota*, *Sannazarius* iii. *eleg.* 1. *P. Scriverius, Petr. Tiara. Paling. Virg. Barlæus ad Adrianum Plosium.*

Genus, & proavos, & quæ non fecimus ipsi, vix ea nostra voco, *Ovid. Met.* xiii. 140. *Sen. Herc. Fur.* 336. *Boeth.* iii. 6. *metr.*

Nobilium degeneratio ignobilis, *Juvenal.* viii. *Sat.* 140.

Noctua, *Virg.* xii. 862.

Nocumenta documenta, *Ovid. Trist.* i. *el.* 1 *vers.* 75. *de Ponto*, ii *el.* 7. *vers.* 7.

Nosce teipsum, *Pers.* iv. 23, 53. *Juvenal.* xi. *Sat.* 23. *Mich. Hospitalius Sermonum* iv.

Notarius velox, *Martial.* xiv. 208. *Auson.* 137. *Epigram.*

Notus, *Ovid. Met.* i. 264.

Nova veteribus potiora, *Ovid. Fast.* i. 225.

Nox, *Virgil.* ii. 250. iv. 351. 523. v. 835. viii. 28, 369. *Stat. Theb.* i. 337. & 498. *Achilleid.* i. 618. *Sil.* i. 554. *Claudian. in Rufin.* ii. 324. *bell. Gildon.* 213. *Auson.* 19. *Ep. Jos. Iscanus* iii. 268. iv. 520. v. 1. *Sannazarius de partu Virginis*, ii. 309. *Buchanan. eleg.* 1. *Jacob. Gaddius* ii. 19.

Nox tempestuosa, *Stat. Theb.* i. 345, 371.

Nox consiliis apta, *Virg.* ix. 124.

Nubes, *Lucr.* iv. 136.

Nugæ. *Passeratius* 17.

Numeri ternarii gryphus, *Auson. eidyl.* xi.

Numerus Senarius, *Auson. Epist.* 18.

Nunquam à contrariis, *Virg. Diræ*, 4. *Ovid. in Ibin.* 31. *Senec. Hippol.* 567. *Sen. Herc. Fur.* 372. *Senec. Thyest.* 475. *Herc Oet.* 334. *Octav.* 219. *Claud. conf. Prob. & Olyb.* 169. *Sidon. carm.* v. 281. *Buchanan. Sylv.* 3.

Nuptiæ, *Virg.* i. 77.

Nuptiæ multo emptæ, *Claud. laus Serenæ*, 165. *Sidonius carm.* ii. 490.

Nuptiale festum, ritus, apparatus, pompa, *Virg. Cyrc.* 443. *Ovid. Met.* iv. 758. *Lucan.* ii. 254. *Stat.* i. *Sylv.* 2. *verf* 230. *Theb.* ii. 227. *Claud. rapt. Prof.* ii. 320. *de nuptiis Honorii & Mariæ, Iscan.* ii. 86.

Nuptiæ impares, *alluf. Virg.* viii. 485.

Nuptiæ inauſpicatæ, *Virg.* iv. 167. *Ovid. Met.* vi. 429. *Lud. Celotti, Nuptiæ Tragicæ Mahumetis* ii. *Alabastri Roxana, act.* iv. *sc.* 1.

Nuptiæ Thetidos & Pelei, *Claud. de nuptiis Honorii & Mariæ præfat.*

Nuptiale carmen, *vide* Epithalamium.

O.

OBlivio, *Vir* 9. *ecl.* 51.

Obſidio urbis & expugnatio, *vide* Oppugnatio, *Sil.* i. 298. xiii. 104. *Jos. Iscanus* i. 378. vi. 557. *Barlæi Vesalia deprehensa*, *Barlæi Sylv. Ducis*, *Barlæi Rhenoberca capta*, *Caussini Solyma, chorus* 2. & 3. *act.* & 3. *chorus.*

Obſunt quæ proſunt, *Ovid.* ii. *Trist. verſ.* 267, 279. iv. *el.* 1. *verſ.* 31.

Obteſtatio, *Virg.* ii. 141. iv. 316. *Ovid. Trist.* ii. *verſ.* 155. *Sen. Med.* 258, 479. *Herc. Fur.* 1245.

Occaſionis ſimulachrum, *Auſ.* 12. *epigr.*

Occidens, *Virg. Georg.* iii. 358.

Ocelli, *Jan. Lenertius.*

Otia læta, *Virg.* 1. *ecl.* 51.

Otia corpus alunt, animus quoque paſcitur illis, *Ovid. de Ponto*, i. *el.* 5. *verſ.* 11. *Dom. Baudius*, ii. *Iamb. ad Gul. Dupeyrat. Justus Lipsius ad Jan. Douzam.*

Oeſtrum, aſilus, *Virg. Georg.* iii. 146.

Oliva, *Pafferatius* 24.

Olor, *vide* Cycnus.

Omina, *Stat.* iii. 495. *Claud. rapt. Prof.* iii. 125. *Claud. bel. Get.* 226. *Zevecotius* i. *el.* 3. *Alabastri Roxana act.* iv. *sc.* 1.

Omnis luſus, *Jo. Alexander Brassicanus.*

Onager, *Martial.* xiii. 97. & 101. *Natalis Comes* iv. *venat.*

Opportunum tempus alloquii, *Virg.* iv. 293, 421.

Oppugnatio, *vide* Obſidio, *Virg.* ii. 440. v. 439. ix. 505. xii. 575. *Petr. Angelius ad Cosm. Medicem. Lotichius*, ii. *eleg.* 4. *Baudius* iii. *Iambic.* Oſtendæ obſid. *Barclaius* ii. *lib. poemat.*

Oracula, *Virg.* iii. 90. *Sen. Oedip.*

P.

Parcæ, *vide* Fata, *Senec. Herc. Fur.* 180. *Claudian. rapt. Prof.* i. 48.

Pardus, *Natalis comes*, iv. *Venat.*

Parentes, solicit de liberis, *Virg.* i. 650.

Parentum indulgentia, *Adrianus Junius.*

Parentalia, *Virg.* iii. 301. v. 49. 76. *Ovid. Fast.* ii. 533. *Silius* xvi. 287. 304. *Ausonius opere cognomine. Jos. Iscanus*, vi. 73. *Jo. Maior.*

Parnassus, *Lucan.* v. 71. terræ umbilicus, *Claud. præfat. ad consulatum Mallii Theodori.*

Ne Pars sincera trahatur, &c. *Ovid. Met.* i. 191. *Claud. in Eutrop.* ii. 21.

Parthenope, *And. Aurelius.*

Parvis inest sua gratia & virtus, *Virg. Georg.* ii. 412. iv. 6. *Æn.* v. 75. *Ovid. Remed.* ii. 23. *Stat.* i. *Sylv.* 4. *vers.* 34. *Manil.* iv. 913.

Parvo contentus, *vide sub. tit.* Avaritia, Dives est qui parvo beatus nihil cupit, *Tibul.* i. *el.* 1. *&c.* Natura parvo contenta, *Claudian. in Ruf.* i. 215.

Pasiphaë, *Virg.* 6. *ecl.* 45. *Ov. de arte* i. 290. *Petron. vario metri genere.*

Passer, *Catul.* 23. *Adr. Marius, epigr. Jo. Secundus epigr. Jo. Auratus.*

Patientia, *Virg.* v. 710. *Propert.* ii. *el.* 20. *Claudian. Cons. Mallii* 210. *Jos. Iscan.* i. 141. *Val. Acidalius*, i. *el.* 7. *Plaut. Asin. act.* ii. *sc.* 2. *v.* 57.

Patriæ amor & desiderium, *Virg.* vi. 823. *Ovid. de Pont.* i. *el.* 4. *vers.* 33. *Joach. Bellaius. Heinsii monobiblos*, 9. *eleg.*

Patria est ubicunque bene est, *Ovid. de Ponto, el.* 4. *vers.* 75. *Barlæus* i. *eleg.* 5.

Patris exemplum, *Virg.* xii. 433. *Juvenal.* xiv. *Sat. tota.*

Pavo, *Passeratius*, 15.

Pauper, *Virg.* xii. 518.

Paupertas læta, secura, *Ovid. Metam.* viii. 634. *Lucan.* v. 525. *Claud. in Ruf.* i. 202. *Jo. Fabricius*, *Palingen. taurus*, *Drurai Aluredus* ii. *act.* viii. *sc.*

Paupertatis & divitiarum collatio, *Claud. in Ruf.* i. 204. *Auson.* 53. *Epig.*

Paupertas contemptui habetur, *Juvenal.* iii. *Sat.* 147.

Paupertatis mala, *Natalis comes* i. *Mythol. c.* 10.

Pax, *Virg. eclog* 16. *Æn.* i. 295. *Tibul.* i. *el.* ii. *Propert.* iii. *el.* 3. *Ovid. Fast.* i. 705. *Senec. Medea.* 63. *Senec. Herc. Fur.* 927. *Lucan.* i. 60. *Sil.* xi. 595. *Claud. bell. Gildon. præfat. Claud. de laud. Stilic* i. 220. ii. 191. 287. *de nuptiis Honorii & Mariæ*, 195. *Calphurn. eclog.* i. *Passeratius*, 5. *Nath. Chytræi sylva. Secundus*, iii. *el.* 8. *Paling. cancer*, *Barcl. Argenis*, iii. *metr.* 2. *Heinsii Herodes, chorus* iv. *Casimirus Sarb.* i. *lyr.* 1. *ode.*

Peccata non sunt æqualia, *Horat. Sat.* i. 3.

Pecudes, *Lucr.* ii. 318.

Regina

Joan. Sommeri poemata, Bilibaldus Birekheymerus, Georg. Bartholdus Pontanus, Barberini Urban. PP. *p.* 238.

Poeta, *Lucr.* i. 918. *Horat. Od.* i. 1. iv. 3. *Propert* iii. *el.* 2. *Ovid. de Arte,* iii. 539. *Juvenal.* vii. *Sat.* 52. *Sidon. carm.* ix. 208.

Poetarum catalog. *Sidonius carm.* xxiii. 135. *Heinsius* iii. *el.* 4. *Barlæus* ii. *eleg.* 27. *Idem, Miscellan.* 3. *Jacob. Gaddius,* ii. 32. & 49. & 55. & 82. *Casimirus Sarb.* i. *lyric.* 22. *ode.*

Poeta solicitudine omni liber, Musis vacet, *Horat. od.* i. 26. *Epist.* ii. 2. *Ovid. Trist.* i. *el.* 1. *vers* 39. *Ovid. Trist.* v. *el.* 13. *vers.* 3. *Juvenal.* vii. *sat* 56. *Zevecotius* ii. *el.* 10.

Poetarum vita, studia, mores asseruntur, *Heinsii Hipponax.*

Poetæ ducibus curæ, *Claud. præfat. ad* iii. *de laud. Stilic. Barlæus Panegyr. ad Comitem Penbrochix.*

Poetarum Latinorum elogia, *Barlæus.*

Poetarum sterile studium, miseriæ & neglectus, *Martial.* i. 77. x. 4. *Juvenal.* vii. *Sat.* 1. *Barlæus D. Oldisworthio. Zevecotius,* ii. *eleg.* 12.

Poetarum fabulæ & mendacia, *Virg. Ætna,* 74, 567. *Jos. Iscanus,* iii. 454. *Paling. aries & gemini.*

Poetarum œstrum, amor, *Ovid. Trist.* ii. *vers.* 363. *Martial.* viii. 73. *Heinsius* iii. *el.* 7. *Barlæus in Epithalam. Const. Hugenii.*

Facit indignatio versum, *Juvenal.* i. *Sat.* 22, 79.

Carmina morte carent, *Horat. od.* iii. 30. iv. 9. *Ovid. Amor.* i. *el.* 15. *Lucan.* ix. 980. *Martial.* x. 2. *Claud. laus Serena,* 4. *Sannazarius* i. *eleg.* 9. *Baudius* ii. *Iambic. ad* Sebast. *à Berghen. Scriverius. Barbarini Urbani,* PP. *pag.* 270.

Carmine fit vivax virtus, *Horat. ode.* iv. 8. *Tibul.* i. *el.* 4. *Propert.* iii. *el.* 1. *Ovid. de Ponto,* iv. *el.* 8. *vers.* 45. *Barlæus in Panegyr. ad Comitem Penbroch.*

Poetæ veteres in precio, *Hor. Epist.* ii. 1. *Pers.* i. 76. *Martial.* v. 10.

In Poetarum recitationes, *Pers.* i. 45. *Juvenal.* i. *sat.* 1.

Poetæ mali notæ, *Virg.* 3. *ecl.* 26. *Horat. Sat.* i. 4. *Pers.* i. *tota, Theod. Beza sylva* 10. *Schoberus, Thom. Morus epigr.*

Poetæ vinosi, *Horat. Epist.* i. 19.

De Arte Poetica, *Horat. ad Pisones Epist. Ovid. Remed.* i. 373. *Scriverius. Barberini Urbani* PP. 1. *p.* 1. *Wolgang. Lorisecа.*

Poemata sacra, *Auson. Ephem. oratio, Damasi Episcopi Romani elogia, Juvenci historia Evangelica, Aurelii Prudentii Psychomachia, vitiorum & virtutum pugna. Hymni cathemerini. Peristephanos de corona Martyrum.*

Apo-

Apotheosis de divinitate. 'Ἁμαρτιγένεια *de origine peccatorum in Symmachum.*' Ἐγχειρίδιον *novi & veteris Instrumenti. Paulinus de S. Jo. Baptista, & epist. ad Ausonium : Honorii Fortunati lib.* 4. *de partu Virginis, de Christo, de vita hominum, de miraculis piorum, Sidonius carm.* xvi. *ad Faustum Episcop. Eucharistic. Frischlinus de Natali Christi, lib. Barberini Urbani PP. Hymnus ad Sp. S. de S. Elizabetha Lusitaniæ regina, de S. Maria Magdal. ode. de partu Virginis Sannazarius, Christi genethliacon. lib.* 3. *Idem de morte Christi, Sannazarius, Hieron. Vidà. Christi Natalitia, Theod. Beza sylva* 3. *Cunæ Christi Valens Acidalius,* i. *el.* 1. *Fabricii victoriæ cœlestes. Husanus de Angelis. Cunradi Leii Idiotismi sacri. Lotichii Natalis Christi,* iv. *eleg.* 6. *Jo. Major. Adam. Siberus. Baudius,* i. *Iambic. in Trochaicis Canticum Mosis. Idem à Baldvino, Berligomio dictum. Hugo Grotius,* i. *sylv. Malapertius, Bauhusius Cabillaus, Barlaus, l.* i. *elegiæ plurima, Jac. Zevecotius, Jacobus Gaddius, Lud. Celotti Adrianus, chorus* 2. *Ejusdem Hendecasyllaba ad Christum nascentem, Casimirus Sarb. Franciscus de Mendosa flor. Poet.*

Polyphemus, *Virgilius* iii. 617. *Ovid. Metam.* xiii. 770.

Pompa, *Joseph. Iscanus* iii. 299. *Robertus Turnerus, vide* Triumphus.

Populi favor perniciosus, *Sen. Octav.* 867.

Portenta, *vide* Prodigia.

Portus, *Virg.* i. 163. iii. 533. *Josephus Iscanus,* iii. 211.

Posteri, *Virg.* iii. 98.

Prælium, *vide* Belli, & exercituum conflictus, *Lucret.* vii. 475. *Stat. Theb.* viii. 597. *Josephus Iscanus* v. 140. 230. *Casimirus Sarb. lyr.* iv. *ode.* 4.

Præl̄ustria vita, *vide* Alta cadunt.

Præmia victorum, *Virgil.* v. 110. *Silius* xv. 254. xvi. 445.

Præmia promissa, *Virg.* ix. 254.

Priapo immolatur asinus, *Ovid. Fast.* vi. 339.

Principia rerum sunt ardua, *Ovidii Metamorphosis, allus.* ii. 63. *Auson.* 801. *epigram.*

Rudia, *Claud. cons. Mallii Theod.* 43.

Principiis obsta, *Ovid. de Remed.* i. 79. *Sen. Hippol.* 130. *Senec. Troad.* 535. *Pers.* iii. 63. *Claud. in Eutrop.* ii. 5. *Palingen. Scorpius.*

Principis officium & virtutes, *Virgil.* i. 511. *Senec. Med.* 220. *Senec. Octav.* 463. *Claudian.* iv. *cons. Honorii* 257. 487. *Marten. Pratorius, Joh. Simonii, Princeps. Baudius* ii. *Iambic. in Soterio.*

Barlai Britannia triumph. Balzac le prince.

Cura solicita, *Virg.* v. 700.

Amicitiæ emerendæ, *Hor. ep.* i. 17.

Vitia, *Sidonius carm.* v. 322.

Procris & Cephalus, *Ovid. de Arte* iii. 675. *Ovid. Metam.* vii. 694.

Prodigia, portenta, *Virgilius Georg.* i. 468. *Ovid. Metamorphos.* xv. 785. *Lucan.* i. 525. *Stat. Theb.* ii. 53. vii. 403. *Sil.* v. 45. 624. *Claud. in Eutrop.* ii. 40. *de bello Get.* 226. *Jos. Iscanus,* vi. 662. *Barclaii Argenis,* ii. *metr.* 2.

Prodigus, *Pers.* vi 23.

Proditio, *Claud. bell. Gildon.* 262. Trojæ, *Jos Iscanus,* vi. 707.

Prometheus, *Hor. od.* i. 3. *Val. Flacc.* iv. 64. *Martial.* ix. 490.

Prometheus & Epimetheus: ratio provida & sensus improvidus, *Claud. in Eutrop.* ii. 490.

Propempticon, *Stat.* iii. 2 *Sylv. Dan. Heinsius, Sylv.* i. 1. *& Sylv.* ii. 9. *Barclaius lib.* ii. *poematum, Barcl. Argen.* v. 4. *metr. Casp. Barlaus ad Georg. & Winceslaum, Cigan. Ejusd. ad Foppium. Ejusd. ad Jo. Schoterb. Zevecotius,* ii. *eleg.* 8.

Proserpinæ raptus, *Ovid. Met.* v. 391. *Ovid. Fast.* iv. 423. *Stat. Theb.* xii. 269. *Claudius trib. libb. perpetuis.*

Proteus formas mutans, *Virgilius Georg.* iv. 407. *Sil.* vii. 421. *Sannazarii ecloga* iv.

Protrepticon, *Stat.* v. *Sylv.* 2. *Ausonius.*

Providentia divina, *Boeth.* iv. 6. *metr.*

Providentia divina si regat vitam, cur bonis male sit, malis bene, *Senec. Hippol.* 971. *Boeth.* i. 5. *metr. Plaut. Miles glor. act.* iii. *sc.* i. *vers.* 135. *Palingen. scorpius, Hugo Grotius,* iii. *Farrag.* Bono nihil mali. *Barlaus* i. *eleg.* 12. *Zevecotii Maria Graca,* ii. *act.* 2. *sc. Alabast. Roxan. act.* iv. *sc.* 5.

Providentiane an fortuna res humanæ regantur, *Claudian. in Rufin.* i. 1. *Barlai Venus* ἀνεδυομένη. *Caussini Theodoricus* 1. *act. Nemesis, Lud. Celotti Sapor. act.* ii. *sc.* 7.

Psittacus, *Ovid. Amor.* ii. *el.* 6. *Stat.* ii. *Sylv.* 4. *Ti. Strozza. Passeratius,* 28. *Lotichius* 21. *carm. Gazaus p.* 25.

Psylli, *Lucan.* ix. 906.

Pueritia, *Hor. Epist. ad Pisones,* v. 158.

Pugna tumultuosa, *Ovid. Metamorphos.* v. 2. xii. 222. *Stat. Theb.* i. 412. v. 240. vi. 164.

Pulchritudo, *vide* forma.

Pulex, *Ovidius, Lud. Bochellus, Barn. Brissonius, pulex Catharinæ*

Catherina Rupella, Joseph. Scaliger. Jacob. Mangotius. Nic. Rapinus, Hieron. Angerianus.

Pulicis Epitaphium, *Fr. Taubmannus, Adam Siberius. Sal. Frencelius.*

Pulverea nubes, *Sil.* v. 535. *Claud. de bell. Get.* 455.

Purpura, *Nic. Rigaltius.*

Pigmæi, *Juvenal.* xiii. 167. *Claud. de bell. Gildon.* 474.

Pigmalionis Statua, *Ovid. Met.* x. 243.

Pythagorica, μετεμψύχωσις *Tibul.* iv. *el.* 1. *Ovid. Met.* xv. 157.

Pythagorica litera, Y, *Pers.* iii. 56. *epigram. Virgilio adscript.*

Python, *Ovid. Metam.* i. 438. *Claud. præf. ad* i. *in Rufin.*

Q.

QUercus τεθπαιοφύρος *Lucan.* i. 136.

Quercui immotæ comparata constantia, *Virg.* iv. 441.

Quies, *Propert.* ii. *el.* 19. *Barcl. Euphorm.* ii. *metr.* 11.

R.

RAmus aureus, *Virg.* vi. 136.

Ranarum & murium pugna, *Huntingd. Plumtrœus, vide* Batrachomyomachia.

Rationis cum affectu lucta, *vide* Affectus.

Rector navis, *Claud.* iv. *Cons. Honorii,* 419.

Regia, *Virg.* vii. 170. *Catul.* 64. *Ovid. Met.* ii. 1. *Sen. Thyest.* 641. *Claud. rapt. Pros.* i. 239. *Simon Ogerius Sylv.*

Regum splendida miseria, *Sen. Oedip.* 6. *Troad.* 1. 269. *Agam.* 56. *Thyest.* 451. *Herc. Oet.* 648. *Octav.* 615. *Zevecotii Maria Græca, act.* ii. *sc.* 2. & iii. *chorus, Ejusdem Rosimunda,* iv. *act.* 2 *sc. Drurai Aluredus* i. *act.* iv. *sc.* & *act.* ii. *sc.* 4. *Heinsii Herodes act* iii. *Lud. Celotti Chosroos, act.* 3. *sc.* 3.

Regni administrandi præcepta, *Claud.* iv. *cons Honorii,* 257.

Religio, *Lucr.* i. 89. *Sil.* vii. 88. xiii. 316. *Petron. frag. Primus in orbe deos, &c. Jos. Iscanus* i. 101. *Casimir. Sarb. Lyr.* iv. *od.* 1.

Remora, *Gazæus pag.* 25.

Res secundæ non nôrunt modum, *Virg.* x. 509. *Jos. Isc.* i. 33.

Rex, *Sen. Herc Fu.* 796. *Lud. Celotti Sapor.* 3. *chorus.*

Rex est qui metuit nihil. Mens bona te Regem non Diadema facit, *Sen. Thyest.* 345. *Claud.* iv. *Cons. Honorii,* 257. *Tho. Morus, epigr. Malapertii Sedechias,* iii. *chorus, Drurai Aluredus, act.* iv. *sc. ult. Heinsii Herodes, act.* 4. *Caussini Felicitas trag. act.* 1. *Jac. Gaddius,* 12. *Casimir. Sarb.* i. *lyric.* 17. *ode. Casimir.* iv. *liric.* 3. *ode.*

Rex

S.

Stryges,

T.

Tempus edax rerum, *Gal. eleg.* 1. *Ovid. Metam.* xv. 233. *Ovid. de Ponto* iv. *el.* 10. *verſ.* 3. *Sen. Troas*, 380. *Claud. de laud. Stilic.* ii. 427. *Auſon.* 34. *Epig. Hugo Grotius* i. *Farrag. in Gruteri Inſcriptiones.*

Tempus duriſſima mollit, *Ovid. de Arte* 473. *Ovid. Triſt.* iv. *el.* 6. *verſ.* 1. *de Ponto*, i. *el.* 4. 15. *Sen. Agam.* 127.

Temporis opportunitas, *Ovid. Remed.* i. 131.

Tempora ſignat propria Deus quæ nobis obſervanda, *Boeth.* i. 131.

Tenebræ, *Lucr.* iv. 168. *Sil.* v. 34. Barcl. *Euphorm.* ii. *metr.* 8. *Cauſſini Nebuchodonoſor.* 3. *act. ſc.* 2.

Terminalia, *Ovid. Faſt.* ii. 640.

Terra mater omnium, *Lucr.* ii. 990. *Ovid. Metam.* ii. 15. *Stat. Theb.* iv. 302.

Terra ſterilis, *Tibul.* iv. *el.* 1. *Ovid. Metam.* v. 476. *Ovid. Triſt.* iii. *el.* 10. *verſ.* 71. *de Ponto*, i. 4. *el.* 51. *verſ.* 3. *el.* 1. *verſ.* 13. *Sen. Herc. Fur.* 697. *Secundus*, iii. *el.* 11.

Terrarum naturæ variæ, *Virg. Ge.* i. 53. ii. 109. 179. *Ovid. de Arte*, 759. *Manil.* iv. 724. *Sidon. carm.* v. 42.

Terræ motus, *Virg. Ætna*, 149. *Ovid. Met.* xv. 300. *Sil.* v. 611. *Sannazarius de partu Virg.* i. 381.

Terræ Deiparæ, & Diis ſacræ, *Claudian. quart. Conſ. Honorii* 127. *Sannazarius de partu virginis*, ii. 257. *Sannaz. eclog.* iii.

Thermæ, *Poſthii elegiaca.*

Theſeus & Ariadne, *Catul.* 64.

Theſſalia, *Lucan.* vi. 333.

Thraces, *Sidon. carm.* ii. 35.

Tigris, *Stat. Theb.* ii. 128. iv. 315. x. 114. *Silius* iv. 333. xii. 457. *Claudian. rapt. Proſ.* iii. 263. *Natalis Comes* ii. *Venat.*

Timor, *Virgil.* ii. 737. iii. 30. 259. 308. vi. 54. *Ovid. Metamorphoſ.* ii. 180. xi. 417. *Senec. Troad.* 621. *Hercul. Oet.* 706. *Lucan.* i. 192.

Nihil ſtulte timendum aut concupiſcendum, *Caſimirus Sarb.* ii. *lyric.* 16. *ode.*

Titanes, *vide* Cyclopes & Gigantomachia, *Claud. rapt. Proſ.* iii. 182. *Claud. tert. conſ. Honorii*, 159.

Tityus, *Virg.* vi. 595.

Toga dono miſſa, *Martial.* viii. *Epigram.* 28. *Paſſeratius* 7.

Tonitru, *Virgil.* vii. 141. *Lucret.* v. 1270. vi. 95. *Horat. ode.* i. 34. *Sil.* xii. 604. *Cauſſini Nebuchodonoſor*, *act.* 3.

Tormenta, *vide* Cruciatus.

Torpedo, *Claud. Epigr.*

Torpor, *Barberini Vrbani* PP. *p.* 283.

Torrens, *vide* Fluvius exundans.

Tragœdiæ.

Tranquil-

V.

Voluptatis assertio, *Paling.* *Gemini.*

Vicisse voluptatem voluptas maxima, *Symbolum Sculteti, Hugo Grotius* i. *Far.*

Vota immodica, *Ovid. Met.* ii. 54.

Votum, *Virg.* 4. *Ecl.* 53. *Ge.* i. 498. *Ovid. Fast.* v. 681. *Ovid. Trist.* iv. *el.* v. *vers.* 25. *de Ponto,* ii. *el.* 8. *ver.* 39. *Stat.* i. *Sylv.* 3. *vers.* 105. *Claud.* iv. *Cons. Honorii,* 643. *de nuptiis Honorii & Mariæ,* 337.

Votum tranquillæ & honestæ senectæ, *Hor. od.* 1. 31. ii. 6. *Sat.* i. 1. *Hipp. Capilupus.*

Vide vitæ instituta & aliis alia studia & vota.

Vota arcana, *Pers.* ii. 4.

De Votis, *Juvenal.* x. *Sat. tota,* quid vovendum, *vers.* 346. *Fran. Modius, Paling. Leo, Jo. Barclaius* ii. *lib. poematum.*

Urbana vita, *Virg. Georg.* 495. *Horat. Sat.* ii. 6. *Epist.* i. 10. 14. *Sen. Herc. Fu* 161.

Urbis incommoda & mala, *Juvenal.* iii. *Sat. vide* Rustica vita.

Urbs fundata, *Virg.* 1. 427.

Urbes nobiliores, *Auson. Claræ urbes Jul. Scaliger. Audebert. Aurelius Lindebergius, Jan. Lernutius.*

Urbes Batavæ, *Barlæus,* 28. *Miscellan*

Burgi Pontii Leontii mœnia, fertilitas, &c. *Sidonius carm* xxii. Narbo *Sidon. carm.* xxiii.

Ursus, *Natalis Comes,* iii. *venat.*

Usu atteruntur omnia, *Lucr.* i. 312.

Vulcani officina, *Virg.* viii. 416. *Stat.* iii. *Sylv.* i. *v.* 131.

Vulcanus cœlo dejectus, *Val. Flacc.* ii. 87.

Vulgus, *Virg.* ii. 39.

Vulgus mobile, *Stat. Theb.* i. 191.

Vulgus fortunam sequitur, *Ovid. Trist.* 1. *el.* 8. *de Ponto* ii. *el.* 3. *v.* 7. iv. *el.* 8.

Sannazarius de partu Virg. i. 315. *Barlæus* 1. *eleg.* 12.

Vulnus, *Virg.* xii. 387.

Vulnera honesta, *Sidon. carm.* xxiii. 72.

Vulnus & auxilium, &c. *Ovid. Trist.* 2. *vers.* 19.

Vulpes, *Natalis Comes* iii. *venat.*

De Vulpe lusus, *Schopperus lib. quatuor.*

Vultus animi Index, *Jo. Secundus* iii. *el.* 2.

Fronti nulla fides, *Sen. Hippol.* 312. *Juvenal.* ii. *Sat.*

Uxor pudica, *Stat.* iii. *Sylv.* 5. *vers.* 7. *Sidonius carm,* xxiv. 38.

X.

Y.

Z.

F I N I S.

Catalogus

Catalogus Poetarum.

Poetæ Veteres.

Q. Ennius
M. Accius Plautus
P. Terentius
Caius Lucilius
T. Lucretius
C. Valerius Catullus
Virgilius Maro
Q. Horatius Flaccus
Alb. Tibullus
Cn. Cornelius Gallus
Sex. Propertius
P. Ovidius Naso
L. Annæus Seneca
Caius Asinius Gallus
Aulus Persius
Annæus Lucanus
Publius Statius Papinius
Silius Italicus
Caius Valerius Flaccus
Junius Juvenalis
M. Valerius Martialis
Rufus Festus Avienus
Alphius Avitus
Titius Calphurnius
Aurel. Olympius Nemesianus
Cl. Claudianus
Decius Ausonius
Damasus Hispanus
Juvencus Hispanus
Aurelius Prudentius. Clemens
Pontius Paulinus
Venantius Honorius Fortunatus
C. Sollius Sidonius Apollinaris

Poetæ Recentiores.

I T A L I.

Faustinus Advocatus
Andr. Alciatus
Jo. Bapt. Amalthæus
Petrus Angelius
Hieron. Balbus
Maphæus Barber. Ur. 8. PP.
Petrus Bembus
Lud. Bigus
Laz. Bonamicus
Cælius Calcagninus
Hippolytus Capilupus
Natalis Comes
Petrus Crinitus
Hieron. Fracastorius
Jacobus Gaddius
Paulus Maccius
Octavius Meninus
Andreas Naugerius
Angelus Politianus
Marcellus Palingenius
Jo. Jovianus Pontanus
Francis. Quintianus
Actius Syncerus Sannazarius
Jul. Cæs. Scaliger
Baptista Spagnolus
Famianus Strada
Titus Strozza
Hercules Strozza
M. Hieron. Vida
Basilius Zanchius

GAL

Catalogus Poetarum.

GALLI.

Ludovicus Alcalmus
Bartholomaus Anulus
Germ. Aubertus Aurelius
Gul. Salustius Barthasius
Joachimus Bellaius
Barnabas Brissonius
Theodorus Beza
Nicolaus Caussinus
Ludovicus Celottus
Anthonius Fayus
Dionysius Gotofredus
Michael Hospitalius
Adrianus Junius
Theodorus Marcilius
Antonius Muretus
Johannes Passeratius
Nicolaus Rapinus
Nicolaus Rigaltius
Scævola Sammarthanus
Josephus Scaliger
Adrianus Turnebus
Raphael Thorius
Gotofredus Torinus

BELGÆ.

Eilardus Alma
Joachimus Axonius
Melchior Barlæus
Caspar Barlæus
Dominicus Baudius
Bernardus Bauhusius
Georgius Benedictus
Baldvinus Berlegomius
Laurentius Beyerlingius
Adrianus Blienburgius
Damasus Blienburgius
Johannes Bochius
Baldvinus Cabillaus
Johannes Catzeus
Adrianus Dammas
Janus Douza
Angelinus Gazæus
Hugo Grotius
Nicholaus Grudius
Daniel Heinsius
Adrianus Junius
Dominicus Lampsonius
Janus Lernutius
Justus Lipsius
Carolus Malepertius
Adrianus Marius
Ludovicus Masuarius
Johannes Meursius
Franciscus Modius
Simon Orgerius
Ludolphus Pithopœus
Elias Putschius
Adrianus Scorelius
Petrus Scriverius
Joannes Secundus
Franciscus Sweertius
Petrus Tiara
Lævinus Torrentius
Jacobus Zevecotius

GERMANI.

Valens Acidalius
Melchior Acontius
Quintius Æmilianus
Joannes Albinus
Georgius Bersmannus
Martinus Braschius
Alexander Brassicanus
Joachimus Camerarius
Pantaleon Candidus
Andræus Canonhertius
Nathan Chytræus
Wolfgangus Crellius
Henningus Cunradinus
Fredericus Dedekindus
Matthæus Dolius

Caspar

Caspar Ensius
Helias Eobanus
Georgius Fabricius
Felix Fidlerus
Sal. Frencelius
Nicodemus Frischlinus
Janus Gulielmus
Sebastianus Hernmoldius
Henricus Husanus
Vlricus Huttenus
Joannes Lauterbachius
Cunradus Leius
Andreas Libavius
Joannes Linckius
Petrus Lindebergius
Joannes Lorichius
Petrus Lotichius Secundus
Eilhardus Lubinus
Joannes Major
Paulus Melissus
Jacobus Mycillus
Vincentius Olsopœus
Joannes Posthius
Bernardus Prætorius
Martinus Prætorius
Henricus Ranzovius
Nicholaus Rheusnerus
Nicholaus Rhedigerus
Conradus Rittershusius
Nicholaus Rudingerus
Georgius Sabinus
Christophorus Schellenbergius
Hulricus Schoberus
Joannes Schofferus
Tobias Scultetus
Adam Siberus
Joannes Simmonius
Henricus Smetius
Joannes Stygelius
Christophorus Stammelius
Fredericus Taubmannus
Georgius Tilenus
Caspar Vrsinus Widebramus
Fredericus Widebramus
Gulielmus Xylander

ANGLI.

Gulielmus Alabaster
Thomas Campianus
Gulielmus Druraus
Josephus Iscanus
Thomas Morus
Robertus Turnerus
Elis. Johanna Westonia

SCOTI.

Georgius Buchananus
Joannes Barclaius
Arthurus Jonstonius
Joannes Leochaus
Thomas Readus

HUNGARI.

Joannes Filiczki
Janus Pannonias Episcopus Quinque ecclesiensis
Joannes Sambucus
Joannes Sommerus
Georgius Thurius

Franciscus de Mendosa, Lusitanus

Michael Tarchanita Marullus, Constantinopolitanus

Matthæus Casimirus Sarbievus, Polonus

Nicolaus Taurellus Montebelgradensis

Joan. Huldricus Grobrius, Tigurinus.

Hieronym.

Catalogus Poetarum.

Hieronym. Angerianus
Lodovicus Bochellus
Elistus Calentius
Johannes Darchius
Jacobus Eyndius
Michael Pendius
Ludovicus Helmboldus
Johannes Jacomotus
Dionysius Lebeus
Jacobus Margotius
Christophorus Mantius
Antonius Tilesius

F I N I S.

Imprimatur,
THO. WEEKES, *R. P. D.*
Episcopo Lond. Cap. domest.

ADVERTISEMENT.

NOmenclatura Trilingnis *Anglo-Latino-Græca*: Or, A ſhort Vocabulary, *English*, *Latin* and *Greek*. Containing *Nouns* Subſtantive, Adjective, with their *Genders* and *Declenſions*. *Verbs* with their ſeveral *Conjugations*. To which is added, A Collection of Witty Proverbs; with Examples of the Five Declenſions of Nouns, eſpecially *Heteroclite*. Written by *P. K.* The Second Edition; containing near a Thouſand Words more than any extant.

Price Bound 9 *d.*

Sold by Geo. Conyers *at the* Golden Ring *in* Little-Britain.

~~Jno Michell Eius~~
~~Liber 1697~~
~~[illegible]~~
— — — 00 - 1 -
Jno Michell Eius
Liber 1697
[illegible] - 00 - 1 - 00
Jno Michell

Jno Michell
Ejus Liber
1697
pretium - - - -
scriptum [illegible] E. H.
Cancros imitare legendo